

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

FARKINIZ İSLÂM OLSUN

VEHBİ VAKKASOĞLU

Düzenleyen: bilginDK

2018-07-04

Nesibe Kuzum
hayır, huzur
bulsun.

**farkınız
islâm olsun**

VEHBİ VAKKASOĞLU

farkınız islâm olsun

VEHBÎ VAKKASOĞLU

Yayın Yönetmeni:

Selahattin Arslan

Edtör:

İsmail Fatih Ceylan

Mizanpaj:

İsmail Ceylan

Kapak:

Kenan Bıyıklı

Üretim:

Ali Osman Macit

ISBN: 978-975-6503-09-6

Baskı:

Ekim 2009

Baskı-Gilt:

Nesil Matbaacılık

Beymer San. Sıt. 2. Cad. No: 23

Yakuplu - B. Çekmece / İstanbul

Tel: (0212) 876 38 68 pbx

NESİL YAYINLARI

Sanayi Cd. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna

34196, Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 32 25 pbx

Faks: (0212) 551 26 59

İnternet: www.nesilyayinlari.com

e-posta: nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Kahramanmaraş'ta doğan yazar, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nden mezun oldu. Öğretmenlik mesleğine Milli Eğitim'in değişik kademelerinde 35 yıl emek verdi. Türk çocuklarının eğitimine katkıda bulunması için Berlin'e tayin edildi. 6 yıl Almanya'da çalıştı.

İlk kitabı olan "Mehmet Akif" 1968 yılında yayımlandı. O günden bugüne 42 esere imza attı.

Eğitimciliği ve eserleriyle yepyeni bir gençlik yetişmesinde hizmeti büyük oldu. İlk gençlik yıllarından itibaren, toplumu eğitici binlerce konferans ve seminer gerçekleştirdi. "Hayatın manası, muhtevası ve özü sevgidir" gerçeğini yaşayarak yaydı ve kitaplarıyla gönüllere yerleştirdi. "Sevgi Merkezli Eğitim" profesyle hem eğitimcilere, hem anne-babalara hem de gençlere etkili rehber oldu.

Sadık "Bir Destandır Çanakkale" başlığıyla yurtiçi ve yurtdışında verdiği konferanslar 1400'ü buldu. Yeni bir Çanakkale ruhuyla dirilmenin ve sevginin özünü yakalayarak kendine gelmenin önemli temsilcilerinden biri oldu.

"Ailede Sevgi İletişimi" konusunu da binlerce defa değişik açılardan topluma yansıttı Bu çerçevede sevenlerinden meydana gelen "Sevgi Ailesi" bütün dünyada hızla gelişmekte ve sevgi bayrağını her gün biraz daha yükseltmektedir. En büyük zevki, gönüllerden gönüllere sevgi iletişimi kurmaktır.

Ona göre, eğitim hizmetlerinden emekli olmak imkansızdır. "Hocanın rahmetlisi olur, emekliisi olamaz" prensibini rehber edindi. Bu sebeple, bütün yeryüzünü bir mektep haline getirmeye, seminer ve konferanslar halkasını genişletmeye çalışmaktadır. "Gidemediğin yer ne kadar senin değilse, giremediğin gönül de o kadar senin değildir" demektedir. Vehbi Vakkasoğlu gençleri hep sevdi, çok sevdi. Bu yüzden gençlerle gönül saflarını sık tutmanın, geleceğimizin garantisi olduğuna gönülden inanmaktadır.

VEHbİ VAKKASOĞLU

e-mail: vehbivakkasoglu@mynet.com

iletisim_org@mynet.com

web: vehbivakkasoglu.com

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- Ailede Sevgi İletişimi
- Akif Dede (Asımın Nesli Onu Çok Seviyor)
- Çanakkale'de Şahlananlar
- Bir Destandır Çanakkale
- Allah'ı Nasıl Anlamalı Çocuklarımıza Nasıl Anlatmalı
- Nikah Şekeri – Mutlu Evlilik Mutlu Yuva
- Ailede Sevgi Sohbetleri
- Üzüntüsüz Yaşamak
- Aşk Çağlayanı Mevlana
- Başkasının Günahına Ağlayan Adam
- Kalp Sevmekten Yorulmaz
- Öğretmenin Not Defteri 1-2-3
- Osmanlı İnsanı
- Önce Allahladılar Sonra Öldürdüler
- Bu Vatanı terk edenler
- İz Bırakanlar
- Farkınız İslam Olsun
- Doğru Düşünme ve Başarma Sanatı
- Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Son Bozgun
- Mehmet Akif
- Yunus Emre
- Avrupa'nın Gerçek Yüzü (Yaşadığım Avrupa)
- İçinizdeki Dostu Keşfedin
- İslam Alimleri

- Öğrencime Mektuplar 1-2-3
- Dünyada İslama Koşanlar
- Bilinmeyen Kadın

YABANCI DİLE ÇEVİRİLEN KİTAPLARI

- Öğretmenin Not Defteri-1, İngilizce (Our Teacher's Notebook-1)
- Öğretmenin Not Defteri-1, Almanca (Tagebuch eines Lehrers-1)
- Öğretmenin Not Defteri-1, Kırgızca
- Öğretmenin Not Defteri-1, Türkmençe
- Allah'ı Nasıl Anlamalı Çocuklarımıza Nasıl Anlatmalı- Hollandaca (Vertel mij over ALLAH, Hoe Kunnen We Leren Kenen En Aan Onze Kinderen Uitleggen?)
- Başkasının Günahına Ağlayan Adam – Boşnakça

GÖRÜNTÜLÜ (VCD) ESERLERİ

- Çanakkale'de Şahlananlar
- Evrensel Bir Yürek : Bediüzzaman
- Ailede Sevgi İletişimi
- Ahlak ve Karakter Abidesi Mehmet Akif
- İslam Sembolleri

Ücretsiz PDF Kitap www.rantey.org

İÇİNDEKİLER

Farkınız İslâm olsun	7
İslâm farkı	9
Ahlâk farkı	24
Hırsız farkı	36
Şeriat farkı	43
Efendi farkı	52
İbadet farkı	66
Deli farkı	71
Tarih farkı	81
Tarih masal değildir	97
İslâmı yok sayma alışkanlığı ne zaman bitecek?	101
Tarih ana	105
Hoşgörü farkı	108
Üstad farkı	116
Yaz farkı	121
Toplantı farkı	126
Bayram farkı	132
Bahar farkı	136
Manevi bahar	141
Ölüm farkı	144

Gördüklerim	151
Kitap farkı	155
Kadın farkı	160
Ticaret farkı	165
Takvim farkı	173
Melek farkı	183
Asiyeler böyle kurtulur	196

FARKINIZ İSLÂM OLSUN

Kültürsüz Amerikan kültürü, günümüz insanını farksızlaştırıyor. Aynı şeyleri giyen, aynı gıdaları yiyen, aynı şeyleri düşünen, tek düze ve yalınkat yaşayan, derinliksiz, farksız insanlar üretiyor.

Oysa ki, her insan ayrı bir dünyadır. Maddî yapısında onu diğerlerinden ayıran çok önemli farklılıklar bulunduğu gibi, manevî dünyasında da bambaşka özellikleri taşır. Ancak bu ayrılıklarda bir gayrılık, yabancılık ve birbirine karşı yabancılaşma meydana gelmemesi için, tevhid inancı etrafında birlik sağlanmış; insanlar, aynı Allah'ın kulu olarak birbirine eşitlenmiştir.

Bütün etnik kökenleri, ayrı renkleri, dilleri birleştiren, kardeşleştiren, tek olan Allah'a kullukta buluşmaktadır. Bu kulluğu emsalsiz bir güzellikte temsil eden, hayata geçiren Resûlullah (s.a.v.) ve sünnetine sadakatla; ayıran, başkalaştıran, düşmanlaştıran farklar ortadan kalkıyor; hakikî bir dostluk, sevgi, saygı ve barış ortamı oluşuyor.

Tarihimiz bu oluşumun en güzel örnekleriyle doludur.

Bugün, acınası bir bunalımın kaskacında kıvranan insanlık, o güzel oluşumun bilerek ya da bilmeyerek özlemini çekiyor.

İnsana yaraşır bir dünya yeniden kurulacaksa, İslâm imanının güzelliklerine dönülecek demektir. Aksi halde, hem insanlık, hem de İslâmdan uzaklık birlikte olamıyor.

İslâmı, "insaniyet-i kübrâ" olarak tarif eden Bedi-üzzaman Hazretleri çok haklı... İslâmsız insanlık iddialarının nasıl bir yalan olduğunu, tek başına Bosna-Hersek Savaşı bile göstermeye yetmez mi?

İnsanın kendine yaraşır güzelliği ve üstünlüğü kazanması, ancak İslâmla mümkündür.

Günümüz insanlığının derdi de, tarihî engelleri, fobileri aşarak, nefsinin tuzaklarından kurtularak İslâmın hakikatine ulaşmaktır.

Müslümana düşen ise, İslâmın güzelliklerine perde değil, ayna olabilmektir.

"İslâm Farkı"nın maksadı; önce Müslümana, dininin farklılığını, daha doğrusu, din adına sadece İslâm'dan söz edilebileceğini anlatabilmektir.

Belki o zaman, yeryüzünde Allah'ın dinini temsil etmek sorumluluğunu olanca ağırlığı ile duyabilir, kendine gelebilir...

Kendimize gelişte, sorumluluğumuzu hissedişte bir karınca adımı olabilsin niyazıyla "İslâm Farkı"nı okuyucularımıza sunuyor, müstecab dualarını beklediğimizi, sevgilerimizle, saygılarımızla arz ediyoruz.

Vehbi Vakkasoğlu
Bahçelievler-İstanbul

İSLÂM FARKI

Yeni nesil uyanıyor ve aslına dönüyor. Ancak, bu uyanıştan önce, özellikle son bir buçuk asırdır uyutulmuş sebeplerine bakmak gerekiyor. Bu uyutuluştta, en önemli sebep manevî bünyemizin zayıflamasıdır. Beş asra yakın süper güç olarak yaşamamanın rehaveti, Osmanlıyı manevî zafiyete düşür etti. Dış güçlerin sistemli entrika ve saldırılarıyla hızlanan çözülme, bizi ruh kökümüze yabancılaştırdı. İslâm imanının cennetinden çıkarılan Müslümanlar, başka dünyaların uzak köşelerine sürgün edildi.

Osmanlının mirasına göz koymuş sömürgeci güçler, Osmanlıyı dize getirmenin yolunu biliyorlardı. "Ne yapıp etmeli, Müslümanları Kur'ân'dan uzaklaştırmalı idi..." Fakat, bütün olumsuz gelişmelere rağmen, milletimizin iliğine, kemiğine, genlerine işlemiş olan İslâm imanı kendini gösteriyor ve "hasta adam" bir türlü ölmüyordu. Bu bakımdan da, devletin can çekişir olduğu bir dönemde bile, Çanakkale Zaferi kazanılabiliyordu.

Maddeten bitip tükenmiş görünen bir millet, İslâmın güçlü morali ve birleştirici iksiriyle, beklenmedik direnişler sergiliyordu. Millî Mücadele bunun en canlı misali olmuştu. Askerî güçlerle cepheden yapılan hücumlar netice vermeyince, manevî dinamiklerimiz hedef yapıldı.

Millî kimliğimizin özündeki temel unsur, İslâm'dı. Öyleyse bu dinamizm kaynağı berhava edilmeden, Anadolu insanı yenilemezdi. Bu gerçek, düşmanlarımızı masa başında uyanık olmaya itti ve cephedeki kazançlarımızı antlaşmalar sırasında kaybetti. Maddî bağımsızlığımızı sağlarken, millî ve manevî kimliğimizden tavizler verildi...

O kadar ki, geçmişimizden, hükümrânlık haklarımızdan kolaylıkla vazgeçen âdeta "redd-i miras" eyleyen bir anlayış sergilendi. Bu tavizler, düşmanlarımızı bile şaşırtacak boyutlar kazandı. "Bu bizim istediğimizden de fazla..." diyen İngiliz, taviz konusundaki hovardalığımıza şaşmakta çok haklıydı...

Yakın tarihimiz içindeki bu gelişmeler sonunda, ruhlara nefes aldırarak pencereler şiddetle kapatılmıştı. Herşeye yeniden başlanıyordu. O günleri yakından izleyen Fransız Yazar Claude Farrer, şöyle der:

"Ben burada, yeni bir kadronun hemen hemen zorla, nasıl olup da yeni bir hayat tarzını kabul ettirdiğine dikkat çekmek istiyorum. Her şeyden önce, acaba bu yeni hayat öbüründen daha mı iyi? Ben buna evet diyemeyeceğim."

C. Farrer, Sultanahmet Camii'ni büyük bir hayranlıkla anlatır ve şu hükme varır:

"O zamanın Türkleri saf güzelliği keşfetmişlerdi. Ankara'yı inşa edenler ise, çağımızın adamları gibi, herşeyi unutmuş, yahut kaybetmişlerdi. Ne yazık!"

Farrer'in isabetli tespitine göre, Türkiye'deki bu din aleyhtarlığı Avrupadakinden çok daha tehlikeliydi. Çünkü, "Eski Türkiye'yi medeniyete götüren tek vasıta İslâm'dı. Gerçek bir imanları vardı. Kadınlar da kendileri gibi mü'mindi. Toprağına, çok çeşitli ve de-

rin köklerle bağı olan bir halkın dinini kökünden sökmeye kalkışmanın iyi bir şey olduğunu iddia edemeyeceğim.

“Monşesine çok yakın olan bir halkın, iç dünyasının temelini teşkil eden dini, kökünden sökmeye kalkışmanın çok ciddi bir şey olduğuna eminim.

“Ankaralı erkekler, bugün (1937) bu tehlikeli yolu seçmiş bulunuyorlar. Ankaralı hanımlar da öyle... Dün, bu hanımlar inanıyorlardı. Bugün artık inanmıyorlar. Hiç değilse kocaları onları böyle davranmaya zorluyor. Bu zorlamanın kadınlar üzerinde çok büyük tesiri olduğu muhakkak. Artık, kendilerini istikbale götürecek hiç bir şey bulamıyorlar.

“... Genç kadınlara gelince, kocalarından durmadan dinsizliğin methini dinliyorlar. Onlarda kırılan birşey var.

“Bir noktayı üzümlere belirtmek istiyorum. Yakın bir zamandan beri, Türkiye çok korkunç bir salgının pençesine düşmüş bulunuyor: İntihar salgını.

“... İyi bir hayatı olan, hayatında ıstırap çekmemiş gençlerden bahsediyorum. Bunlar, sanki bir spormuş gibi, kendilerini öldürüyorlar. Meş’um bir moda! Kendilerini yaşayanların arasından ayıran bu çocuklar için hayat, artık manasını kaybetmiş bulunuyor. Mesele bu!”

“On yılda on beş milyon genç yarattık” diye övünenler, o tarihlerde alevlenen bu manevî yangınları nasıl göremediler? Hele de, C. Farrer’in deyişiyle, “her türlü mübalağalı icraatın, mutlaka bir tepkiyle karşılaşacağını, hele de doğruluğunu kabul ettiremeyen icraatların kabul görmeyeceğini” nasıl anlayamadılar? Doğrusu meraka değer.

Etki ve yetki sahiplerinin göremediklerini görenler elbette vardı. Görenler ve gelecek adına dertlenenler. Yahya Kemal, bunlardan biridir. Şöyle der:

“Kendi kendime diyorum ki, Şişli, Kadıköy, Moda gibi semtlerde doğan, büyüyen, oynayan Türk çocukları, milliyetlerinden tam bir derecede nasip alabiliyorlar mı? O semtlerde ki, minareler görülmez, ezanlar işitilmez, Ramazan ve kandil günleri hissedilmez. Çocuklar, Müslümanlığın çocukluk rüyasını nasıl görürler?

“İşte bu rüya, çocukluk dediğimiz bu Müslüman rüyasıdır ki, bizi henüz bir millet halinde tutuyor. Bugünkü Türk babaları, havası ve toprağı Müslümanlık rüyası ile dolu semtlerde doğdular. Doğarken kulaklarına ezan okundu. Evlerinin odalarında namaza durmuş ihtiyar nineler gördüler.

“Mübarek akşamları bir minderin köşesinden okunan Kur’ân’ın sesini işitip, bir raf üzerinde duran Kitabullahı indirdiler, küçücük elleriyle açtılar, gülyağı gibi bir ruh olan sarı sayfalarını kokladılar. İlk ders olarak besmeleyi öğrendiler. Kandil günlerinin kandilleri yanarken, Ramazanların, bayramların topları atılırken sevindiler.

“Bayram namazlarına babalarının yanında gittiler. Camiler içinde şafak sökerken, tekbirleri dinlediler. Dinin böyle bir merhalesinden geçtiler, hayata girdiler. Türk oldular.

“Bugünün çocukları, büyük bir ekseriyetle, yine Müslüman semtlerde doğuyorlar, büyüyorlar, eskisi kadar derin bir tahassüs ile değilse bile, yine Müslümanlığı hissediyorlar.

“Fakat, fazla ‘medenileşen’ üst tabakanın çocukları,

ezansız yeni semtlerde alafranga terbiye ile yetişirken, Türk çocukluğunun en güzel rüyasını göremiyorlar. Bu çocukların sütü çok temiz, hilkatleri çok metin olmalı ki, ileride alafranga hayat, Türklüğü büsbütün sardıktan sonra milliyetlerine bağlı kalabilsinler. Yoksa, ne muhit, ne yeni yaşayış, ne semt, hiç bir şey bu yavrulara Türklüğü hissettiremez.

“... Medenileştikçe Müslümanlıktan çıktığımızı tabii ve hoş gören eblehler uzağa değil, Balkan devletlerinin şehirlerine kadar gitsinler. Görürler ki, baştan başa yenileşen o şehirlerin her tarafında çan kuleleri yükselir, Pazar ve yortu günlerinde çan sesleri işitilir. Manzara halkın dinini ve milliyetini hatırlatır.

“O şehirler bizim yeni semtlerimiz gibi, millî ruh-tan âri değildirler. Artık, Türk milletinin ruhu bir raiha gibi uçtu mu? Hayır, büyük kütlede yine o ruh var. Fakat biz son nesil, bir sürü gibi büyük kafileden uzaklaştık, kaybolduk. Fakat, daha uzağa gitmeyeceğiz, tekrar büyük kafileye iltihak edeceğiz. Yeni tarzda yaşayışla, cedlerimizin diyanetini mezcedip, bizi bu çoraklıktan, bu karanlıktan, bu ufunetten kurtaracak mürsidler, şairler, edipler, hatipler yetişmedi. Fakat, gayet tabii bir revişle büyük kafileye kendi kendimize döneceğiz.

“Dinsizliğin, kayıtsızlığın aksülameli başladı bile. Çocukluktan beri diyanet yolundan ayrılmamış olan kardeşlerimiz, bizim gibi rücu (dönüş) hislerini itiraf edenlere henüz inanmıyorlar. Onlara tamamiyle iltica edeceğimiz zamanda bizi birden tanımayacaklar. Çünkü, onlardan çok ayrı, çok uzak düştük.”

Yahya Kemal, yazısını şu tespitle bitirir:

“Biz ki, minareler ve ağaçlar arasında ezan seslerini işiterek büyüdük. O mübarek muhitten çok sonra ay-

rıldık. Biz böyle bir sabah namazında anne millete tekrar dönebiliriz. Fakat, minaresiz ve ezansız semtlerde doğan, Frenk terbiyesiyle yetişen Türk çocukları dönecekleri yeri hatırlamayacaklar.”

Allah’a sayısız hamdolsun ki, Yahya Kemal’in, yamın asır önceki endişesi gerçekleşmiyor, tam tersine, dine lakaýt çevrelerin çocukları da artık, İlâhi bir sevk ile ruh köklerine, inançlarına dönüyorlar, uyanıyorlar... Hem de çoğu zaman ana-babalarını uyandıracak bir şuurla özlerine, asıllarına, mukaddeslerine bağlanıyorlar.

Ve yine sayısız hamdolsun ki, mabedsiz şehir diye övünülen o günlerin Ankarası, bugün Kocatepe Camiinin gölgesinden nefesleniyor. İstanbul’un Şişlisinde, Ataköyünde, Yeşilyurdunda artık ezan-ı Muhammedî yankılanıyor. Çünkü, rahmetli şairin yokluğundan şikayet ettiği, asrın idrakine seslenen mürşidler, her türlü çileyi, işkenceyi, anlayışsızlığı göğüsleyerek insanımızı İslâmda buluşturuyor. “İnsan ile İslâm arasındaki engelleri kaldırmak” mânâsına gelen manevî cihadı, asrın bütün imkanlarından yararlanarak icra edenlerin sayısı her gün biraz daha artıyor.

Kavlî ve fiilî duaların bereketiyle, camilerimiz yepyeni genç bir cemaatle tanışıyor. Sevgi ve şefkat Peygamberinin önderliğini yaptığı tebliğ metodu uygulanabildiği takdirde, fethedilemeyecek gönül yoktur. İşte bu binlerce örnekten ibretlerle dolu biri:

Kahramanmaraş’ın merkeze bağlı bir beldeesinde, alkolik bir genç vardır. Müttaki bir babanın oğlu olmakla birlikte inanç ve ibadetle ilgisi âdeta yok gibidir. Sol fikirleri en hızlı ve sivri biçimde savunmasıyla tanınır.

Bir sabah namazından sonra kasabanın merkez camii-ne gelir. Namaz bitmiş, cemaat dağılmıştır. İmam Efendi de cami-yi kapatıp evinin yolunu tutmak üzeredir. Saklandığı köşeden fırlayan bu genç silâhını çeker ve imama;

“Düş önüme” der.

Korku ile tarif ettiği yere doğru giden İmam Efendiyi konuşturmaz.

Döne dolaşa kasabanın mezarlığına gelirler. Orada biraz dolaşırlar. Delikanlı ne arıyordur? İmam Efendi der ki:

“Oğlum, ne arıyorsun, söyle yardımcı olayım.”

“Babamın mezarını” diye cevap verir.

Mezarın başına varırlar:

“Şimdi otur şuraya ve bir Yâsin oku!”

İmam okumaya, eli silâhlı genç de ağlamaya başlar. Yâsin-i Şerif biter. Delikanlı da silâhını beline sokar ve:

“Artık gidebilirsin” der. Fakat, İmam Efendi onu bırakmaz, koluna girer:

“Eğer bana niyetini söyleseydin, ben silâhsız da gelirdim buraya ve okurdum. Artık ne zaman istersen söyle gelip okurum babanın ruhuna... O çok iyi bir insandı...”

Evine gelinceye kadar nasihat eder. Fakat genç, kendisinin babasına layık bir evlat olmadığını, işe yaramaz bulunduğunu, doğru dürüst bir Müslüman bile sayılamayacağını söyler. Bu türlü bütün itirazlarına rağmen artık yakasını İmam Efendiden kurtaramaz ve caminin en devamlı cemaatinden biri olur. Şimdi,

bütün hayatını değiştiren ve adeta camide müezzinlik görevini üstlenen bu gençle birlikte, eski halinde olan köyün gençleri de onun peşinden cemaate katılırlar.

İslâmî hayata büsbütün aykırı görüntüsüne rağmen, yolunu düzeltmek için adeta bir kıvılcıyı bekleyen bu genci en çok cezbeden tavır, İmam Efe'ndini şu sözlerinde saklıdır:

"Evladım, senin beğenmediğin bütün hallerinden dolayı, başta ben olmak üzere bütün köy suçluyuz. Çünkü, sen gelip silâh zoruyla beni buluncaya kadar, ben kırk kere sana varmalıydım, seni camiye davet etmeliydim."

• • •

15 yıl önce ortaokulda din dersi öğretmeni olduğum manevî kızımın hikayesi ise, ülkemizin yaşadığı kimlik krizinin bir neticesi idi. Din derslerine çok ilgili ve çok sorulu gelen bu kızımız, müthiş bir gönül zenginliğine sahipti. Nitekim, büyük bir açlıkla okuduğu kitapların, devam ettiği sohbetlerin feyziyle iç dünyası zenginleştikçe zenginleşti ve sonunda beş vakit namazlı, başörtülü bir liseli oldu. Bu oluşla birlikte, önce okulda, sonra da evde başı ağrıtılmaya başlandı. Okul dışında bile başörtüsü istenmiyordu. Evde de babası başörtüsüne karşı çıkıyor, saccadesini sobaya atıyordu. Ona göre kızı çok tehlikeli bir yolda idi. Bu gidişin sonu mutlaka gizli bir örgütte son bulacaktı. Bu bakımdan da örtüsünü yakın bir komşuya bırakıp eve başı açık olarak geliyor, köşe bucak sakladığı seccadesini de, evde el ayak çekildikten sonra çıkarıp namazını kılıyordu.

Fakat, bir gün babasının sıkı takibiyle suç üstü yakalandı. Babası namazını bozdurarak üzerine yürüdü

ve acımasızca dövdü. Ağlayarak bana geldiğinde yüzü gözü mos mordu. Evden atılmıştı. Fakat, tekrar eve dönmekten başka yapacak şeyi yoktu. Daha fazla sabır vermesi için hep birlikte Allah'a yalvaracaktık. Ona sabır, babaya da insaf ve vicdan vermesi için, bütün çevre duaya durmuştu.

Sonunda bu çilelere katlana katlana üniversiteyi kazandı. Babasıyla yaptığı anlaşma sonucu, başını örtmeyecek, fakat, namazlarına da müsaade edilecekti. Baba, bu gerici hallerin geçici bir heves olduğunu sanıyor ve fakülte hayatıyla birlikte bilinçlenip çağdaş yaşayışa geleceğini umuyordu. Fakültedeki ilk sene onu başı açık gören bölüm başkanı hocası, zekasına, çalışkanlık ve disiplinine hayranlığını belirtiyor, şimdiden fakültede kalacak gibi hazırlanmasını tavsiye ediyordu.

Zaman içinde biraz yumuşayan ve ev dışında başörtüsüne de müsaade eden babanın eziyetleri azalmıştı. Fakat bu defa da onu başörtülü gören hocası tavır değiştirmişti. Bu da nesiydi? Böyle akıllı, çalışkan ve istikbal vadeden bir üniversiteli kıza yakışır mıydı bu kıyafet? Girilemeyen imtihanlar, disiplin cezaları, aşağılayıcı tavırlar birbirini izledi. Kabus gibi geçen yıllar, gözyaşlarıyla doldu.

Bu arada bir takım koca koca adamlar beyanatlar veriyorlar, gelişen gericilikten, laikliğin sarsılmasından söz ediyorlardı. Başörtüsünün bir dini vecibe değil, siyasî bir üniforma olduğunu savunuyorlardı. Beri tarafta ise, benim çileli, gözü yaşlı kızım, "Biz mi yıkacağız bu devleti" diye şaşkınlık içinde söyleniyorlardı.

Fıtratın sesi, yıllardır bastırılan imanın icabı bütün güzelliğiyle ve şuuruyla görünüyordu. Dünyanın ge-

çirdiği büyük değişimi, İslâm âleminin yaşadığı öze dönüş hareketini göremeyenler ya da görmek istemeyenler, hala anlaşılamaz bir inatla direnmeye devam ediyorlardı. Hem de, demokrasi, özgürlük, laiklik nutukları ata ata direniyorlardı. Benim Yunus gönüllü, Rabia sabırlı kızım ise, "Allahım, babama kul olmanın zevkini tattır. Babam gibi düşünenlere de hidayet ver" diye dua ediyordu. Evet, bu dualarla İslâm imanı muhtaç gönüllere nurunu vere vere yerleşiyordu. Bu öyle bir gelişme idi ki, eğitmesi gerekenler eğitecekleri tarafından eğitiliyordu. Uyanış, alttan üste, tabandan tavana doğru yayılıyordu. Çocuklar babalarını, hocalarını çağırıyorlardı imana, İslâma... Devran tersine dönmüş, hesaplar bozulmuş, "ölülerden diriler çıkar" olmuştu.

• • •

Ve on beş yıldır bakalım altından ne çıkacak diye beklenen başörtüsünden, şimdi ahlâklı, faziletli, çalışkan, vatana, millete faydalı bir insan çıktı. Bu binlerce örneğinden biriydi örtülü kızlarımızın... Fakat, tesettürün altından başka şeyler çıkacağını hâlâ bekleyenler var. Başörtüsüne hâlâ kırmızı görmüş boğalar gibi saldıranlar var. Kısacası, gelişimi, değişimi hâlâ görüp kavramayanlar var. Elmaya vurulan armut aşısının tutmadığını inşaallah onlar görecekler. Çünkü, kavî ve fiilî dualarımız onlar içindir de...

• • •

Çalıştığım okulun kantincisi, her kandil günü şikayet eder:

"Siz niçin benim ekmeğimle oynuyorsunuz?"

"Ben kimsenin ekmeğiyle oynamam."

“Ama yine satışım düştü. 800 simit yerine bugün 350 simit satabildim, bu küçücük çocuklar her kandel oruç tutmasa olmaz mı?”

Kantincimiz bilmiyor ki, o küçük ruhlarda Allah’a kulluğa doğru önüne geçilemez bir meyil gelişmekte...

Bazan, orta birinci sınıftaki minikler bile, ana babalarına rağmen oruca niyetleniyorlar. Bir tanesi soruyor:

“Hocam, ben zayıfım diye annem oruç tutturmuyor. Ama ben çok istiyorum. Sabahleyin kahvaltıda sadece bir bardak çay içtim. Şimdi daha çok erken, oruç tutabilir miyim?”

Yine orta birinci sınıflardan zayıf, nahif bir kızımızın ailesinden gizli, sahursuz tuttuğu orucu, öğleye doğru ağır gelmeye başlar. Bir ara içi geçer, fenalaşır... Ben gördüğüm zaman yatırıldığı sıranın üzerinde gözlerini yeni açıyordu. Fakat dudaklarına uzatılan suyu kabul etmiyor, ağzını sıkı sıkı kapatıp, “Orucum bozulur” diyordu.

Bu da binlerce örneğinden biri... Din kültürü ve ah-lâk bilgisi dersinin sadece teorik manadaki işlenişi gözönünde bulundurulursa, bu gelişmelerin tamamen insiyaki ve kendiliğinden olduğu anlaşılır.

• • •

Bir tarihte, çalıştığım okulun müdürü beni çağırdı. Yanında subay olan bir velimiz vardı. Tanıştırıldık. Hoş beşten sonra, bu velimizin bir hayli iltifatlarına nail oldum. Sonra da aramızda şöyle bir konuşma geçti:

“Namaz sûrelerini ezberlenmek için biraz daha az veremez misiniz?”

"Bu konuda çocuklardan herhangi bir şikayet yok. Üstelik sizin çocuğunuza az bile geliyor. Sûre ezberlemede çok başarılı."

"Hocam, mesele çocuğun ezberlemesinde değil. Annesiyle beni de işin içine soktu. Birlikte ezberliyoruz. Fakat biz yetiştiremiyoruz, biraz tuhaf oluyor. Ezberleme süresini biraz daha uzun tutarsanız, hep birlikte başaracağız."

• • •

Çocukları tarafından uyarılan veliler safına İstanbul'un sabık Belediye Başkanı Bedreddin Dalan da katıldı. Sayın Dalan, başına yansıyan şekilde şöyle konuşuyor:

"Said Nursî konusunda biz yanılmışız. Said Nursî büyük bir İslâm âlimi olmanın ötesinde, aynı zamanda vatanı Ruslara karşı savunurken esir düşen bir kahraman imiş. Anadolunun birlik ve beraberliğine hizmet eden bu zatı biz yanlış tanımışız. Bunları bana oğlum söyledi. O araştırmış."

• • •

Yurt dışında çok daha yoğun kültür baskısıyla inancından uzaklaşmış insanlarımızda da, öze dönüş belirtileri oldukça güçlü görünüyor. Berlin'de, İslâmı anlatmak için yapılan bir toplantıya, hippî görünüm-lü bir genç hanım da gelmişti. Yanındaki tipik Alman hippisi gencin İslâm konusundaki sorularını cevapla-mamızı istiyordu. Kendisi İstanbul'da doğmuş, küçük yaşta Almanya'ya getirilmiş, sonra da boşanan ana-babasının arasında başıboş kalmıştı. Evlendiği bu Al-manın mutlaka Müslüman olmasını arzu ediyordu. Kendisinin isminden başka bağı kalmamış görünme-sine rağmen, evlendiği kişinin dinsiz oluşundan fev-

kalade üzüntü duyuyordu. Böyle birinin bir iki saat içinde Müslüman edilemeyeceğini, kendisinin Müslümanlığı öğrenerek örnek olmasını teklif ettiğimiz zaman gözleri yaşardı.

“Zaten öyle yapabilseydim, bu adam çoktan Müslüman olmuştu” dedi. Ve ekledi:

“Galiba haklısınız. Ben kendimi Müslüman ederken, kocama da yardım etmiş olacağım inanç konusunda...”

Çeşitli renklere boyanmış saçlarına, hırızmalı buruna bakakaldım. İslâm nerede, kimleri çekiyordu şefkatli sinesine...

• • •

Berlin Muradiye Camiinde bir konuşma yapmıştım. Kurban Bayramına bir hafta kadar kalmıştı. Konuşmamı bitirdikten sonra cemaate dedim ki:

“Muhterem Müslümanlar, bir hafta sonra Kurban Bayramı gelecek. Özellikle bayram namazı sırasında çok dikkatli olmanız gerekir. O gün yılda bir defalığına camiye gelenler olur. Belki de ömründe ilk defa gelenlere bile rastlanabilir. Bu bakımdan çok ince, kibar ve nazik olmalı, İslâm ahlâkının güzelliklerini göstermelisiniz. Kaçırıcı hareketlerden şiddetle kaçınmalı, çekici, cezbedici, sevdirci olmalısınız. Namaz polisliği de yapmamalısınız. Yanlış yapanları kaba bir biçimde uyarmayınız. Kötü, yanlış ve noksan yanları görüp tenkit edeceğinize, iyi, güzel ve doğruları görüp kutlayınız.”

Namazdan sonra otuz yaşlarında görünen bir genç adam ürkekçe yaklaşarak, “Sizi gideceğiniz yere kadar götürebilirim” dedi. Teşekkür ettim. “O halde size

bir şeyler ikram edeyim" dedi. Yine teşekkür edince, baktım bırakmak istemiyor, birlikte gitmeyi kabul ettim. Yolda bana şunları söyledi:

"Hocam, ben kendi başıma ilk defa camiye geliyorum. Aslında bayram namazına gelecektim, ama o gün çok kalabalık olur diye, daha sakin bir zamanda gidip prova yapayım diye bugün geldim. Fakat şimdi korkum geçti. Bayram namazına çekinmeden geleceğim. Çünkü cemaate yaptığınız konuşmadan sonra, ne kadar pot kırsam, bir şey demezler herhalde. Bu sebeple size çok teşekkür ederim."

Avrupadaki üçüncü neslin uyanışı yavaş ve fakat emin adımlarla geliyor. Bunun ilgi çekici bir örneğini Almanya'nın Solingen şehrindeki olayların protesto gösterilerinde gördük. Bu protesto gösterilerine katılan genç kardeşlerimiz, bütün Avrupalı görüntülerine rağmen, dillerinde tekbir, ellerinde bayrakla yürüyorlardı. Evet, ellerindeki albayrağın mânâsını dillerdeki tekbir açıklıyordu. Bu durum, içinde yaşadıkları yabancı kültür baskısına anlamlı bir protesto idi. Ve daha da önemlisi, içlerinde sakladıkları bir vicdanî sırrın dışı vuruşu idi. Aradıkları kimliğin, bayrakla ve tevhid kelimesiyle temsil edildiğini söylüyorlar ve böylece kurtarıcı adresi bulmuş oldukları müjdesini veriyorlardı.

Laiklik yobazları ne derlerse desinler, aranan bulunmuştur.

Evet, bir millet yeniden uyanıyor. Bütün olumsuzluklara, görünür görünmez bütün tuzaklara rağmen bir millet kendine geliyor, bir kabustan uyanır gibi, bir gafletten silkinir gibi, ruh köküne hasretlerin en derinini duyar gibi...

Bu uyanışa aslında bütün dünya muntazır... Başka ülkelerin uyanışı da, bu kendine gelişe bağlı görünüyor.

Güzel ahlâkı ve iyi komşuluk ilişkileriyle etkilediği Almanı İslâmı tanıştıran Kayserili Ali, bir gün birlikte kıldıkları namazdan sonra çok şaşırır. Çünkü, Alman arkadaşı birden onun yakasını kavrar iki eliyle, ciddi bir sitemle şöyle konuşur:

“Bu vakte kadar neredeydin? Niçin bize daha önce İslâmı anlatmadın. Bak babam daha geçen sene öldü. İyi bir insandı. Her ne kadar dinsizim derse de, o da benim gibi arayış içindeydi. Bizimle bir yıl önce ilgilenmiş olsaydın, eminim babam da âhirete şهادeti çekmiş olarak gidecekti.”

Sadece bu Alman mı yakamızı tutacak? Eminim ki, “Daha önceleri neredeydiniz?” diyenlerin sayısı bir hayli kabarık görünüyor. Artık şaheser uyanmalı... Uyanış hızlanmalı... Çünkü bu uyanışa bütün dünya, bütün insanlık muhtaç...

Müslümanlar İslâmın farkını yaşayarak göstermelidirler. Bu hem Yaratıcımuza karşı en vazgeçilmez bir kulluk borcu, hem de başkalarını etkilemenin en etkili yoludur.

AHLÂK FARKI

Ahlâk anlayışımızdaki değişme, hayat tarzımızı da büyük ölçüde başkalaştırmaktadır. Kendi aslî değerlerimizden kaynaklanmayan bir ahlâk anlayışı, toplumumuzda tam bir davranış, kılık kıyafet ve dünya görüşü karmaşası meydana getirmiştir. Standart bir Türk insanı tipi yoktur artık... Oysa ki, Türk deyince, Yunus Emre gönüllü, Mevlânâ aşklı, Nasreddin Hoca nükteli, Genç Osman yürekli, Osman Gazi kanaatli birini anlamak gerekmez mi?

Birçok şeyin değiştiğini ve bozulduğunu gösteren ahlâk değişmesi, millî meziyetlerimize patinaj yaptırmakta ve bizi asırlardır düşman tuzaklarına mahkûm etmektedir.

Halbuki bir zamanlar bu ülkede bir Muhteşem Süleyman vardı. İhtişamı, kendisinden büyük Allah olduğunu bilmesindendi. O, Allah'ın hükümlerine candan bağlı bir inanış içinde askerini yürüttüğü Macar bağlarının koparılan salkımları yerine çil çil altınlar astırırdı. Buna rağmen kendisinden şikayetçi olduğunu söyleyen Hristiyan köylünün atının yularına yapışmış cüretkarlığına bakmıştı da;

“Beni kime şikayet edeceksin?” demişti.

Hristiyan köylü kafası çalışan biriydi. Dünya padişahının da korkup çekindiği makamı iyi biliyordu:

“Seni inandığın Allah’ın şeriatine (hükümlerine), Kur’ân’a şikayet edeceğim” deyince, yaşlı gözlerle atından inen padişah, şikayet konusu meseleyi oracıkta bizzat halledivermişti.

• • •

Her işini, Allah’ın kitabına göre hüküm ve fetva veren Ebussuud Efendiye teyit ettiren Kanunî, vefatında bütün fetvaların kendisiyle birlikte gömülmesini vasiyet etmişti de, Koca Şeyhülislâm;

“Hey koca Hünkâr, sen yaptığın icraatin sıhhatine delil olarak benim verdiğim fetvaları göstereceksin. Ya ben neye dayanayım, hangi vesikayı göstererek kendimi müdafaa edeyim” diye ağlamıştı.

• • •

Devrinde Frengistan’da çıkan dans âdetine müdahale eden ve bu uygunsuzluğun alenen yapılması halinde ülkesine de geleceği düşüncesiyle Fransa’ya ultimatom veren Kanunî, mektupla savaş kazanıyordu. Alman kralına gönderdiği ferman, yenilmiş ve esir olmuş Fransız kralını ülkesine döndürüyor, işgal edilmiş topraklarını da kurtarıyordu. O kadar güçlüydü ki, bir Batılı kralın doğrudan doğruya kendisine mektup yazmasına rıza göstermiyor, onları ancak sadrazamına eşit tutuyordu. Bu gücün kaynağı, temsil ettiği ahlâka idi... Ve tabii, ahlâka kaynaklık eden imanda...

Gücünü, dayandığı ahlâk sistemine uygun kullanıyor, tahrip değil, tamirde; yakıp yıkmakta, yutmakta değil, yardımda, imdatta kullanıyordu. İşte bunun için, İspanya istilasından korkan Hollanda, kendisinden yardım isteyince, hemen Barbaros Hayreddin Paşayı görevlendiriyordu.

Barbaros Hayreddin Paşanın en ufak bir hareketine bile ihtiyaç kalmadan, İspanya saldırgan havasından vazgeçerek, Hollanda'ya çıkmayacağını açıklıyordu. İşin içinde, Osmanlının zayıf da olsa, haklıyı savunma ahlâkı vardır. Ve bu ahlâkın şakası yoktur. Gelirse Osmanlı tokadı ile gelir ve kaşınanın hakkını avucuna verir.

İşte bu Osmanlı namıyla İspanya donanmasının şerrinden kurtuluşu tarihe mal etmek ve kutlamak amacıyla Hollanda'nın bazı yerlerine Barbaros'un röliefini altın yaldızlı olarak resmetmişlerdir. Altına da, "Altın Türk'ün hatırasına" yazmışlar. Ne yazık ki şimdi bunlardan sadece bir tanesi vardır Leydin şehrinde...

Bayezid-i Veli de bu meded kılma ahlâkı ile, İspanya'dan kovulan sürülen Yahudilere kucak açmadı mı? Yersizlerin, yurtsuzların, kimsesizlerin hamisi olmak anlayışı, Osmanlı Cihan Devletinin temel felsefesi değil miydi?

Bu anlayışla, Osmanlı Afrikadan Güney Asyaya kadar kucak açmıştı. Sadece Müslümanlar değil, her din ve milletten insan bu anlayıştan nasiplenmiştir. Yine bu anlayışladır ki İsveç Kralı Demirbaş Şarl'ı Ruslara teslim etmemek uğruna devlet Moskof ile savaşa tutuşmaktan çekinmemiştir. Çünkü onun geleceğinde kendisine sığınan acizi zulmünden kaçtığı düşmanına teslim etme haysiyetsizliği yoktur.

Bırakınız Osmanlının dünya hakimi olduğu asırları, 1700'lü yıllara geliniz. Devletin artık iyice inişe geçtiği, içten ve dıştan gelen gizli açık saldırılarla iyice yorulduğu zamanlara yarı... İşte o devirde Alman-

ya'nın Fransa'ya sınır olan Mülheim şehrinde yerli ahalinin başı, hazırta konucu Fransızlarla derttedir. Bir yıl boyunca ekip biçip topladıkları mahsül, daha güçlü olan Fransızlar tarafından hemen yağmalanmakta, böylece Alman halkı açlığa ve sefalete mahkûm ol-maktaydı.

Fransızın anlayacağı tek dilin, Osmanlı korkusu ve tokadı olduğunu iyi bilen Kral, Padişaha müracaat ederek yardım ister. İç ve dış bir sürü gaile ile sarılı Osmanlı tâ Fransız sınırına yardım elini nasıl uzata-caktır? Fakat devlet geleneğinde böyle çağrılar karşılıksız bırakmak da usulden değildir. Sonunda padişah buyurur ki: "Bu Fransız keferesi korkaktır. Orayı bu Frenk belasından kurtarmak için namımız yeter. Üç çuval dolusu yeniçeri elbisesi gönderin Alman kralına, adamları sınıra yakın yerlerde bu elbiseleri giyerek dolaşınsınlar ve Fransızlara görünsünler. Bu kafidir. Böylece Fransızın şerrinden emin olurlar."

Gerçekten de bu iş gerçekleşir. Osmanlı askeri kı-lıklı Almanları sınır yakınlarında gören Fransızlar, bir daha böyle bir baskın yapmaya cesaret edemezler. Çünkü bütün civarda, "Osmanlı gelmiş" haberi dalga dalga yayılır. İşte o seneden itibaren şehrin en yüksek binasına bir Osmanlı bayrağı asılır. Ve bu bayrak 1989 yılına kadar orada asılı durur.

Bir zamanlar üç çuval dolusu asker elbisesiyle kazandığımızı, şimdi bütün diplomatik çabalarımızla, askerî gücümüzle, siyasî harekâtımızla kazanamıyoruz.

Demek ki bir zamanlar ruhlı elbiselerimizin kazandığını şimdi ruhsuz insanlarımız kazanamıyorlar. Mânâsını ve gâyesini unuttuğumuz insanın haysiyeti ve etkisi, ruh köküne bağlı haysiyet erbabının elbisesi

kadar bile olamıyor. Bunun içindir ki, uçaklarımız Bosna'ya gidemiyor, askerimiz Nahcivan'a, Azerbaycan'a giremiyor.

• • •

Elbisesiyle savaş kazanan, mektubuyla mağlubu galip eden insanların ahlâkları, din kardeşliği temelinde oturuyordu. "Bütün mü'minlerin sadece ve ancak kardeş" saydığı bir dünyanın mensubu olmak, her türlü farkı eriten, birlik ve beraberliği, eşitliği getirip hakim eden bir anlayış doğuruyordu.

İşte bu ahlâklardır ki Fatih, tebdil-i kıyafet gezdiği bir gün, bir bakkaldan ikinci bir mal almaya kalktığında;

"Efendi, yandaki komşumda da aynı maldan vardır. Ben sabah sifdahımı yaptım. Lütfen bu malı da ondan alınız da, o da ilk satışını yapmış olsun" cevabını alır. İkinci dükkandan da aynı durumda aynı cevabı alan Fatih, fethe iyice niyetlenir. Çünkü böyle bir halk ile yapılamayacak fetih olmadığını iyi bilir.

Fetih müyesser oldukça, Fatih, hapishaneleri de tefiş eder. Mahkûmlar arasındaki üç papaz dikkatini çeker ve suçlarını sorar. Derler ki:

"Konstantin bizi bir araştırma yapmakla görevlendirdi. Biz de bu araştırmayı yaparak neticesini kendisine bildirdik. Çıkardığımız neticeye kızarak bizi hapsedtirdi."

Neydi bu papazların araştırmasından çıkan netice? Bizansın içine düştüğü ahlâkî çöküntünün derinliği ve bu hal ile devletin fazlaca bir ömrünün kalmadığı... Fatih Sultan Mehmed, aynı araştırmayı bir de kendisi için yapmaları kaydıyla papazları serbest bır-

raktırır. Üç beş yer dolaşıp gelirler ve derler ki: “Eğer senin teban bu ahlâk üzere yaşamaya devam ederlerse, devletin ebed müddet olur.”

Bu üç papaz memleketin sadece mahkemelerini dolaşırlar. Gördükleri şunlardır:

Bir adam, at satın almıştır. Eğer bir gün içinde atta bir hastalık veya başka bir kusur görünürse iade edebilecektir. Gerçekten de at alındığı gün hastalanır. Satın alan kişi hemen mahkemeye koşar, satışı iptal ettirip parasını almak ister. Fakat o da nesi, mahkeme kapalıdır. Çünkü, hakim bir yakınının cenazesine gitmiştir. Bir gün sonra hakim bulunur, amma at da ölmüştür. Mahkeme hakimi kendini suçlu bulur. Eğer makamını terk edip gitmeseydi, atı alan adam böyle bir zarara girmeyecekti. Ve atın parasını kendi cebinden tazmin eder.

Bu olaydan anlaşıldığı üzere o devre hakim olan ahlâk anlayışı sonucu, mahkeme en sakin yerlerden biridir, müşterisi kesattır ve bu sebeple de tek hakim kapıyı kapatıp bir başka işine gidebilmektedir. Şimdilerde yaygın ahlâkın doğurduğu ufunetli ortamın mahkemelerine bakınız: Hangi gün boş ve sakinidir?

Bir başka şehirde de tarla davasına şahit olurlar. Bugünün ahlâk anlayışından bakılınca inanılamayacak kadar harika olan olayın özeti şudur:

Tarlayı satın alan kişi, çift sürerken bir küp dolusu altın bulur. Bunu tarlanın eski sahibine iade etmek ister. Der ki: “Ben sadece bu tarlayı satın aldım, içindeki altını değil... Dolayısıyla da bu altın sana ait olmak lâzım gelir.”

Tarlayı satan ise itiraz eder: “Ben bu tarlanın içindeki altından habersizdim. Zaten bilseydim kendim

çıkartırdım. Dolayısıyla o da tarlanın sana nasip olmuş bir mahsulü gibidir ve senindir.”

Her iki taraf da haram yemek korkusuyla altını almaya razı olmaz. Kadı Efendi ise yaptığı soruşturma sonucu, taraflardan birinin oğluna diğerinin kızını alarak ve bu parayı da onlara vererek meseleyi halleder.

Üçüncü şehirde ise bir ithalat olayı vardır. Venedik'ten Konya'ya kumaş gelecektir. Türk tüccar parasını peşin ödemiş, mal gemiyle yola çıkmıştır. Ne var ki, fırtınaya yakalanan gemi batar, kumaşlar da denizini dibini boylar. Mahkemenin kararı Venedikli tüccarı haklı çıkarır. Çünkü parası alınan mal gemiye teslim edilmiş, görev yapılmıştır. Nakliye sırasındaki ziyat alıcıya aittir, satıcıyı bağlamaz.

• • •

İşte böyle bir adaletle içli dışlı olan halk, asırlar süren iç ve dış fitnelere rağmen ayakta kalabilmiş, başka hiç bir millete nasip olmayan uzunlukta bir saltanatı şerefle sürdürebilmiştir. Hem de sonuna kadar...

Son Sultan Vahdeddin, gönüllü sürgününe çıkarırken, akıbeti meçhul yolun başında kendini garantiye alacak hiç bir tedbire tevessül etmemiştir. Hazineden götüreceği bir kaç kıymetli tarihi eşya ile rahat bir geçim sürdürmeye tenezzül etmemiş, bilakis üzerinde taşıdığı tarihî değeri yüksek şeyleri de bir makbuz karşılığı ilgili memura teslim etme haysiyetini göstermiştir. Sonra olanları bilirsiniz. Yemek ve ilaç paraları bile ödenemez haldeyken Sultan vefat eder de tabutuna, bakkal kasap haczi gelir.

Evet, yıllar yılı vatan haini gibi gösterilen Son Sultan, millet malının kuruşuna tenezzül etmeyecek bir

vatanperverdi. Üstelik de üzerinde taşıdığı halife sıfatını, peşinde salyasümük dolaşan cücelere istismar ettirmeyecek, satmayacak kadar haysiyetli bir vatanperver...

Son halife Abdülmecid Efendi de bu konuda takdire değer... Çünkü onun tabutu da haczedilmiştir, borçları ödeninceye kadar...

Sultan Vahdeddin Avrupada iken, kendisini Osmanlı hisseden bir Ermeni tüccar, hanım sultanlar için kumaş topları yollar. Beğendiklerinden diledikleri miktarda alabileceklerdir. Nice zamandır yeni bir elbise giyememiş olan hanımlar kumaş toplarının başına toplanırlar. Kadınsı bir hassasiyetle kumaşlara bakar, yoklar, değerlendirirler. Çok beğendikleri ve arzula-dıkları her hallerinden bellidir. Ancak getirene ve gönderene çok teşekkür ederek, bütün topları olduğu gibi iade ederler. Gerekçeleri çok asildir:

“Hanedana, hele de böyle bir vasatta Ermeni bir eski tebadan hediye almak yaraşmaz. Teşekkür ederiz...”

• • •

Hanedarın bu hali bir soyluluğun ve asaletin ince-liği idi. Bu asalet, “Bizim kavgamız kuru bir cihangirlik kavgası değildir” diyen ve fakir bir köylünün bıraktığı kadar şahsî miras bırakan Osman Gazi’nin at-tığı imanlı, ahlâklı temel, en zor ve çözülmüş zaman-larda dahi kendini belli ediyor, farkını ortaya koyu-yordu. Fetihlerin ardındaki gerçek, bu asil ahlâk anla-yışında saklıydı.

Yavuz Sultan Selim Sapanca bahçelerinden geçmişti, Sina Çölünü ve Suriye’nin, Mısır’ın, Mekke ve Me-dine’nin fatihi, hadimi olmuştu. Çünkü aç karnına as-

kerini geçirdiği Sapanca'nın elma bahçeleri geçilir geçilmez atını süratle geriye çevirdi, ağızlarda ve torbalarda elma kontrolü yaptı. "Şükürler olsun" dedi, çünkü ne ağızlar elma çiğniyordu, ne de torbalar elma doluydu. İşte bu askerle cihada gidilirdi. İşte bu ahlâka güvenilirirdi.

İlhamını İslâm inancından alan bu ahlâk, asırları aşsa taşsa gelmiş. Devlet-i Âliyyenin son zamanlarında bile hükümrân olabilmisti. Aydınlarımızın içeriden, düşmanlarımızın dışarıdan yaptıkları hamlelere rağmen Osmanlı dönemini bile aşabilmiş, kırıntılarını olsun yakın zamanlara kadar münferit örnekler halinde muhafaza edebilmiştir.

1919'un karanlık ve umutsuz günlerinden bir gün Maraş'ta yaşayan Ermenilerin reisi Hırlakyan, Abdal Halil Ağayı çağırır. Halil Ağa davulcuların başkanıdır. Şehri işgale gelecek Fransız ordusunu karşılamak için davulcuları toplayıp karşılamada çaldırması istenir. Halil Ağa istekli görünmez. Hırlakyan ısrar eder. İsrarları boşa çıktıkça ücreti artırır. Sonunda bakar ki olmayacak:

"Halil Ağa" der, "topla adamlarını Fransızları karşıla, davulunun içini altınla dolduracağım."

Halil Ağa hiç önemsemez bu bonkörlüğü ve müthiş gerekçesini açıklar. Müthiş güzel ve ulvî gerekçesinin onun dilindeki ifadesi şudur:

"Çalamam ağa, bu din bahsi..."

İşte toplumun en alt katmanında görünen Abdal Halil Ağanın vatanperverlik ahlâkına, günümüzün nice etiketli, ünvanlı üst düzey aydını bile ya zor yetişir, ya da yetişemez halledir. Nedendir?

Klod Farer, dost bir Fransızdır. Ediptir, mütefekkir-dir. Cumhuriyetin ilanı yıllarında Türkiye'ye gelir ve yeni belirmeye başlayan gelenekten sapma hareketına mani olmaya çalışır. Mustafa Kemal Paşa ile görüşür, düşüncelerini söyler.

Bir gün Batı Anadolu'da bir köy pazarını gezer. Herşey o kadar ucuz ve nefistir ki, bir eşeğin taşıyabileceği kadar çok alışveriş ederek köyden uzaklaşırken, aldıklarının ne kadar ucuz olduğunu ve garip halkın ne kadar fakir olduğunu düşünmektedir. Tam bu sırada bir delikanlı nefes nefese ona yetişir ve kendisinin köyde beklendiğini söyler. Kendi kendine mırıldanır:

"Aldığım bunca güzel şey bu kadar ucuz olamazdı. Hele de benim gibi bir yabancıya bu fiyata hiç verilemezdi. Bunu biliyor ve korkuyordum. Korktuğum başıma geldi. Şimdi ya bunları geriye alacaklar, ya da fazla para isteyecekler..."

Bu düşüncelerle köye döner. Bem beyaz sakallı, nurani yüzlü bir ihtiyar ve arkasındaki bir kaç yaşlı zat kendisini karşılar. Derler ki:

"Efendi kusura bakma, çok üzgünüz, bizim köyümüzde şimdiye kadar böyle bir şey olmamıştır. Fakat sizin alışveriş yaptığınız bu genç bir cahillik yapmış ve sizden biraz fazlaca para almış. Şimdi muhayyersiniz, ister paranızın üstünü geriye alırsınız, isterseniz alışverişten vazgeçer, başkasından alırsınız. Biz bu genç satıcıya gerekli cezayı vereceğiz. Tekrar tekrar özür beyan ederiz, kusura bakmayınız..."

Fransız yazar, dinledikleri karşısında ne diyeceğini bilemez, duygulanır, gözleri buğulanır. Dönerken, "Bu millet bu hasletleriyle yaşamalı" diye düşünür.

Meşhur İngiliz tarih felsefecisi Toynbee, 1950'li yılların başında Türkiye'ye gelir. Uzmanı olduğu Yunan tarih ve medeniyetinin izlerini araştırmak ve Osmanlı eserleriyle mukayese etmek düşüncesindedir. Özellikle de bir merakı vardır: Hasta Adam denilen Osmanlı niçin ölmedi? Ölümcül görünen hastadan geriye ne kaldı? Medeniyetiyle tekrar canlanması imkanı var mıdır?

Kendisine kılavuzluk eden zatla birlikte yine bir Batı Anadolu kasabasında küçük bir köfteci dükkanına girerler. Nefis köfteleri atıştırırken de etrafını tetkik eden Toynbee, köftecinin dikkatini çeker. Tanıştırılırlar. Yamalı ve fakat ter temiz önlüğüyle ve güleryüzüyle kendilerini uğurlayan bu köfteciye bir türlü para kabul ettiremezler. Toynbee para vermekten ümidini kesince sebebini öğrenmek ister.

"Bu adam âlim imiş. Âlime hürmet ve hizmet sevaptır."

"Peki, ama ben Müslüman değilim, hem de İngilizim" deyince, köftecinin sözü şu olur:

"Madem memleketimizi merak etip tâ Avrupalarından gelmiş ya, misafirimizdir. Gavur mavur, farketmez, para almam."

Toynbee, bu fakir köftecinin mütebessim yüzünü ve yamalı önlüğünü süzer ve der ki:

"Medeniyetinizin en güzel izahını bu köftecinin söz ve davranışlarında buldum. Artık daha fazla gezmemize lüzum yoktur, dönebiliriz..."

Venediklilerin teklif ettiği 50.000 altın rüşveti reddeden osmanlı paşası, kendisini tebrik edenlere ne güzel der:

“Teşekkür ederim, amma ben henüz 50.000 altına kadar namusluyum.”

Nerede o iyi insanlar? İyi atlara binip bir bilinmez diyara mı gittiler? Bir başka nesille yeniden gelmekte-ler mi?

Günümüz ahlâk anlayışıyla eski ahlâkımız arasındaki mesafe bir uçuruma dönüşmekte.

Sâirin dediği gibi:

Hezar gıpta o tarz-ı kadhim efendisine

Ne kendi kimseye benzer, ne kimse kendisine.

Tarihî kökleri Allah'ın Resulüne dayanan ve yaşayan bir Kur'ân olmak idealinden ibaret bulunan ahlâkımıza bugün bütün dünya hasret. Bu hasreti dindirecek altın neslin ayak seslerini işitmekle müteselliyiz bu gün. Tez gelişler ola ve ahlâk farkı çabuk kapana inşaallah.

HİRSİZ FARKI

Tarih boyunca hırsızlık hep olagelmıştır. Ancak bu hep olagelen çarpık meslek, hiçbir zaman olağan sayılmamıştır. Bir ara eski Yunan'da hırsızlığın övünülecek bir sanat sayılması dışında, daima utandırıcı bulunmuş, bu sebeple de, "minareyi çalan, kılıf arama" ihtiyacı duymuştur.

Diğer milletlerin tarihiyle karşılaştırıldığında, bizimkinin bu açıdan da hayli temiz olduğu görülür. İslâmiyetin kul hakkı yemeyi en büyük günahlar arasında sayması, hırsızlığın adi ve bayağı bulunması sonucunu doğurmuştur.

Hakiki iman sahipleri kul hakkına riayette kılı kırk yararcasına hassasiyet göstermişlerdi. Çünkü onlar Cenab-ı Hakkın, tecavüz edilmiş kul hakkını asla affetmeyeceğini iyi biliyorlardı. Bunun için de bilerek, ya da bilmeyerek yedikleri kul hakkı için, yalvar yakar af diliyorlar, helallik istiyorlardı. Bu da sadece bizim kültürümüze has bir özellikti.

İnsanımızın İslâmî bağlarını gevşetmesiyle doğru orantılı olarak, hırsızlık bizim toplumumuza da her gün büyüyen ölçülerde sızmaya başlamıştır. Ancak, son 70 yılın getirdiği Batı esintili sosyal ve ahlâkî değişim, dönüşüm ve çözümler, hırsızlığı adeta meşrulaştırmıştır. Bu sebeple de, çalıp çırpma utanılır ol-

maktan çıkmış, hatta belli bazı kesimlerde, için için bir takdir hissi ve özenti doğurmuştur.

Oysa ki, bir zamanlar, hem de pek eski sayılamayacak kadarlık bir mazide, hırsızlık, haysiyetsizliğin, şerefsizliğin, utanmazlığın ve büyük bir günahın sembolü sayılmış, hırsız toplumdan tecrid edilmiş, çoğu zaman da tövbe etmeye mecbur bırakılmıştır. Kısacası o dönemlerde toplumumuza hakim olan helal kazanç ve namus anlayışı, hırsıza ve eşkiyaya dahi tesir etmiştir.

• • •

İşte o günlerden bir gün, uzak bir dağ köyündeki irşad hizmetinden İspir'e dönmekte olan Hoca Efendinin bir grup eşkiyaca yolu kesilir. Soyulmak istenir. Hoca Efendinin en kıymetli malı, gümüş köstekli bir cep saatidir.

Soygun ehlinden birinin hemen saate saldırdığını gören eşkiya başı mani olur, adamı durdurur ve der ki:

"Hoca Efendinin saatine dokunma! Namaz vakitlerini bilmesi için kendisine lâzımdır."

İşte bu, Osmanlı eşkiyasının namaza hürmetidir.

• • •

Gülbüz Azak Ağabeyin anlattıkları ise, Doğu Anadolu'daki o anlayışın Batıda da aynı olduğunu gösterir. Küçücük bir çocukken, yaşlı ninesiyle birlikte uzakça bir köyden, akraba ziyaretinden dönmektedirler. Yolları kesilir. Soyguncular, ellerinde köyden getirmekte oldukları bir sepet üzümü ikiye bölüp sadece yarısını alırlar. Çünkü vakit Ramazandır ve nineye de iftarlık kalmalıdır.

Bu da Osmanlı soyguncusunun Ramazan insafıdır.

• • •

Altmış yıl önce, bir Erzurum köyünün kuş uçmaz kervan geçmez yollarında bir küçük çocuk ve annesi... İffetinin yüzüne vurmuş nuraniyetiyle pırıl pırıl bir genç kadın... Anadolu kadını... İslâm anası... Bir çeşme başında katıksız ekmek için mola verdiği sırada etrafı kuşatılır. Namus timsali kadıncağz neye uğradığını şaşırır, müthiş bir korkuyla titremeye başlar. Alnının terleri gözünün yaşlarına karıştığı sırada, hâlâ bir yanıyla Osmanlı olan eşkiya reisi der ki:

“Bacım, korkma! Biz senin korktuğun şeyleri yapacak kadar namussuz değiliz. Bizim de anamız, bacımız vardır. Bu heybendeki ketelerden biraz ver de, yürü git yoluna sağlıcakla...”

Genç kadın çoktan razıdır o yörenin meşhur ekmeğinden vermeye. Korktuğundan kurtulmak için cana minnettir ve çok ucuz bir fiyattır.

“Alın, helal olsun” der, savuşur.

Günümüz Cumhuriyet devri eşkiyasının şehre inmiş haline bakınca, bu eşkiyaya eşkiya demek caiz midir? Doğrusu düşünmeye değer. “On yılda on beş milyon genç yarattık” diye övünenler, getirdikleri dünya görüşüyle eşkiyayı da bozmuşlar. Soyguncuyu da namussuz, edepsiz etmişler. Soymakla kalmıyor, bir de öldürüyorlar, hem de çoluk çocuk demeden...

• • •

1939 Erzincan zelzelesi şehri yerle bir eder, onbinlerce insan feci şekilde can verir. Tabii Erzincan’ın hapishanesi de yıkılır, Açıkta kalan ve yaşayan mahkûmlar, “baba” bildikleri hapishane müdürüne

giderek, kendilerine düşen görevi sorarlar. Ne gibi yardımlarda bulunacaklarını öğrenir öğrenmez de, büyük bir gayretle kurtarma çalışmalarına katılırlar. Ortalık durulduktan sonra, kimsenin kaçmadığı görülür. Sağ kalan bütün mahkûmlar emir ve görüşe hazır dırlar. Besbelli ki, bir Ramazan günü ve teravih saati meydana gelen bu olay onlara çok tesir etmiş, birçoklarını da suçlarından tövbe ettirmiştir.

1991 yılında, Erzincan, yine bir Ramazan gecesi ve teravih vakti sallandı. Fakat çok daha önce inançlar ve maneviyat sallandığı için, bu defa yıkılan hapishaneden kurtulan mahkûmlar, bir takım yağmalar da yaparak ortadan kayboldular.

Bu da 70 yıllık Cumhuriyet eğitiminin, daha doğrusu yapıya uymayan, aykırı düşen ve bu sebeple de eğitimsizlik olan sisteminin acı bir göstergesiydi.

• • •

Bundan yirmi yıl kadar önce, yabancı bir ilim adamı dostumuz, para ve önemli evrak taşıdığı çantasını İstanbul'da bir hursızımıza kaptırmıştı.

Üzüntülerimizi belirtmeye çalıştığım sırada söylediklerini unutamıyorum:

"Sizi anlıyorum, teşekkür ederim. Fakat, bu konuda beni teselli için kendinizi fazla yormayın. Çünkü kaybettiklerime karşılık çok önemli bir şey öğrendim. Bu da beni teselli etti, üzüntümüzü azalttı. Çantamı kapıp kaçan genç, ürkek bir serçe gibiydi. Aramızdaki mesafeyi biraz açtıktan sonra, dönüp arkasına baktı. Benim perişan halime öyle üzgündü ki, bir an durup bekleyeceğini ve çantamı geri vereceğini sandım. Yüzünde, merhamet ve pişmanlık dolu ifadeler vardı.

“Bizde olsa, böyle biri size ya dilini çıkarır ya da nanik yaparak zaferinin keyfini çıkarır. Bu hırsızın yüzünde gördüğüm ifadenin Osmanlı hatırası olduğunu sanıyorum. Çünkü, sizin Batılı özentilerinize bakınca, herşeyiniz gibi hırsızlarınızın da bizdekine benzemesi gerekirdi.

“Ne olur bu hassasiyeti öldürmeyin, geliştirin. Bizim bütününü kaybetmekte olduğumuz utanma duygusunu sizin hırsızlarınız bile hâlâ bir parça taşıyor. Aman ne olur bu duyguyu geliştirin. Bunu yapabilirsiniz. Çünkü sizin ananevî kültürünüzün özünde zaten bu var.”

Biz ne yaptık ki, bırakın hırsızlarımızı, insanımızı bile, günden güne yüzü kızarmaz yapıyoruz. Cumhuriyet dönemi bu konuda da tarihî mirası büyük bir hovardalıkla saçıp savurmaktadır.

• • •

Osmanlıda muhteşemleşen tarihî kültürümüz ve ahlâkımız günden güne irtifa kaybetmektedir. Bu düşüşten de her kesim gibi hırsızlarımız da nasiplenmekte...

Nerede o eski zarif, efendi, inşafı, namuslu hırsızlar, soyguncular? Nerede yaptıklarının haram olduğuna inananlar? Onlardan kalan hatıraları dinledikçe insanın “Beni Osmanlı soyguncularına emanet ediniz” diyeceği geliyor... Yaptıklarından utananlar nerede? Merhum Âkif, bu sonun başlangıcı sırasında nasıl feryat ediyordu bilirsiniz:

Hayâ sıyrılmış inmiş, öyle yüzüzlük ki her yerde;

Ne hissiz yüzler örtermiş meğer bir incecik perde!

Ve yine onunla birlikte çağlık atmanın zamanıdır:

"Ya Rab, ne müthiş inkılap olmuş!"

• • •

1930'lu yıllar İstanbul'unun Karacaahmed'i, kabadayı soyguncuların barındığı bir yer imiş. Bir gece geç vakitlere kadar musiki dolu bir ahbab sohbetinde bulunan Hafız Burhan Üsküdar'a inecektir. Mezarlığın durumunu bildiği için yanındakilere, "Biraz dolaşalım, ama Karacaahmed'in içinden geçmeyelim" der.

Gruptaki binbaşı dostu, belindeki tabancayı göstererek, "Merak edecek birşey yoktur" diye kestirme gitmeye ikna eder. Tam mezarlığın ortasında iki yandan atlayan kabadayı soyguncular "Eller yukarı, cep-ler dışarı" diye nara atarlar. Kimse kıpırdayamaz. Tabii binbaşı da... Hafız Burhan'ın gözü binbaşının tabancasındadır. Fakat binbaşının yüzü yerededir.

Soyguncular ellerini çabuk tutmakta, bu arkadaş grubunun üst başında ne var ne yok soymaktadırlar. Hafız Burhan herhalde kendisine verilmiş hediyelerin de artık gideceğini anlayınca, candan ve içten o meşhur "Ah"ını çeker.

Dakikalarca süren bu hazin, derin ve içli ah, soyguncuları durdurur. Onlar da şaşkınlaşan Hafız'ın arkadaşlarıyla birlikte ve huşu ile bu sesi dinlerler. Tek kelimeden ibaret bu musiki ziyafeti biter bitmez de, "Aman Hafızım bizi affet, tanıyamadık" diyerek bütün aldıklarını geri verirler. Üstelik de bir başka kaza olmasın diyerek iskeleye kadar onlara refakat ederler.

Hafız Burhan ise, çok keyifli bir şekilde gülerek binbaşıya tabancasını işaret eder. Adeta hangimizin silâhı daha tesirliymiş demek ister. Ancak binbaşıda konuşacak hal yoktur.

• • •

Evet, Osmanlı hırsızının İstanbul görmüşü musiki zevki de taşır imiş. Ne dersiniz? Hangisine soyulmak istersiniz? Tercihiniz Osmanlı mı, Cumhuriyet hırsızı mı?

ŞERİAT FARKI

Konuşulan, kabul edilen ve karşı konulan anlamıyla gerçeği arasındaki fark ne büyük... Sözlük mânâsı, büyük ve geniş cadde... Nur, aydınlık, ışıık... Mecazî mânâsı, Kur'ân-ı Kerimin tarif ettiği ve bildirdiği yol... İlâhî kanunların bütünü... Yani dinin tâ kendisi... Temeli, asli hükümler denilen inanç esasları... Bu temel üstünde yükselen binası ise, fer'î hükümler, ibadet, ahlâk ve muamelât... Yani, hayatın bütünüünü düzenleyen İslâm hukuku...

Cenab-ı Hak, yaratıp yeryüzüne gönderdiği ve halifesi olmakla şereflendirdiği insanı, elbette başıboş bırakmazdı. Çünkü, insanın yüksek yaratılışına yaraşır bir yaşama programı gerekliydi. Toplum hayatı yaşamaya mecbur olan insanın serbestçe yapacağı işlere bir çeki düzen verilmeliydi. Kendi kendisiyle, diğer insanlarla ve içinde yaşadığı çevreyle uyum içinde yaşayarak mutluluğu yakalaması sağlanmalıydı. İnsan, geniş, kapsamlı ve adaletli bir kurallar bütünüyle idare edilmeye layıktı.

İnsana, topluma ve devlete konulacak bu kurallar bütünü, Yüce Allah tarafından bir rahmet ve muhabbet alameti olarak bizlere hediye edilmiştir. İlk atamız Hz. Âdem'den (a.s.) son peygamber Hz. Muhammed'e (a.s.m.) kadar bu kurallar insanlığa doğru yolu göstermiş, ışıık tutmuştur. Aslî hükümleri olan iman

esasları hiç değişmemiş, ibadet ve ahlâk kuralları ise, anahatlarıyla hep devam etmiş, insanlar arası ilişkileri düzenleyen bölümü ise, değişen ve gelişen şartlara daima uygun düşmüştür.

İşte bu İlâhî kurallar dindir, Allah'a teslimiyet mânâsında İslâmdır, insanca yaşama yolu olduğu için de insanlıktır. Ya da diğer deyimiyle "şeriat"tır.

Her peygamber, ya kendisine veya kendisinden önceki resule vahyedilmiş olan şeriatı tebliğ etmiştir. İlâhî vahyin ulaşmadığı toplumlar, yani şeriatı tanımamış insanlar, o kuralların yüklediği sorumluluktan muaf tutulmuşlardır. Bütün bir dönem boyu boş geçen derslerden öğrencilerin imtihan edilmemesi gibi...

Ancak, Allah'ın hükmü insanlarda daima saygı uyandırmış ve itaati de büyük ölçüde sağlamıştır. Bu saygının güzel bir işareti, "Şeriatın kestiği parmak acımaz" sözüdür. Hükmün kaynağındaki kutsallık, itaati, sadakati ve saygınlığı artırmıştır. İnsanî hükümler, hiç bir zaman bu derecede etkili, kalıcı ve yaygın olamamıştır.

Şeriat, insanı Allah ve ahiret imanı ile bağlamıştır. Sürekli Allah'ın gözetim ve denetiminde bulunduğu inanan insan, her an adalet üzere olmuş, haksızlık yaparım korkusundan titremiştir. Dünyayı geçici bir imtihan yeri olarak gören bu iman sahipleri, sultan da olsalar, kulluklarını unutmamışlar, adaletten asla ayrılmamışlardır.

Şeriat, getirdiği ceza hukuku ile, suçtan caydırıcı olmuştur. Hırsızlığa niyetlenen, elini kaybetmenin korkusunu bütün yüreğiyle hissetmiş, kolay kolay elini harama uzatamamıştır. Hele de haksız olarak bir cana kıymanın kararını vermek, kendi hayatıyla öde-

necek bir ceza gerektirdiği için, çok zor gerçekleşmiştir. Ancak, şeriatın getirdiği tedbirlerle insanı suça götüren bütün yollar da kapatılmıştır. İnsan önce içinde yaşadığı topluma kazandırılmış ve idare edilebilir hale getirilmiştir. Bütün insanları bir ailenin fertleri bilmek, yaratılanları Yaratandan dolayı hoşgörmek, bağışlamak ve haksızlıkları mahkeme-I kübraya bırakmak terbiyesi topluma barış getirmiştir.

Şeriatın doğru uygulandığı dönemlerde toplum el-sizler ülkesi olmadığı gibi, tam bir huzur ve barış ortamı yaşamıştır. Özellikle de şimdi her üç saniyede bir gerçekleşen hırsızlık olayları, çok az meydana gelmiştir. Bu çok az hırsızlık vakalarının büyük bir bölümü de başka inanç sahibi olan azınlıklarca gerçekleştirilmiştir. Çünkü, kul hakkı şeriatın üzerine titrediği bir hakikattir. O kadar ki, Allah yolunda canlarını veren şehitlerin bile hesabını vermek zorunda bırakıldıkları bir hak... Sadece hakkı yenen kişinin bağışlamasıyla, helal etmesiyle ödeşilebilen bir hak...

Böyle bir dönemde, insan Şer-i Şerifi incitmekten incinmiş, çiğnediği bir kuralın vicdan acısıyla yaşayamamıştır. İşlediği günahın varlığına yüklediği dayanılmaz ağırlık altında ezilen ve Resulullah'a (a.s.m.) gelerek;

“Ey Allah’ın Resulü beni temizle!” diyen dürüstlük kahramanları vardır. İç dünyası şerî düzenin fazilet sistemine ayarlanmış ve uyarlanmış olan insan, aykırı bir gelişme karşısında perişan olmakta ve çekeceği her cezayı, içindeki yangına karşılık çok ucuz, basit ve kolay görmekteydi.

Bir başka deyimle, Yüce Allah’ın en ince dürüstlük, temizlik ve başkasına saygı kurallarıyla donattığı şeriat terbiyesi, büyük günahların kirleriyle yaşamaya

devam etmeyi dayanılmaz kılıyordu. Nasıl insanî düzenlerde bu iç dünya düzenin bozulması sonucu, faziletlerle, ahlâkla, dürüstlikle yaşanmaz deniyorsa... Nasıl, dürüst ve namuslu davranırsam bu toplumda yaşayamam, ezilirim, deniyorsa... Nasıl, Allah'tan korkacaksın ama, korktuğunu belli etmeyeceksin deniyorsa...

Evet, ortam öyle ufunetli, öyle derin ve öyle kaçınması zor bir bataklığa dönüşmüş ki, insanların büyük bir bölümü kurtulmaya çalışmak yerine pisliklere batmaya, yani diğerlerine benzemeye meylediyor. Oysa ki, Şeriatın tebliğcisi, bütün dünya kocaman bir bataklıkken bile, muhteşem bir imanla tek başına devleşiyor, hem kendini pisliklerden koruyor, hem de çevresinde halkalanan on binleri Yüce Allah'a gerçekten kul ediyor.

İşte, şeriat, bu mübarek Zâtın (a.s.m.) Allah'tan (c.c.) alarak insanlara duyurduğu ve yaşayarak en güzel uygulamasını bizzat gösterdiği yaşama biçimidir.

Şeriatın aslı ve temeli imandır. İmanın başı ve kaynağı da Allah'a inanmaktır. Bu inancın gücü nisbetinde insanlar insanlaşıyor, hatta melekleşiyor, toplum da bir huzur, barış ve dostluk iklimine kavuşuyor. Bu huzurdan o toplumda yaşayan herkesin ve her kesimin payı vardır.

Bir seferi sırasında saklandığı yerden fırlayarak Kanunî'nin atının dizginine yapışan bir Macar köylüsü, gördüğü zaram anlatır ve tazmin edilmesini, aksi halde şikayette bulunacağını söyler. Padişah;

"Beni kime şikayet edeceksin?" diye sorunca da, hiç tereddütsüz,

"Allah'ın Şeriatine" cevabını verir. Koca Sultan

atından iner, bu Hristiyan köylünün elini tutar, özür diler ve zayi olan hakkı hemen ödeyeceğini belirtir.

Bu ordu, Avrupa içlerine kadar Şeriatın üzerine titrediği kul hakkı konusundaki hassasiyetiyle ilerleyebilmişti. Dallarından koparılan üzüm salkımlarının yerine paralar asılmasının bir başka izahı var mıdır?

Muhteşem Süleyman'ın Kanunî olarak hüküm sürdüğü devir, bir asra yakın Avrupada krallar ünvanlarını kullanamamışlar, hüküm ve saltanat sadece padişaha ait sayılmıştır. Ancak, krallara, "Tek hükümdar benim, sizler başka ünvan kullanın" diyen Sultan Süleyman, Bosna-Hersek'e yolladığı bir fermanla da Şeriatın ne türlü bağılı olduğunu gösteriyor, "gayr-i müslimlerin kedi ve köpeklerine de zarar verilmemesini" istiyordu.

Başkasına hayat hakkı vermeyi, kedi ve köpeklerle kadar genişleten bu anlayış, Allah'ın hükümlerine, yani Şeriate aittir. Bu bakımdan da, Hz. Âdem'den (a.s.) başlayan incelikler son Peygambere, Efendimize (a.s.m.) kadar aynen gelmiştir. Çünkü kaynak birdir. Fakat zamanla insan aklının haddini ve hakkını tecavüz ederek müdahale etmesi sonucu dengeler bözülmuş, dünya büyük haksızlıklar yaşamıştır. Özellikle de son dönemlerde, Dünya Savaşları çıkararak milyonları acı ve azap içinde bırakmıştır. İnsanî adalet mekanizmaları daima bir tarafı perişan etmiş, insanlığın büyük bir bölümüne mutsuzluk getirmiştir.

Yaratıcısına ve Onun kendisi için gönderdiği yaşama biçimine başkaldıran insan, felaketten felakete sürüklenir olmuştur. Çünkü, Yüce Allah'ın yaratılışlara uygun olarak kurduğu düzeni ve dengeyi insan aklının kurabilmesi imkansızdır. Bu bakımdan da Allah'ın ölçülerinin gözardı edildiği günden beri, aynı

toplumlar bile, kendi aralarında kavgalıdır. Kadınlar, kendi hakları peşinde, hatta üstünlük kurma kompleksi içinde, işçiler patronlara karşı, zenginler daha çok sömürme iştihasıyla sarhoş... Yöneticiler adalet dağıtma değil, kendileri dahil herşeyi dağıtma çılgınlığında...

Şeriat sahibi birdir. Dolayısıyla şeriat birdir. Bu bakımdan da İslâm Şeriatı, öncekileri iptal etmiyor, düzeltiyor, tashih ediyor, tamir ediyor, daha doğrusu aslına uygun hale getiriyor. Şimdi bir Hristiyan Müslüman olurken dinini tamamen bırakmıyor, sadece eski inancını düzeltiyor, gerçeğe uygun hale getirmiş oluyor. Şeriat, küllî aklın tecellisidir. Sonlu, sınırlı ve değişken olan insan aklının eksik ve noksanlarını, zaafalarını taşımayan bir küllî aklın hükümleri...

Kimserin hakkını kimseye yedirmeyen, her şeyi yaratılışına uygun bir düzen içinde geliştiren Küllî Akıl, nefse, his ve heveslere, sömürmeye, istismar etmeye yer bırakmıyor. İnsan akli ise, nalıncı keseri gibi hep kendi maddî ya da manevî çıkarları tarafına yontan bir tarafgirlik içinde çalışıyor. Bu tarafgirliği bir yana koyabilenler, genellikle İlahî ölçülere bağlı olanlardır. Her insana göre değişen akli hükümleri çeşitlikten kurtaran ve herkesi kapsayacak biçimde genelleştiren şer'î hükümlerdir. Bu hükümler önünde güçlü ile zayıf aynıdır. Şeriatın hükümleri adalet içindir.

"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" buyuran İlahî emir, Efendiler Efendisinin bile saçlarını ağartmış, belini bük müştür.

Onun yolunda ve izinde olan gerçek ümmet de bu "dosdoğru olma" heyecan ve hassasiyetini daima hissetmişlerdir.

İman ve ihlasla gerçeği ortaya çıkarma, adaleti hakim etme Şeriatın bir önemli gereğidir. Şeriat ehlinin bütün işi, Allah rızasına uygunluk içinde olmalıdır. Hz. Ali (r.a.) bir savaşta rakibini yere düşürmüş, kılıcını onun boynuna indireceği sırada, yerde yatan adam ona tükürüvermiş... Hz. Ali (r.a.) kılıcını kınına koyup adamı öldürmekten vazgeçmiş... Sebebini hayretle soran o zata demiş ki:

“Ben seni Allah için öldürecektim. Fakat, sen bana tükürünce hiddetlendim, işe nefsimin duyguları karıştı, ihlasım zedelendi. Ben de seni öldürmekten vazgeçtim.”

Öyle bir kan ve can pazarında bile insanı bu derece ince ve hassas düşündüren inanç sistemi, o kişiyi de imana getirmiş. Demiş ki:

“Yüzüne tükürdüm ki, bir an önce hiddetin artsın da beni hemen öldüresin, işkence etmeyi düşünmeyesin. Fakat, madem ki dininiz bu kadar saf ve halistir, ben de onun hak olduğunu tasdik ediyorum.”

Şeriatın hükmünü yerine getirip hırsızın elini kesme cezası veren bir hakim, mahkeme sırasında hiddet göstermiş. Hakimin hiddetine dikkat eden adaletli amiri, onu hemen görevinden uzaklaştırmış.

“Çünkü, Şeriat namına, Kanun-u İlahî hesabına kesse idi, nefsi ona acıyacak idi. Ve kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecek idi. Demek, nefesine o hükümden bir hisse çıkardığı için adaletle iş görmemiştir.”

Abbasi Halifesi Mansur, zalim yönetimini güçlendirmek istiyordu. Bunun için devrinde yaşayan büyük âlim İmam-ı Âzama baş kadı olmasını teklif etti. İmam-ı Âzam, bu baş kadılık makamını kabul ederse,

zalim bir idareyi güçlendirmiş ve onaylamış olacaktı. Görevi kabul etmezse, devlete yardım etmediği ve görevden kaçtığı için suçlu sayılacak, işkencelere uğrayacaktı.

İmam-ı Âzam, ikinci yolu seçti. O, Şeriate aykırı fetvalara imza atmak istemiyordu. Kendisini zorlayan Halife Mansur'a şöyle dedi:

"Kadılığa layık olacak kimse, senin, oğlunun ve kumandanlarının aleyhine hüküm verebilecek bir cesaretle olmalıdır. Bu ise, bende yok. Sen, beni öyle bir şeye davet ediyorsun ki, gönlüm asla ona razı değildir."

Halife Mansur, gönderdiği hediyeleri niçin almadığını sordu. Şu cevabı aldı:

"Siz bana kendi malınızdan değil, devlet hazinesinden hediye gönderiyorsunuz. Benim, Müslümanların ortak mallarında hiçbir hakkım yoktur."

Mansur, tekrar baş kadılık teklif edince;

"Ben bu işe layık değilim" dedi. Halife;

"Yalan söylüyorsun, sen bu işe layıksın" deyince de, kendisinin hapis hanede şehit edilmesine sebep olacak şu cevabı verdi:

"İşte şimdi sen de benim hükmümü tasdik ettin. Eğer ben yalan söylüyorsam, yalancı birini baş kadı yapmak caiz midir? Eğer doğru söylüyorsam, layık olmadığımı itiraf etmiş oluyorum, kabul etmen gerekir."

İslâmî hükümler mânâsına gelen mukaddes Şeriatın bağluları böyle örnek bir inceliği tarih boyunca gösteregelmişlerdir. İddia etmemişler, yaşamışlardır.

Şeriatın güzel hükümlerini her yerden ve herkesten önce bizzat kendilerinde uygulamışlardır.

Kur'ân hükümlerine gönülden bağlı Müslümanlar, Şeriat çıkırtkanlığı yapmazlar. Savunduklarını doğru anlamaya ve dürüşçe yaşamaya bakarlar. Yaşayan Kur'ânlar olarak çevrelerini aydınlatırlar. Allah'ın hükümlerini muhtaçlara da, bilmeyenlere de, yanlış bilenele de ulaştırırlar. Yani Şeriat hükümleri için cihad ederler. İmam-ı Gazali Hazretlerinin güzel deyimile, insan ile İslâm arasındaki engelleri, duvarları, perdelele kaldırırılar; ilimle, irfanla, ikna ile... Ve bilirler ki, en güzel şey de zorla, baskıyla, terörle ve korkutarak benimsetilemez.

Dünyaya yeni düzen getirme iddiasındakiler, daha çok bozmaktan başka bir şey yapmadılar. Sömürgeciliği modernleştirdiler. Çağdaş haçlı seferlerine sebep oldular. Zorbalığı kışkırttılar. Kanı ve kını körüklediler. Saadet Asrının güzelliikleri ise, öcü gibi gösterilen Şeriat sözüyle kapatılmaya, gizlenmeye çalışıldı. Artık, perdenin arkasını görmenin, zehir diye anlatılanın panzehir olduğunu farketmenin zamanı gelmiştir.

EFENDİ FARKI

Gazetelerde bir magazin haberi vardı. İtalya'nın ünlü ve köklü tekstil firması Fendi'nin sahipleri, büyük babalarının Türk kökenli olduğunu açıklıyorlardı. Bu açıklamaya göre, Fendi de, "Efendi"den geliyordu. Efendinin "E"si düşürülerek Fendi kelimesi elde edilmiş.

Elbette yüz yıl öncesinin İtalyası, Avrupası, Türkçe bir firma ismine tahammül edebilir halde değildi. Hatta şimdilerde de Türkçe isimli bir firmanın milletlerarası boyutlarda büyüyebileceği pek düşünülemez oralarda... Aslında, onlar efendinin sadece "E"sini düşürmüşler. Efendiliğin ana yurdunda onun bütün harflerini, mânâsını ve varlığını düşürecek icraatlar yapılmıştır. Hâlâ yapılmaktadır da...

Bu bakımdan İtalya'daki anlayışı fazla yadırgamaya da gerek olmadığı kanaatindeyiz. Hele de günümüzde yayılan yabancı firma isimleri, ülkemizi neredeyse Avrupaî bir görüntüye soktuktan sonra, kelimeyi bir harf noksanıyla da olsa firmasına isim yapanları ve bunu da açıkça söyleyebilenleri takdirle karşılız. Bunu efendice bir tavır olarak görürüz çünkü...

Bizde, devrim kanunları ile, bey, paşa, ağa, şeyh, efendi gibi kelimelerin kullanılması yasaklanmıştı.

Aslında bütün bu kelimelerin hakiki mânâları efendiliği ihtiva ediyordu. Cumhuriyet döneminde efendilik horlandı. Ama bu efendi millet, resmen hoşlanılmayan bu kelimeleri kullanmaya devam etti.

Resmî yasak, örfü, geleneği, fiiliyatı aşamadı. Fakat, efendiliğe karşı takınulan tavır büsbütün tesirsiz de kalmadı. Efendilik sadece odacıya, kapıcıya, makamsız, rütbesiz, fakir ve gariban takımına yakıştırıldı. Gerçekten de, karnının değil, kalbinin adamı olan bu kitle efendiliğe layıktı. Efendiliği dışlayan etkili ve yetkili zevat, kendilerinin efendiliğe layık olmadıklarını mı düşündüler, yoksa, kurdukları eğitim sisteminin efendi yetiştiremeyeceğini mi anladılar? Sebebi tartışılabilir, ama efendiliği istemediler.

Toplumdan kovulan efendilikle birlikte, beyefendiler, "bay", hanımefendiler "bayan" oldu. Validehanım "kocakarı", pederbey "moruk" oldu. Efendiliği bir yana itenler, amca, dayı, dede, beybaba diye seslendikleri insanlara, televizyon Türkçesiyle "bayım" demeye zorlandı. Bu konuda da Batılılaşıyorduk hızla... Fakat onlara yetişmek ne mümkün? Şimdi Avrupada, bayı, bayarı da kaldırıp anneye, babaya, öğretmene bile sadece ismiyle seslenmek moda oldu.

Sayın kelimesi ise, kuru ve derinliksiz muhtevasıyla bir türlü hürmet mânâsını ifade edemedi. Bu bakımdan da en çok kullanıldığı yer olan, TBMM en çok kavgaya edilen mekana dönüştü.

Oysa ki bir zamanlar bu ülkenin sokaklarında bile öyle seviyesiz, küfürlü, illiklik dolu kavgalara rastlanamazdı. Zira, insanımızın ortak özelliği, Efendiler Efendisinden ilhamlı olmaktır. Şairin,

Haddeden geçmiş nezâket

Yâl u bal olmuş sana...

deyişindeki emsalsiz incelikten herkes bir parça nasipliydi. Bu nasip sayesinde ki, İstanbul efendisi denilen bir kibarlık örneği vücut bulmuştu. Ve yine bunun içindir ki, bu insanlık örneğini Yahya Kemal merhum şu hasretli beytiyle anmakta ne çok haklıdır:

Hezar gıpta o devr-i kadim efendisine

Ne kendi kimseye benzer, ne kimse kendisine.

Gıpta ve hasretlerle andığımız bu beyefendiler şimdi neredeler? Onları arayan ve bulamamanın özlemiyle bir arif kişiye soran zat, şu cevabı alır:

“O iyi insanlar, iyi atlara bindiler ve gittiler.”

Efendileri kaçırmamanın yolu, kavga, gürültü, saldırı değildir. Onlara mahsus atmosferi bozunuz, yeter...

Çünkü onlar kıyasız denizler gibidir. Küçük ırmaklar gibi çağıldamazlar ... İçi boş savaş davulu gibi güm-bürdemezler...

Yaratılmışı, Yaratandan ötürü çok severler. Düşmanlarına ise, sadece acırlar. Fazilet ve meziyetlerinden dolayı da gururlanmaz, herşeyi Haktan bilirler.

Alim olurlar... Bazen yazdıkları esere bile imza koymayı ihlassızlık bilirler. Onların lügatında “ben” yoktur. Bendeniz derler, herkesi kendilerinden yüksek ve üstün görürler.

Zengin olurlar, fakat herkes gibi yaşarlar.

Padişah olurlar, nice fetihlerden, şan ve şereflerden sonra tezahürat istemezler. Yavuz gibi, Mısır fethinden sonra, alayış ve nümayıştan kaçınabilmek için şehir gece girmeyi tercih ederler. Çünkü onlar “hâkim” olmayı değil, “hâdim” olmayı isterler.

Cihan Sultanı da olsalar, Allah'a kulluk bilincindedirler. Fatih gibi, "Bir Şaha kul oldum ki, cihan ana gedadır" diyerek gönüllerini Rabbe bağlarlar.

Hız. Muhammed (a.s.m) efendilikte örnekleridir. Onun terbiye dizgininde olmayı şeref bilirler. Ve III. Sultan Ahmed gibi, onun mübarek ayak izini, başında taç olarak taşımaya hasretlenirler.

Taşıdığı sıfat ne kadar ihtişamlı olursa olsun, Ravza-yı Mutahhara (Onun nurlu türbesi) görününce, uykusu bölünüp ikaz edilir:

Sakın terk-i edepten

Makam-ı Mustafa'dır bu...

Ve Medine'ye Resulullah (a.s.m.) aşkının coşturduğu gözyaşlarıyla girilir.

"En büyüksün! Başka büyük yok!" gibi mübağalara değil, "Gururlanma Padişahım, senden büyük Allah var" seslenişine yatkındırlar.

Efendinin duvarlarını hat sanatının şaheserleri süsler. Kalbini de, o şaheserlerin ufuk açan derin mânâları... Kazancın da kaybın da geçici olduğunu ihtar eden, "Küllü halin yezûl" (Her hal geçicidir) gerçeği, Osmanlı duvarına "Bu da geçer yahu" olarak yansır. Yansır da, insanın iç dünyasını zafer sırasında gururdan, hezimet anında da ümitsizlikten koruyuverir. Hele de, "Edep yahu" levhası bütün bir hayatı mâyalayan sır olarak algılanır. Artık duvarlarda kalmış olsa da, gönüllerde hükmünü yitirmeye yüz tutmuş bu mânâlar olmadan, efendi yetiştiren iklimi bulmak mümkün mü?

Gerçek efendinin görüş ufku, dünyanın boyutlarıyla sınırlı değildir. O, ebedî âlemin saadetine talip ola-

rak yaşar. Ömrünü ahiret sermayesi yapmaya bakar. Bunun için de, hiç bir zaman, "Benden sonra tufan" zihniyetine kapılmaz. Batılı Şairin son sözleri olan, "Artık güneş doğmasın, hayat olmasın" düşüncesini hayal bile etmez. Tam tersine, vedası ulvî bir hüznü tüttürür; arkada bıraktıklarına esenlik diler:

Biz dünyadan gider olduk

Kalanlara selam olsun.

Lisanı, inancının emri olan tevazuyu seslendirir. Kendisi "bendeniz" dir. Oğlu "mahdumu", kızı "kerime" sidir. Muhatabı "zatiâliniz", konağı, köşkü ise "fakirhane" dir.

Benlik, enaniyet, bencillik çok uzağındadır, yaklaştırmaz ona... Kendisinden söz etmek zorunda kalırsa, adı "fakir" dir, "acizleri" dir. Maddi ve manevi varlığını, zenginliğini daima saklar. Herkes gibi yiyip içmeye ve giymeye gayret eder. Bu yaşama biçimi onun dilinde "sevâd-ı âzam" a uymaktır.

Efendi, ayrıntılara, nüanslara dikkat eden adamdır. Bir noktanın gözü kör ettiğini bilen adamdır. Sağ elinin verdiğini sol elinden saklayan adamdır. Kusurları, günahları örten adamdır. Merhametin mücesssem timsali, şefkatin görünen sıcak ve samimi yüzüdür. Böyle olduğu içindir ki, hayat onsuz çekilmezleşmekte, ağırlaşmakta ve yaşanmazlaşmaktadır. Her efendinin arkasında, onu yenileyen, takviye eden, destekleyen bir hanımefendi vardır.

Anlayışsızlıklar, katılıklar, kalabalıklar bile, onun karşısında yumuşayıp incelir. Meselâ, torunu yaşındaki gençlerin, hesap sorarcasına;

"Niçin sakal bırakmıyorsunuz?" demelerine,

"Evladım, henüz o olgunluğa erişemedim" cevabını verir.

Dolmuş şoförünün,

"Hadi ihtiyar yaylan bakalım" argosuna,

"Evladım, inşaallah sen ihtiyarlamazsın" diye karşılık verir.

Mecliste isim yoklaması yapılırken, soyadını kasıtlı, "Yaban" diye okuyan mebusa, "Baban"dır diye düzeltir.

İslâm Şairini küçümsemek kastıyla,

"Baytarmışsınız, öyle mi?" sorusuna muhatap eden nadan, efendinin celaline şahit olur:

"Bir yeriniz mi ağrıyor acaba?"

Ya kiracıları olan hanımları beyefendi bir âlim olan babasına tanıtan manevi anneciğim Hikmet Öğüt Hanımefendinin aldığı ikaza ne demeli?

"Kızım, o garip insanları niçin kiracılarımız diye tanıtıyorsun? Komşularımız desene..."

Saygıdeğer bir büyüğünü arkasındaki koltukta görünce, gidip biletini değiştiren ve efendiye sırtını dönmüş olmaksızın en arkada yolculuk yapmayı tercih eden anlayışın sırrı nedir?

Evet, bu anlayışın sırrı, Efendiler Efendisi olan Efendimizdedir (a.s.m.). Şimdi, yaşama şartları ortadan kaldırılan efendilik, Ondan ilhamlı olarak muhteşem bir dönüş yapıyor, oluşuyor, geliyor, yerleşiyor.

Dünyada hiçbir insana nasip olmayan en yüksek sevgi ve saygı makamının sahibi, gönül tahtlarının bir numaralı Sultanı, saltanatının bayrağını yeniden yük-

seltiyor. Rabbimizin terbiyesinden geçen ve güzel ahlâkı tamamlamak için gönderilen Efendimiz (a.s.m.), insanlığa hayat veren feyizlerini yeniden ve bir daha muhtaçlarına ulaştırıyor. Geliş onun gelişidir. Çünkü, davet Onadır. Bilerek ya da bilmeyerek insanlık Efendisini çağırıyor. Hazin feryatlarla, korkunç çılgınlarla, anlamsız çılgınlıklarla insanlık Ona SOS veriyor.

Zira, cehaletin panzehiri, ahlâksızlığın çaresi, ruhî ve bedenî dertlerin dermanı sadece Ondadır. Bütün saltanatların çatırdadığı bir dönemde, Onun hükmü geçerli, hakimiyeti güçlü, bayrağı hep yüksek kalıyor. İnsanî değerlerin alabora olduğu, değerden düştüğü, inişe geçtiği bir zamanda, O, maddî manevî bütün varlığıyla yükseliyor.

Eskimeyen yeniyi, solmayan rengi, pörsümeyen tazeliği ile dost düşman herkesin gözünü ve gönlünü kamaştıran sadece Odur. O birincinin ikincisi yoktur. Efendimiz olmaya Ondan başka kim layık olabilir? Başka bütün ışıltıların da kaynağı, ilhamı Onun nurudur. Maneviyat semasının en parlak yıldızları olan nebiler zincirinin ilk ve son temsilcisi...

Efendi, Odur. Efendileşmenin yolu da Onun yolu... İnsana yaraşır bütün güzellikleri Rabbimiz Habibinde toplamıştır. Bu bakımdan Onun terbiye hududundan çıkanlar, daha hiçbir nizamı, düzeni, sistemi, usul ve kaideyi dinlemez, başıboşluğun, anarşinin, kargaşanın anaforuna kapılırlar.

Efendiler Efendisinin fendi, bütün hoyratlıkları yendi. Bu ahlâk ve fazilet galibiyetini bir kez daha yaşamamanın demidir. İnsanlık bir daha barış ve huzur ortamı görecektse, bu, Onun nurlu yolu sayesinde gerçekleşecektir.

Evet Efendiler! Efendimize kulak verelim, gönül verelim... Dem bu demdir... Efendileşmek vaktidir.

İBADET FARKI

İslâmın kafa ve kalbe gıda olan ibadetleriyle, başka inançların ibadetlerini karşılaştırmak, müthiş bir farkı gözler önüne seriyor. Hele de başlı başına bir kulluk medeniyeti olan Ramazanla gelen ibadet güzelliğini başka dinlerde görmek imkansızdır. Bu bakımdan, Ramazanı İslâm dünyasının dışında yaşamak, ibadetli bir mü'min için bir büyük hüznün ve burukluk sebebidir. Oralarda dış dünya Ramazansızdır. Mü'min Ramazanı kendi içinde taşır. Ezanlar içinde okunur, kandiller kalbinde yanar. Ramazan davulunun yerini yüreğinin çarpıntıları alır. Fakat ruhunun tattığı oruç bir bayrak gibi dalgalanır.

İşte kulluk burcunda dalgalanan bu oruç bayrağı, mü'mini tek başına bir devlet yapar. Güçlendirir, kendine getirir. Ramazandan habersiz kalabalıklar içinde İslâmın izzetini, manevi şahsiyetini, şerefini temsil ettiği yüksek moralini kazandırır. Enerjisi bereketlenir, aykırı hallere direnci artar. Sahur vakti çalışsa da, iftar saati yollarda koşuşsa da, teravih zamanı katılacak cemaat bulamasa da... Orucun verdiği şuurla düşünür ki: Mülk mülkullah, adım Abdullah...

Onun mülkünde, Onun kulu olarak yaşamamanın huzuru, oruç zevkini bir kat daha ziyadeleştirir. Bu manevî zevk başkalarının duyamadığı, yaşayamadığı,

hatta anlayamadığı bir tatlı histir. Ne var ki, ilmin oyu daima oruçtan yanadır.

• • •

Bir tıp profesörü Alman, "Hıristiyanlıkta böyle bir ibadetin olmaması büyük bir noksanlıktır" diyor. Ruh ve beden sağlığı konusundaki kitaplarıyla ünlü Dr. Victor Pauchet, "Senenin belli zamanında Müslümanlar gibi oruç tutunuz" tavsiyesinde bulunuyor. Bu tavsiyenin gerekçesini ise Prof. Pierre Moulin açıklıyor:

"İslâm dünyasının en yararlı kurumlarından biri de oruçtur. Oruç, bedenin hem fizikî, hem de ruhî dinlenişidir. Dokuları temizler, birikmiş toksinleri, zehirleri atar. Müslümanlar böylece her yıl bir ay bedenlerini dinlendirirler. Hıristiyanlıkta orucun bulunmaması büyük bir kayıptır."

Fakat, hakperest Papaz Hans Müller için doğrusunu söylüyor:

"Aslında oruç bizde de vardı. Fakat, nefsimize zor geldiği için, zamanla orucu perhize dönüştürdük." Evet, namaz bedene, kurban da keseye ağır geldiği için unutulmuş olmalı...

İlahiyatçı Marienne Meier'in tespiti ise, kulak vermeye değer:

"İnsan, Allah için yaptığı fedakarlık nisbetinde kulluk zevkini tadıyor. Allah için kayda değer bir fedakarlık yapma hissini oruç kadar veren bir başka ibadet olamaz. Rabbinize olan müthiş bir sadakatle, 'Ye!' deyince yiyor, 'Yeme!' deyince çekiliyorsunuz.

"Özellikle de iftar sofrasında, herşey hazırken, onun 'Ye!' emrini beklemenin heyecanlı zevkini tadıyorsunuz.

"Bu, bizim çok yabancı olduğu bir ulvî duygudur. Ancak bu güzel kulluk heyecanıyla yürekler gerçek Allah inancını bütün haşmetiye hissedebilir.

"Bizim ibadetlerimizde hakim olan sathilik, kabalık, heyecansızlık ve kuruluştur. Oruçla gelen kulluk zevkini ben de yaşamak istiyorum."

• • •

"Bunca varlık var iken

"Gitmez gönül darlığı" diyen Yunus Emre'yi, zenginlikte azmış çağdaş insanı gördükçe, bir daha rahmetle anıyoruz.

"Herşeyi maddede arayanların akılları gözlerindedir. Göz ise maneviyatta kördür" diyen Bediüzzaman modern insanın bir temel hastalığını çok güzel ifade etmiştir. Bugünün, maddede, refahta, servette, yani varlıkta boğulmuş, bunalmış ve yokluğa mahkûm olmuşları, yoklukta varlığı bulma, açlıkta tokluğu yaşamak durumundadırlar. Tokluğun biteviyeliğinde hayatını hastalıklarla zedeleyenler, ruhlarını açlığı özler hale getirenler, aslında orucu arıyorlar... Tatlı ve zevkli, ruhani ve nurani olan açlığın adıdır oruç... Manevi bir temele oturmayan, mukaddes bir mânâ ile canlanmayan açlık oruç değildir.

Bu gerçeği Erzurum Üniversitesinde yapılan bir araştırma çok güzel açıklamaktadır. Bu araştırmanın vardığı bir önemli gerçek, ibadet maksadıyla tutulan oruç ile, protesto amacıyla yapılan açlık grevi arasındaki farktır. Biri, herşeyin üstünde ve ötesinde tutulan, sonsuz sevilen bir Allah'a ibadet için... Diğeri, müthiş kırgınlık ve kırılganlık duyulan hükümeti zorlamak için başvuru bir silâh... İşte bu iki niyetin insan vücudundaki etkileri tamamen apayrı ve bambaş-

ka şekillerde ortaya çıkıyor. Hormonların çalışmaları oruçta bütünüyle müsbet, açlık grevinde ise, tamamıyla tahrip edici, zarar verici olmaktadır.

Orucun verdiği manevî zevki yaşayan insanlarımız, hâlâ aksi yöndeki bütün olumsuz teşviklere rağmen, Ramazan medeniyetinin güzelliklerini yaşamaya devam ediyorlar.

Yıllar önceydi... Değerli dost Anna Masala, belki de ilk şehadetlerinden birinin heyecanıyla bizleri sevin-dirmişti. Vakit Ramazandı, iftar yakındı. "Bu akşam iftarlar benden" dedi. Kaldığı otele yakın lokantaları dolaştık. Fakat iftar havasına uygun bir atmosfer bulamadık. Lokantalar ya eğlence yeri gibi ya da mey-hane benzeri idi. Sonunda semtin tek içkisiz lokantasını bulmuştuk ama, orada da boş yer yoktu ve zaten iftar vakti çoktan gelmişti.

"Bir yeni Müslüman İsevî ile ilk iftarı lokantanızda yapmak istedik" deyince, kendisi oruç tutan patron, o kadar duyulandı ki... "Böyle bir iftar isteği için değil bir masa, mümkün olsa ayrı ve özel bir lokanta yapmak isterdim" dedi.

O, kendisi ve çalışanları için hazırladığı sofrayı bize teklif ederken, kültürümüzün hayranı olan misafirimiz, "Hayır" dedi, "bu düşünceniz bütün iftar sofralarından daha lezzetli ve doyurucu idi. Size çok çok teşekkür ederim."

Elimize tutuşturulan iftarlıklarla oradan ayrılırken, içimiz bambaşka bir doyumun tadına varmaktaydı.

• • •

Ramazan medeniyeti sadece Beyoğlu'ndaki lokanta patronunu değil, en ücra köşelerde yaşayan en yok-

sul halka kadar hepimizi sımsıcak bir şefkatle sarıp sarmalamakta, yumuşatıp hakiki insanlık vasıflarına çıkarmakta...

Bir tatlı bahar Ramazanı... Cağaloğlu'ndan İstanbul'un bir kenar semtine giden belediye otobüsündeyim. İftar vaktine iki saate yakın zaman var. Otobüs, o an Türkiye'nin metre kareye en çok adam düşen yeri... Varacağımız yere, gariban Anadolu insanının huzurlu iftar sofrasına o saatte bu otobüsle ulaşabilmek ne mümkün?

Akşam ezanı okunmaya başladı. Kalabalıktan yer yer homurtular yükseliyor. Belediye, trafik olumsuz biçimde anılıyor. Artık vücudumu taşımaya nazlanan ayaklarım sızlamaya başlamışken gördüğüm bir Ramazan güzelliği bütün yorgunluğumu alıp götürüverdi.

Hemen önümde oturan yaşlı bir teyze, ayaklarının arasında duran çantasından küçük bir paket çıkardı. Açtı ve ancak yarım kilo gelebilecek kadar görünen zeytinleri, "Oğlum en gencimiz sensin, amcalara dağıtiver" diyerek verdi. Önce kendisinin "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek bir tane ağzına attığı bu zeytinler otobüste elden ele dolaştı. Hatta bir ara şoförün "Yahu bir kuru zeytinle olur mu?" diye seslenişine, mahçup ve mütevazî bir eda ile, "Evladım kusura bakma, böyle olacağını bilemedim" dedi.

"Allah razı olsun" mukabeleleriyle yenilen birer zeytinin ağızlardaki tadı gittikçe artıyordu. İhtiyar kadıncağz ne diyeceğini bilemez halde, adeta bir başka dünyaya uçup gitmişti... Otobüsten inerken yaşlı teyzenin kılık kıyafetinin, üst başının perişanlığını görünce, ağızımdaki zeytin tadı daha bir lezzetlendi, çoğaldı...

Ramazan medeniyeti milliyetimizin ve istiklalimizin de ispatçısı ve bekçisi olmuştur. Rumlar, I. Dünya Savaşı sonrası işgal altına düşen İstanbul'u bir Yunan şehri gibi göstermek istediler. Böylece işgal kuvvetlerine, "Burası bizimdir, bize bırakmalısınız" mesajını vermeyi denerler. Bu hedefe varabilmek için her yola başvururlar. Beyoğlu'ndaki bütün binaları, Müslümanlara ait olanları da dahil omak üzere, Yunan bayrağı rengine boyarlar. Her yan baştan aşağıya mavi beyaz olur. Bu hale ne hükümet, ne de halk açıkça ses çıkaramaz. İşte öyle kapkaranlık günlerde iken, işgal yıllarının ilk Ramazanı gelir. Gerisini Yahya Kemal'den dinleyelim:

"Bir gece, Rumları tanıyan ve bizi de seven bir ecnebi ile Moda'daydım. Karşıdan İstanbul, mahyalarıyla, minarelerinin şerefelerindeki kandilleriyle görünüyordu.

"O ecnebi bu manzarayı baktı, baktı:

"Bu şehir Türktür. Türk olmasa, insaniyet güzelliğinden bir âlem kaybeder!" dedi.

"Bu heyecanından biraz sonra da, bu muazzam mahya ve kandil nümayışi karşısında hatırına gelen bir mülahazayı (düşünceyi) söyledi:

"Rumlar, bir senedir bu şehri bize Yunanlı göstermek için ne çarelere baş vurmadılar. Kendi evlerinden sonra, Beyoğlu'ndaki Türk emlakini de maviye beyaza boğdular. Siz ses çıkarmadınız. Lakin bu akşam, ne sizin, ne de hükümetinizin tertip ve tesiri olmadan, minareler öyle bir nümayiş yaptılar ki, bu şehrin milliyetini tamamıyla gösterir."

Yahya Kemal, bu sözler üzerine şöyle düşünür:

"Hakikaten, İstanbul'un o gece nümayişi, o senenin bütün çirkin nümayişlerini söndürmüştü.

"Bu akşam İstanbul'u bir daha o halinde göreceğiz. Yalnız, artık gönlümüz mahyalara kanmıyor. Uzun seneler vatanda gurbet nasıl olurmuş duyduk. Kaza ve kaderin cilvesinden sonra istiyoruz ki, Ramazanı, cedlerimiz gibi, ferahlı bir Müslüman kalbiyle idrak edelim.

"... Biz cedlerimiz kadar Müslüman, onların diyanetine sahip, onlar kadar imanı hararetli olursak, bu mübarek ay, yeni bir şaşaa ile dirilir. Bir müze, bir şehrayın olmaktan çıkar, her sene tekrarlanan bir tasfiye merhalesi olur."

• • •

Ramazan medeniyetinin fakir fukarayı düşünen ekonomik boyutu da çok sıcak ve şefkatlidir. Maddeciliğin doğurduğu benlik ve bencilliğin korkunçlaştığı günümüzde, bu insanî boyutun dost atmosferine ne kadar muhtacız...

Rahmetle andığımız mübarek insan Cemal Öğüt Hocaefendi, sokaktan geçen yoğurtçunun sesini duyar ve hayrül halefleri manevi annem Hikmet Öğüt Hanımefendiye seslenir:

"Kızım biraz yoğurt alır mısın?"

"Evde yeteri kadar yoğurdumuz var babacığım."

Sesine tatlı bir sitem karıştıran Hocaefendi şöyle der:

"Kızım, zararı yok, fazla olsun. Sen harcayacak yer bulursun. Adamcağız yoğurdunu satabilse, bu soğukta sokağımızdan üçüncü defa geçer mi hiç?"

Bu ince anlayış bir emsalsiz hayır severlik duygusunun tezahürü idi. İlhamını, bırakınız insanları, hayvanları ve bitkileri de düşünen İslâmî idrakten almaktaydı. İslâm imanının inceltip melekleastirdiği Müslüman kalbi, daima yoksulun acısını, derdini duyar ve imkanlarını büyük bir cömertlikle onları sevindirmekte kullanır. Ramazanla birlikte doruk noktasına çıkan bu hassasiyet, "sadaka taşları" nı icat etmiştir.

Camilerin girişlerine konulan içi oyuk taşlara varlıklı Müslümanların koyduğu paralar, ihtiyaç sahipleri tarafından "Bismillah" denilerek alınır. Eğer bir defada aldıkları para ihtiyaçları için yeterliyse, ne âlâ... Fazlalık varsa, para taştaki kovuğa iade edilir. Eğer, ihtiyaçtan az ise, "Nasibim bu kadarmış" diyerek çıkana razı olur. Özellikle yakın sadaka taşlarındaki paralar bereketlenir. Parayı koyan el ile, alanın haysiyet, izzet ve şerefindeki harika denkliğe bakınız... İkisi de birbirinden asil ve saygıdeğer...

Hele o yırtılan borç defterleri... Hangi medeniyette böyle bir ulvî sayfa vardır. Ramazanda mü'minlerin üzerine yağan rahmet sebilinden nasibi ziyadeleştirmek isteyen zenginler, şehrin fakir kenar semtlerinin bakkallarını dolaşırlar. Ve rastgele açtırdıkları üç beş sayfadaki alacak hesaplarını toplatıp hesabı öderler. Bir zaman sonra hesabını ödemek için gelen garibanlara bakkal, "Hesabınız ödenmiştir" dediğinde meydana gelen manzara ne güzeldir.

"Sağ elin verdiğini sol el bilmemeli" düsturundan hareketle icra edilen bu güzellik gerçekten emsalsizdir. "Para kazanmak, fakat zengin olmamak, zengin yaşamamak" tavrının anlatılamaz güzelliğidir bu. Zenginliği bir üstünlük ve baskı aracı olarak değil, çok şükre-

dilecek bir İlâhî ikram olarak görmenin neticesi budur.

“Allahım, elimden alma, kalbime koyma” diye niyazda bulunan zengin velinin yoludur bu...

Paraya hakim olmak, mahkûm olmamak iradesi... İslâm imanının emridir.

İmam-ı Âzam Ebu Hanife'ye kendisinden daha az zengin birinin gelerek;

“Ya İmam, namazda aklıma hep sahip olduğum servet geliyor, develerimi hayalliyorum. Siz daha çoğuna sahip olduğunuz halde, ibadet zevkini, vecdini nasıl bulabiliyorsunuz?” diye sorar.

O örnek Müslüman şu harika cevabı verir:

“Ben develerimi ahıra bağlarım, kalbime değil...”

• • •

Evet, hakiki mü'minler, “ne dünya umurundan kazandıklarına mesrur, ne de kaybettiklerine mahzun olurlar.” Çünkü, kazançlarını bu fani dünyanın sınırları ile sınırlı saymazlar, ebedî âlemin zenginliğine talip olurlardı. Şimdi ise, sağ elin verdiğini sol eli değil, bütün cümle âlem bilmekte. Hatta basın yayın ile ilan edilmekte. Hayra bile riya, gösteriş, nam, şan katılmakta... Cenab-ı Hakkın rızası değil, halkın hoşnutluğu istenmekte...

İki Allah dostunun sohbetindeki şu cümleler idrakimizin sınırlarını zorlamıyor mu?

“Ne haldesiniz, nicesiniz?”

“Elhamdülillah, bulunca alıp şükrediyoruz. Bulamayınca da sabrediyoruz.”

"Bunu bizim Horasan'ın köpekleri de yapıyor."

"Peki siz ne yapıyorsunuz?"

"Biz bulunca dağıtıyor, şükrediyoruz. Bulamayınca sabrediyoruz."

• • •

Bu incelik ilhamını elbette Sahabe ahlâkından almıştı. Onlar ki, iyilik ve hayır yarışında erişilemez bir rekorun sahibidirler. Adalet timsali Hz. Ömer (r.a.) anlatır:

"Her hayırda birinci olan Hz. Ebubekir'e (r.a.) gıpta ederdim. Resulullah'ın (a.s.m.) Tebuk için yardım istediği o sıkışık anda bir defa da olsa Hz. Ebubekir'i geçmeye niyetlendim."

İşte hayır yarışında bir defalığına da olsa, Hz. Ebubekir'i (r.a.) geçmeye niyetlenen o büyük insan, hedefine varmanın rahatlığı içinde Allah Resulünün huzuruna gelir. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) sorar:

"Ya Ömer, ne getirdin?"

"Ya Resulallah, bütün mal varlığımın tam yarısını getirdim."

Biraz sonra huzura gelen Hz. Ebubekir de (r.a.) aynı suale muhatap olunca der ki:

"Ya Resulallah, servetimin tamamını getirdim bu sefer için..."

"Peki çoluk çocuğuna ne bıraktın?"

"Allah'ın ve Resulullah'ın muhabbetini bıraktım."

Bu cevap karşısında Hz. Ömer kendisinin yine ikinci olduğunu görür ve o mübarek zata karşı hürmet ve takdiri bir kat daha artar.

Bütün bu akıl almaz faziletlerin ilham kaynağı, elbette Allah'ın son Resulü, Hz. Muhammed (a.s.m.) idi. Çünkü O, "el-fakru fahrî" (fakirlik övüncümdür) buyurmuş ve Cenab-ı Hakkın, "Ey Muhammed, ister sen üzerinde durduğun Uhud Dağını senin için altın yapayım" teklifini istememişti.

Ramazan medeniyetini güzelleştiren gönül zenginliklerinin altındaki sırrın kaynağı Odur. Ne mutlu Ona hakkıyla ümmet olana...

DELİ FARKI

Anadolunun her şeyi kendine hastı. Delileri de... Ne kadar yıpranmış, örselenmiş olursa olsun, bir gönül medeniyetinin hâlâ devam eden derin tesirleri, delilerimizi de sıcacık kavramıştı. Bu bakımdan da, onların mantıksızlıklarında bile başka bir mantık aranır, anlaşılmaz davranışları dahi düşündürücü, uyarıcı, ibret verici bulunurdu. Çoğu zaman, onların deli mi, veli mi olduğu bu sebepten tartışılırdı.

Evet, Anadolu Anadolu iken, orada yaşayan deliler de toplumun sevimli birer parçası idiler. Toplum dışına itilmezlerdi. Tam tersine, hayatın bir neşesi ve İlâhî rahmetin bir vesilesi sayılırlardı. Bu sevgi atmosferi mi sakinleştirirdi onları, bilemiyorum... Fakat bildiğim bir şey varsa, o da delilerimizin, asla kötü olmadıkları, saldırganlık yapmadıkları ve zarar vermedikleri idi...

Benim tanıdığım en sempatik deli, Kahramanmaraş'ta, Hacı Aslan'ın delisi diye bilinirdi. Adı İbrahim'di... Temizliği çok severdi. Bu bakımdan da, zamanının büyük bir bölmünü hamamda geçirirdi. Dudakları sürekli kıpırdar, ama ne dediği anlaşılmazdı. Yüzündeki mütebessim hüznü, ürkek ürkek şehrin caddelerini arşınlayıp dururdu. Kış yaz ayakkabı giymezdi.

Uzun entarisinin içindeki pehlivan yapısına rağmen, yine de masum bir çocukmuş intibainı verirdi. Tombul yanakları daima aydınlık ve pespembe idi. Entarisinin iki kocaman cebi, gündelik rızkını taşımaya yeterdi. Tanımadığı kimseden bir şey almaz, tanıdıklarına yaklaşıp, hüznü tebessümünü yoğunlaştırır, durup beklerdi. Verilirse alır, verilmezse, sessizce ve adeta yere basmıyormuş hissini vererek sessizce uzaklaşıverirdi.

Garip ve mağdur şehrimizin bazı yerlerine yeni sokak lambaları takılmış... Yarım asır öncesinin karanlığı biraz giderilmiş... Bu yeni lambalar onun da dikkatini çekmiş... Fakat merak işte... Bir gün, iki gün derken, üçüncü gün dayanamamış ve sapan taşı ile bu lambalara isabetli atışlar yapmış... Acaba içindekini mi merak etmişti, yoksa patlama sesini mi sevmişti, bilinmez...

Tabii, akıllı suçlular gibi, işini gizli yapmayı ya da kaçıp yakalanmamayı da düşünemez. Belediye zabı-taları onu tuttukları gibi, başkanın önüne götürürler. Suç aleti sapan da elindedir. Daha bir kızarmış yanakları ve hüznü artan tebessümü ile kendisine verilen cezayı dinler.

O gün akşama kadar, belediye binasının bodrumunda katıksız hapse mahkûm edilmiştir. Akşam, mesai bitimi kapatıldığı odadan çıkarılıp salıverilir. Zaten, odanın kapısı kilitli değildir.

Belediye başkanına, bu suçu bir daha işlememek üzere söz vermiştir, ama bir kaç gün sonra yine eski merakı depresir, dayanamaz ve bir kaç lamba daha patlatır.

Fakat, bu defa onu kimse görmemiştir. Dolayısıyla da, önceki gibi yakalanıp cezaya çarptırılması ihtimali

yoktur. Ancak o, bu suçun cezasını bizzat yaşayarak öğrenmiştir. Bundan kaçmayı ve haksız olarak kurtulmayı düşünecek kadar da akıllı değildir. Doğruca belediye gelir, başkana çıkar ve bodrumun anahtarını ister. Durumu anlayan başkan, duygulanır, anahtarı verir. Çünkü, "Bu defa affettim, ceza gerekmez" ddiyse de onu bir türlü ikna edemez.

Deli ya, iner aynı odaya ve akşama kadar, orada oturur. Böylece, kendi kendisini cezalandırır.

Bu tavrıyla, acaba, ona deli diyenlere bir adalet dersi mi vermek istemişti?

• • •

Kendisini bizzat tanımamakla birlikte, hatıralarını çok sevdiğim bir başkası da Deli Vezir idi. Onu hep, adı gibi haşmetli, yiğit, mert biri olarak hayal etmişimdir.

Parasız kaldıkça kendine özgü yöntemlerle bir yolunu bulur, harçlığını temin edermiş. Öyle bir an gelmiş ki, hiç bir tanıdığından biraz yüklüce harçlık alamamış... Doğruca belediyenin yolunu tutmuş... Başkana çıkmış:

"Reis bey, ne olacak benim halim?" demiş.

"Hayrola, ne hali, ne var halinde?"

"Ne olacak, hem çok ihtiyacım var, hem de beş param yok."

"Amma bende de sana verecek para yok."

"Vermeye mecbursun. Sen belediye reisisin. Fakirlere bakmak zorundasın."

"Bu şehrin fukarası sadece sen değilsin ki... Hem de sana, daha önce çok yardım ettim. Artık senin ala-

çağın kalmadı. Şimdi tekrar para veririm, haksızlık yapmış olurum. Sen de başka fakirlerin hakkını yemiş olursun. Haram para yemek ister misin?"

"Hayır, istemem."

Vezir Efendi bu konuşmadan pek hoşlanmamış ama, diyecek söz de bulamamış. Üzüntülü bir şekilde sokakları arşınlayıp durmuş. Birkaç saat sonra da tekrar belediye başkanının karşısına dikilmiş:

"Söyle bakalım, yine ne derdin var?"

"Reis Bey, ben ölsem, cenazem ortada kalacak. Hastayım, beş param yok, bana para ver."

"Ölürsen cenazen ortada kalmaz."

"Nasıl kalmaz? Bana inanmıyor musun, hiç param yok."

"Cenazen için meraklanma. Çünkü belediyemizin yoksul ve kimsesizler için özel ödeneği vardır. Yani öldüğün zaman belediye senin cenazeni de kaldıracaktır."

"Acaba bir cenaze için belediye kaç para harcar?"

"Bilemiyorum, sormam lâzım."

"Öyleyse sorunuz. Ben bunu bilmek istiyorum."

"Niçin?"

"Siz bana bir cenazenin kaç kalktığını söyleyin önce."

Belediye başkanı ilgili memuru çağırıp sorar. Böylece Vezir Efendi, belediyenin cenaze için ayırdığı ödeneği öğrenir. Ve der ki:

"Reis Bey, madem ki siz bu parayı ben ölünce cena-

zem için harcayacaksınız. Öyleyse lütfen bu parayı şimdi bana ödeyiniz.”

“Olmaz, öldüğün zaman, bir de aynı parayı cenazen için harcayacağız. Haksızlık olur.”

“Hayır olmaz, ben bu parayı şimdi alacağım. Öldüğüm zaman ise, istemeyeceğim.”

“İstemen gerekmez. Çünkü cenazeni ortada bırakamayız. Mecburen bu parayı bir defa daha senin için ödememiz gerekecek.”

“Hayır Efendim, bu parayı öldüğüm zaman tekrar ödemeniz gerekmeyecek. Çünkü, ben şimdi size söz veriyorum. Öleceğim zaman gidip Antep Belediyesi sınırları içinde öleceğim. Dolayısıyla da cenaze masraflarımı siz değil, Antep Belediyesi karşılamak zorunda kalacak. Bu bakımdan şimdi siz bu parayı ödeyebilirsiniz.”

Deli Vezir’in bu sözü reisin hoşuna gitmiş ve parayı ödemiş. Epey bir zaman sonra, Vezir Efendi hastalanmış. Mevsim kış ve ortalık bembeyaz karlarla kaplıymış... Kendisini biraz ağırlaşmış bulunca, reise verdiği sözü hatırlamış. Güçlkle kalkmış yatağından ve yollara düşmüş. “Bu ayazda yaya olarak nereye gidiyorsun?” diyenlere hiç aldırış etmemiş. Bütün gayesi, bir an önce Gaziantep’in belediye sınırlarına ulaşabilmekmiş. Ne var ki, daha Maraş Belediyesinin sınırlarını yeni aşabilmişken, bembeyaz karların üzerine yığılıp kalmış...

Böylece, verdiği sözde durmanın ne kadar önemli olduğunu akıllılara da anlatmak istemiş herhalde...

Başaran, bizim mahallemizin delisiydi. Dengesini bozmadan önce, askerî pilottu. Devrine göre çok iyi,

parlak ve orijinal bir meslekti bu... Genç, yakışıklı bu havacı, mahallemizin güzelliği, asaleti ve zenginliği ile tanınmış bir kızına talip olmuş... Fakat, kısa bir zaman önce, bu kıızı bir başkasıyla sözlemişler... Bu geç kalış Başaran'ın içinde büyüdükçe büyümüş... Belki de, zaten var olan gizli sevdasını önü alınamaz bir yangına çevirmiş... Sonunda da, tedavi için Elaziz Akıl Hastanesine gönderilmiş...

Kısa bir süre sonra, kendisi gibi, zararsız, içine kapalı, efendi biri daha gelir hastaneye. Başhekim, "Madem hemşehrisiniz, ikinizi aynı odaya veriyorum" der. Bu iki hemşehri hemen birbirlerine sarılırlar. Aralarında adeta birden sıcak bir dostluk başlar.

Bu sebeple, Başaran, müthiş bir gerçeği öğrenir. Bu yeni gelen zat, kendisinin evlenemediği ve bu sebeple kafayı oynattığı kızın kocasıdır. Ne var ki, onun dayanılmaz kaprislerine, huysuzluklarına ancak altı ay katlanabilmiş, sonunda soluğu o da Elaziz Tımarhanesinde almıştır.

Acaba Başaran, gel git akıyla, bu olayı nasıl değerlendirdi? Üzüntüsü mü arttı, sevinci mi? Kader arkadaşını nasıl teselli etti? Aralarında neler konuştular? Bunları bilemiyoruz. Bildiğimiz şey, Başaran'ın bir müddet sonra memleketine gönderildiğidir.

Kendi halinde, sessizce caddeleri adımlar, donuk yüzünde ne tebessüm, ne de hüznün hissedilmezdi. Ancak, onun bir takıntısını çocuklar keşfetmişlerdi. Elllerine geçirdikleri bir tebeşirle ya da çakıl taşıyla, hemen etrafında bir daire çiziverirlerse, Başaran bu halkanın ortasında kalakalıyor, asla geçip gitmeyi bilemiyordu. Yaptığı iş çocuklara yalvarmaktı. Zaten, onlar da bu yalvarışlarla neşelenmek için, Başaran'ı bu çizgiden ibaret halkaya esir ediyorlardı.

"N'olur, açın gideyim..."

Çocuklar nazlanırlar, şunu yaparsan, bunu yaparsan, cebindeki şekeri, parayı verirsen gibi pazarlıklara girişirlerdi.

Önce biraz direnir, istenenleri yapmak istemez ama, süre uzamaya başlayınca çözülürdü. İstenen herşey alındıktan sonra bile çocukların onu üzmeye devam ettikleri, hiç beceremeyeceği şeyleri ondan beklemeleri de söz konusu olurdu.

En sonunda yüzü karışır, dudakları titrerdi. Fakat çocuklar onu ağlatacak kadar insafsız olamazlar, çizdikleri daireyi bir ucundan silerlerdi. Ancak, Başaran bakar, bu silinmiş kısmı kafi görmez, "Çok küçük, buradan geçemem" derdi.

"Biraz daha, biraz daha" derken, nihayet geçebileceği bir genişlikte halka açılır, o da, düz geçemeyecekse, yan dönerek açılmış kısımdan kendini dışarı atar ve hızla oradan uzaklaşırdı.

Daha sonra kültürel kiblesini Batıya döndürmüş aydınlarımızın kendilerine çizilmiş ideolojik halkaların, Başaran'inkinden hiç de aşağı kalır yanı olmadığını hep birlikte görmüşüzdür. Laiklik, çağdaşlıktır, demokrasidir diyerek etrafımıza çizilen halkaları bir asırdır aşamıyoruz. Tabii bu halkaların mucitleri, bizim mahallenin çocukları kadar da insafli olmadığı için, geçebileceğimiz kadarını da silmiyorlar. Bizleri bir takım, kavramların ne idüğü belirsiz karanlığına hapsediyorlar.

Akıllıların etraflarına örülü duran daireler, Başaran'ın halkalarından daha komik değil mi?

Başaran'ı bir gün camiye girerken görürler. Ve sorarlar:

"Abdest almadan camiye giriyorsun, olur mu?"

"Ben Göksun'da almıştım" der.

Belki de, son defa, üç beş sene önce gittiği bu şirin ilçemizde bir kere abdest aldığını hatırlamış o sıra... Acaba, "Öyle bir abdest al ki, bir daha bozulmaya" sırrını mı haber vermiş, yoksa manen hepinizin abdesti sakat mesajını mı vermek istemişti, bilinmez... Fakat, onu duyan arif bir zat, "Başaran hepimizi ibadetin bilincine çağırıyor. Abdestin manasını idrake davet ediyor" deyivermişti.

Manası idrak edilemeyen ibadet, bilincinden uzak kalınan abdest... Bunlar da ne demek mi? Doğrusu düşünmeye değer konulardır...

• • •

Bir delinin, bir dehayı silkelemesi, uyandırması, kendine getirmesi mümkün müdür? Bunun bir çok örneği olmakla birlikte, ben sadece ilk ağızdan dinlediğim bir tanesini bu satırlarla anmak istiyorum.

Rahmetli Necip Fazıl Bey anlatmıştı:

Burdur'da bir vazife icabı bulunuyormuş. Küçük bir Anadolu şehri olan Burdur'un mütevazi bir otelinde, tam kendini uykunun kollarına bırakacağı sırada, odasını bir ses dolduruvermiş:

"Burdurlu Ömer adam olamadı!"

Birden irkilmiş, uykusu kaçmış... Bu irkilten ses de zaten devam ediyormuş.

"Burdurlu Ömer adam olamadı!"

Belli aralıkla yankılanan bu nakarattan öylesine etkilenmiş ki, giyinip aşağıya inmiş ve bu sesin kime ait olduğunu sormuş.

Otel katibi, "Önemli değil beyim" demiş... "Özür dilerim, rahatsız ettiğimiz için. Ancak, bunun belli bir süresi vardır. Tamamladı mı çeker gider, meczubun biridir, ama zararsızdır."

"Peki başka bir nârâsı yok mudur?"

"Hayır beyim, sadece sizin de duyduğunuz gibi, kendisinin adam olamadığını haykırır durur."

Fazla rahatsız olduysanız, gidip uzaklaştırayım, ama aslında süresi dolmak üzere...

Filozof Şair, "Hayır" der, odasına çıkar ve iki elinin arasına aldığı başını yastığa koyamaz. Dudaklarında ise sürekli, "Maraşlı Necip adam olamadı!" nakaratı vardır.

Adam olamadığını söyleyen Burdurlu Ömer, adam olduğunu haykıranlardan çok fazla adam olduğunu göstermiş olmalı ki, Şairimiz yıllar sonra bu sesin etkisinden kurtulamamış, kendisine göre gerçek adam olmanın yolunu araştırmış ve sonunda bulmuştu.

Sağolasın Burdurlu Ömer...

Şimdi senin sesine toplumumuzun daha çok ihtiyacı var...

Bu hatırayı ilk duyduğum günden beri hep düşünmüşümdür, adam olamayan, adam olamadığını haykıran mıdır, yoksa adam olamadığının henüz farkında bulunmayan mı?

• • •

Onlar... Deli mi, veli mi olduğu tartışmalı olanlar, şehirlerimizin apayrı ve bambaşka renkleriydiler.

Şimdikiler ise, acı ve acıtıcı çirkin görüntüler... İçkiyle, uyuşturucuyla ve benzeri çılgınlıklarla kendile-

rini zehirleyip ortalığa kötü örnekler olarak dökülenler, bize eski delilerimizi özletiyorlar... Ve bizi onların veli olduklarına biraz daha inandırıyorlar.

TARİH FARKI

İslâm tarihi, dünya tarihinin yüz akıdır. İnsanlığın geçmişinden onu çıkarırsanız, geriye sadece karanlığın hikayesi kalır...

Hayatı yaşanılır kılmaya çalışan Allah elçilerinin tarihi, İslâmın tarihidir. Bu bakımdan bizim tarihimiz Hz. Âdem'le başlar.

Vahyin nurunu parıldatan bu kutup insanların sonuncusu, insanı insan, hatta sultan eden bir iman, Kur'ân'la insanlık âlemine getirmiştir. Bu sebeple, tarihi ahlâk ve faziletle süsleyen bütün hatıralar, Onun getirip öğrettiklerinin içindedir. Her dönemde hayat, Ona yaklaştığı ölçüde insanîleşmiştir. Bu bakımdan da, şefkat ve merhametin tarihi İslâmsız yazılamaz. Kanın, kinin ve düşmanlığın tarihi de Avrupasız olmaz.

• • •

Ne yazık ki, biz, bu tarih farkını farkedemedik. Tarihimiz olan tarihimize küstük. İnsanımızla tarihimizin arasına giren kara kediler ise, onu yağmaladılar. Maddesiyle ve manasıyla yağmalanan tarihimizi, bugün Avrupanın başkentlerindeki dünyaca ünlü müzelerde bulabilirsiniz. Komple bir sanat harikası mihrabı Berlin'de, en eski Kur'ânları Londra'da görebilirsiniz... Nasreddin Hoca fıkralarını Almancaya uyarlan-

muş olarak dinleyebilir, Karagöz'ü Yunan eseri olarak seyredebilir, dolmayı İtalyan yemeği olarak yiyebilirsiniz.

Bizim tarihimizde yaşanmış bir menkıbeyi, Batı tarihine mal edilmiş olarak okuyabilirsiniz. Batılı kendisinde olmayan güzelliği bizden tırtıklayarak kendini zenginleştirirken, biz akıl almaz bir redd-i miras telaşındaydık. Bu redd-i miras, giderek, redd-i ecdat, redd-i medeniyet haline dönüştü... Adeta, renginden utanan bazı Afrikalıların, atalarının beyaz olduğunu ispatlamaya kalkışmaları gibi... Neydi telaşımız?

Unuttuğumuz ve zamanla da utanır olduğumuz bir maziden kendimizi kurtarmak istiyorduk. Yani biz, tarihi, bir geçmiş mahkûm etmek için kullandık. Oysa ki tarih, geleceği aydınlatmak içindir.

• • •

"Kökü mazide olan âti" olmalıydık. Köksüzlüğü seçtik. Nasibimize, loş ve sarsıntılı bir gelecek düştü. İki arada, bir derede serseri mayınlar gibi olduk. Kimliksiz, kişiliksiz ve haysiyetsiz... Ayak altında dolaşan ve bir baltaya sap olamayan gariplerdik artık... Sahipsiz, kimsesiz ve yapayalnız kaldık...

Asıl öksüzlük, köksüzlüktür. Yahya Kemal'in diliyle:

Derler: İnsanda derin bir yaradır köksüzlük,

Budur âlemde hudutsuz ve hazin öksüzlük!

Evet, milletler de ağaçlar gibi, köklerinin gücü kadar yaşarlar. Bizi, 1923'ten başlayan bir tarihe mahkûm edenleri, tarih bugünden mahkûm etmiştir.

Müşterek hafızamız olan tarihimize sırtımızı döndük. O gün bu gün, günübirlik yaşamaya, sabun kö-

püğü ömürlü modalara takılmaya ve istikrarsızlığa alıştık.. Tarih, bize köklü ve sağlam bir taban idi. Yakın tarihimiz tabansızlığın, temelsizliğin tarihi oldu.

“Geçmişine taş atanların, geleceğine gülle atılacağını” hesap edemedik.

• • •

Köklü ve zengin bir geçmişe dayanmayanların, geniş ufuklu geleceklerden nasibi yoktur. Ahlâk ve fazi-letle süslü bir tarihi olanlar, o değerleri yeniden ve bir daha yaşamayı ümit edebilirler. Bu sebeple, Amerika iki asırlık devletleşme dönemini yüceltıyor. İhtişamlı kutlamalarla anıyor. Almanya, kökünü derinlerde gösterebilmek için, devletinin değil, tek tek şehirlerinin geçmişini gündeme getiriyor. Berlin’in 750. kuruluş yıldönümünü adeta icat ediyor. Biz ise, bin muhteşem yılı getirip sarsak bir, yetmiş beş-seksen yıla hapsediyoruz...

Amerika’nın keşfi, İstanbul’un fethinden 39 sene sonradır. Fakat, Osmanlının İstanbul’a girişiyle, Avrupalının Amerika’ya girişi arasındaki benzersizliğe fark demek bile imkansızdır. Çünkü, herşeyden önce niyetler başkadır. Avrupalı, altın toplamak, köşe dönmek için gider. Yeni kıtanın her türlü zenginliğine el koyar, yerlilerini, yani asıl sahiplerini de korkunç bir soykırıma tabi tutar. Maddecî Batının yüzünü ebediyen kızartacak vahşetler, zulümler uygulanır...

Amerika kıtasındaki eski medeniyetlerden, Mayalardan, Azteklerden, İnkalardan, hatta Kızılderililerden bugüne pek birşey kalmamıştır. Bu milletlerin kültürü müzeliğe olmuştur.

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul’a gerçek medeniye-ti ve insanlığı getirmiş, ezmemiş, yok etmemiş, mah-

vetmemiştir. Bugün İstanbul'da hâlâ yaşayan azınlık kültürü, Müslüman fethinin mânâsını, güzelliğini, insaniliğini göstermeye yetebilecek bir canlı vesikadır. Sadece İstanbul değil, Osmanlının gittiği her yerde, adalet hakim olmuş, dinî ve etnik kökeni ayrı olanlar da insanca bir hayat yaşayabilmişlerdir.

Osmanlının bırakmak zorunda kaldığı topraklarda ise, kanlı katliamlar, acımasız soykırımlar ve kültürlerle yönelik cellathıklar yapılmıştır. Osmanlı daima sığırlanan, Batı ise hep sömüren olmuştur. Bayezid-i Veli döneminde, İspanya'dan kaçan Yahudilere bile, sadece İslâm şefkati kucak açmıştır.

Bu müthiş farkın gerçek sebebine baktığımız zaman ortaya çıkan, İslâm imanıdır. Bu imandan alınan ilhamla, takip edilen "nizâm-ı âlem" davasıdır. Allah adını yücelterek, bütün insanlığa adaletli bir düzen getirme niyeti... Batının böyle bir niyeti hiç olmamıştır. Kutsal ilan ettikleri Haçlı Seferlerine asker toplarken bile, Anadolunun, Mezopotamyanın, bal kaymak akan nehirlerini, altın gümüş dolu dağ ve tepelerini anlatmışlardır cahil halka...

Bizde tarih düşmanlığı, İslâm düşmanlığından kaynaklanmıştır. Çünkü, tarihimiz bütün mefahirini İslâmdan almıştır. Seferler "i'lâ-yı kelimetullah" uğruna, zaferler islâm namınadır. Ülkeler fethedenler gururlanmamışlar, başarıyı Allah'tan bilmişlerdir. Çünkü onlar, "Gururlanma padişahım, senden büyük Allah var" seslenişini duymuşlardır tebalarından... "Hakim değil, hâdim" olmayı şeref bilmişlerdir.

Bu şuurun en mühim temsilcilerinden biri olan Yavuz Sultan Selim, Mısır'ın fatihi, Mekke ve Medine'nin hadimi, Mukaddes emanetlerin emanetçisi olarak döndüğü İstanbul'a, gece yarısından sonra, gizlice

girmiştir. Bütün meselesi, kendinde bir varlık tevehhüm etmemek, gurur ve kibire kapılmamaktır. Kulluk bilinci güce bereket vermiş, devri muhteşem kılmuştur.

Sonraki devirlerin, "ben ve bencillik" devirlerinin, "enaniyet ve gurur" zamanlarının neticesi ise ortada... Bütün bu ordunun, hatta milletin zaferini getirip bir tek kişiye vermenin, sunî gurur ve kibir abideleri inşa etmenin, tek adamcılığın doğurduğu lider sultalarının tesirini henüz atabilmiş değiliz. Hindistan'ın kutsal inekleri gibi, gelen nesillerin yoluna yatıp, önünü tıkanayan bu heyulaları, hâlâ kaldırabilmiş değiliz.

Tarih bir bütündür. Acı tatlı bütün devrelerini birlikte değerlendirerek bugüne dersler çıkarabiliriz. Bizde ise, belli bir devreyi atlayarak karnıyarık bir tarih yapmaya çalıştılar. Eski putperest döneme uzanabilmek için, Osmanlıyı, Selçukluyu, ilk Müslüman Türk devletlerini yok saydılar. Onların yerine, Cengiz'i getirip oturttular. Aslında bu oyun, bütün İslâm dünyasında İngiliz siyaseti eliyle oynandı. Meselâ Mısır'da da, İslâm tarihi atlanarak Firavunlar devrine geçildi. Onlar övülüp yüceltildi.

Bunu düşmanlarımızın yapması anlaşılır bir şeydir. Çünkü, onlar hâlâ geçmiş asırların korkusunu taşıyorlar. Bizim unuttuğumuz geçmişî unutmadıkları için, geçmişimizi, muhteşem mazimizi silmek, yok etmek istiyorlar. Tarihin tekerrür etmesinden çekiniyorlar. Bakınız, İkinci Viyana Kuşatmasının 300. yıldönümü çok büyük kutlamalara sebep oldu Avusturya'da... 300 sene sonra, hâlâ seviniyorlar Osmanlılardan kurtulduklarına... (Zaman zaman gerçi biz de Osmanlıdan kurtulduğumuza seviniriz, resmî nutuklarla ve düşman gibi konuşuruz maziye...) Bir Avusturya

gazetesi, bu törenler için davet edilmiş bulunan Meh-ter Takımının Viyana surlarından girerken çektiği resmi koymuş yarım sayfa... Altına da şu cümleyi eklemiştir:

“Dostça girişi bile ürküntü verici...”

Daha da enteresanı, o törenler münasebetiyle, yani 1983 yılında Viyana surlarından Osmanlıları gözetlemekle görevli memurların işlerine resmen son verilmiş. Osmanlı korkusunun icat ettiği bu memuriyetler, sembolik de olsa, tam üç asır sürmüştür...

Bunları anlaşılır gibi değil... Alman Profesör Annemarie Schimmel, 18 Temmuz 1994 tarihli Türkiye Gazetesinde şöyle diyor:

“Avrupalılardaki Türk ve İslâm düşmanlığı, onları yeterince tanımamalarından kaynaklanıyor. Ben bu düşmanlığı anlayamıyorum. Oysa, Türklerden öğrenecekleri çok şeyler var. Fakat Avrupalılar, hâlâ hep Viyana Muharasasını hatırlıyorlar.”

Avrupalının Osmanlı korkusunu bile anlayamaz bulan Sayın Schimmel, acaba bizim düşmanlığımızı nasıl buluyor? İyi ki nezaket göstermiş de bu konuya değinmemiş...

Biz bu ülkede, bugünkü başarısızlıklarımızdan dolayı Fatih Sultan Mehmed Hanı suçlayanları bile gördük. “Niçin Batıya yönelip de bütün Avrupayı korkutmuş”muş... Hele de, “Niçin Papanın Hristiyanlık teklifini kabul edip de, bütün dünyanın sultanı olmayı gerçekleştirmemiş”miş...

Diğer taraftan da, Yavuz Sultan Selim Han, eline her türlü fırsat geçmişken, “Neden Hristiyanları zorlayıp Müslüman yapmamış”muş tenkitleri...

Ne biri, ne de diğeri mümkündü... Çünkü, onlar, kendi akıllarıyla değil, Allah'ın iradesine ve Onun hükümlerine göre, yani İslâma göre davranmak istiyorlardı. Ve başında oldukları sistem bunu böyle istiyordu. Teklif var, tehdit yoktu. İkna serbest, icbar yasaktı... Mesele sadece tebliğ meselesiydi. Böyle olduğu içindir ki, asırlar sonra bugün onların izleri silinmiyor. Yaptıkları gönül fetihlerinin tesirleri, bütün haince baskılara rağmen gündemde kalabiliyor. İşte Bosna-Hersek... Hâlâ Osmanlı... Ve işte Sırplarca kuşatılmış durumda bulunan Sancak... Sancak Milli Meclis Başkanı Süleyman Uglanın, 26 Temmuz 1994 tarihli Zaman Gazetesinde şunları söylüyor:

"Balkanlar Osmanlı dönemini arıyor. Biz Osmanlı'nın nesliyiz. Osmanlı'nın Balkanlardaki emanetiyiz. Sancak halkı en mutlu günlerini Osmanlılar devrinde yaşamıştır.

"Bizde Osmanlı kültür hayatının izleri halen devam etmektedir. Günlük konuşmalarımızda Osmanlı'dan kalan çok sayıda kelime ve cümleler var. Bakınız, Sancak Milli Meclis Konseyinin bir kararıyla, bayrağımıza, Osmanlıya duyulan hayranlıktan dolayı, Osmanlı'nın barış sancağı olan yeşil zemin üzerine üç hilali ilave ettik. Yani bayrağımızda Osmanlı var. Ben makam odamda Sancak bayrağının yanı sıra bir Türk bayrağı ve büyük Sultan Fatih Mehmed Hanı eksik etmem. Ben onların hayranıyım. Halkımıza, Osmanlılar aleyhinde Sırplar tarafından yapılan bunca yanlış ve yalan propagandalara rağmen, Sancak halkının gönlünden Osmanlı sevgisi silinememiştir."

İşte, bu gönül fetihleri sayesinde ki, Osmanlı'nın terketmek zorunda kaldığı ülkelerde bile, yıllar boyu Cuma hutbeleri Osmanlı Sultanları adına, özellikle de

Sultan Abdülhamid Han adına okunagelmıştır.

Fakat bütün bu duygulandıran güzelliklere rağmen, Osmanlıya, Osmanlının payitahtında yapılanlar hakikaten utanç vericidir. Hadi yaşayanlarından korktuk ve ülke dışına attık. Fakat, geride bıraktıkları eserlere karşı olan tavrımız, hatıralarına saygısızlığımız, akıl dışı bir kin ve düşmanlık boyutudur. Sadece Osmanlı eseri olduğu için hâlâ üvey evlat muamelesi gören camiler, çeşmeler, medreseler, türbeler, yazılı eserler, ilim kitapları, sanat şaheseri hat, tezhip, minyatürler, musiki...

Çok önemli birer tarihi değer olan 119 türbenin hâlâ ziyarete açılmaması bile bu ihmalin günümüzdeki acı bir göstergesidir. Halkın sahip çıktığı, hatta tamiri için gerekli masrafı üstlenerek istediği bu hatıralara, ne yazık ki Kültür Bakanlığı sahip çıkmamaktadır.

İşte bu acı vurdumduymazlığın ilginç bir örneği... 26 Temmuz 1994 tarihli Türkiye Gazetesinden bir haber:

"Eснаflar, Hamidiye Türbesini müsaade edildiği takdirde restore ettirmek istiyor.

"Eminönü'nde mahzun bir türbe... Cumhuriyet tarihi içinde en çok mağdur olan eserlerin başında gelen türbelerdir. Cumhuriyetin ilanından hemen sonra medrese, tekke ve zaviyelerle beraber kapatılan ve yıllarca içine girilemeyen türbeler, ancak son yıllarda birer birer açılmaya başlandı. Fakat, ziyarete açılanların da çok harap durumda olduğu ortaya çıktı. Bazılarının restorasyonuna başlandı. Ancak, hâlâ bitirilemedi. Bu sırada, bir çok türbenin içindeki kıymetli eşyanın ve çinilerin çalındığı görüldü. (Demek ki kapatılan türbeler, sadece hırsızlara açık tutulmuş.)

"Bugün hâlâ kapalı tutulan bir çok türbe mevcut. Kapılarında asılı duran kilitlerle turistlerin dikkatini çeken türbelerimiz arasında Hamidiye Türbesinin mühim bir yeri var.

"Eminönü'nde, kendi adını taşıyan caddede bulunan ve klasik Osmanlı Türk mimarisinin en güzel örneklerinden olan Hamidiye Türbesinin en mühim özelliği ise, içinde Peygamber Efendimizin (a.s.m.) mübarek ayak izlerinin bulunması...

"Sultan I. Abdülhamid ve V. Murad'ın da medfun bulunduğu türbe, yılların ihmali yüzünden oldukça perişan görünüyor. Yakındaki bir kaç işyeri sahibinin özel gayretleri olmasa, bugün türbenin durumu daha da kötü olabilirdi.

"Kapısının üstünde mükemmel bir hatla yazılmış, "Her nefis ölümü tadacaktır. Sonra bize döndürüleceksiniz" mealindeki âyet-i kerime ise yılların tahribatıyla karardığı için zor okunuyor.

"Mezarlık tarafındaki duvar dibine atılmış masalarda insanlar karınlarını doyuruyorlar. İçerdeki asırlık mezartaşları ise, bu insanların dikkatini bile çekmiyor. Türbenin dış cephesindeki çeşmelerin muslukları sökülmüş, küçük aharların içine çöp doldurulmuş..."

Özi Kalesinin Ruslar tarafından ele geçirildiği ve oradaki Müslüman ahalinin topyekün hunharca öldürüldüğünü duyan şefkatli padişah I. Abdülhamid, bu acıya dayanamamış ani bir krizle vefat etmişti. Şimdi torunlarının, mezarına reva gördükleri muameleden dolayı nasıl bir ruh hali içindedir acaba?

Sanıyorum seksenli yılların başıydı. Fenerbahçe futbol takımı, Fransa'nın Bordo'suyla oynayacaktı. Fransa'da oynanacak maçın berabere bitmesine adeta bir mucize olarak bakılıyordu. Maçı, 3-2 kazanan Fenerbahçe herkesi şaşırtınca, bu başarının sırrı Macar antrenöre sorulmuştu. Sözleri arasındaki şu cümleler, tarihimiz açısından bol ibretli bir ders gibiydi bizlere:

"Futbolcularımın endişe ve heyecanlarını görünce, onlara maça çıkmadan önce şöyle konuştum: 'Sizler, zor zamanda zafer kazanan bir milletin çocukları-sınız. Dünyanın en üstün güçlerinin yüklendiği Çanak-kale'de aslanlaştınız ve düşmanlarınızı oradan geçir-mediniz. Milli Mücadelede, ölmüş gibi görünen halinizle şahlandınız ve yurdunuzu kurtardınız. Şimdi burada, çok iyi hazırlanıp geldiğiniz bir maçı kaybedemezsiniz. Kazanacaksınız. Kazanmaya mecbursunuz. Atalarınızın askerî tarihe yazdırdıkları inanılmaz zaferlere, bir spor zaferi de siz kazanarak teşekkür etmelisiniz. Türk spor tarihi şimdi sizden böyle bir galibiyet bekliyor."

• • •

Bizler tarih zenginiyiz. Fakat bu zenginliği yeni nesillere aktaramıyoruz. İnsanımız hazine üstünde yaşayan fakirler gibi... Sahip olduklarının farkında değil.. Temsil ettiği medeniyetin üstünlüğünü, güzelliğini ve değerlerini hakkıyla bilebilse, katiyyen aşağılık duygusuna kapılmaz, başka güçler önünde kompleks duymaz, yaban ideolojilere kapılmaz...

Evet, biz, herkesten fazla tarih zenginiyiz. Dünyanın hangi sigorta şirketi, Sultanahmet'i, Süleymaniye'yi, Selimiye'yi, Topkapı Sarayını ve oradaki Mukaddes Emanetleri sigortalayabilir? İstanbul Boğazına kaç liralık bir kıymet biçebilirsiniz? Bunların maddi

karşılığı hangi hesap makinesine sığar? Bir Dolma-bahçe Sarayının sigorta bedeli kaç paradır, hiç merak ettiniz mi? Bu sarayımızı sigortalamaya gelen dünyanın en zengin sigorta şirketinin, eseri inceledikten sonra, rakamlarla bu esere fiyat biçmenin mümkün olmadığını, dolayısıyla da, böyle bir yükün altına giremeyeceğini söyleyerek dönüp gitmesini nasıl açıklıyorsunuz?

İşte bütün bu paha biçilemeyen tarih hazinesinin 60 milyonda birine, hepimiz sahibiz... Yani tarih zenginiyiz, ecdadımız sayesinde... Türbelerine sahip çıkmadığımız, inançlarını hakkıyla benimseyemediğimiz atalarımız sayesinde... Onlardan utananları zaten torunları olarak ve dolayısıyla da mirasçıları olarak görmemiz mümkün mü?

• • •

Ecdadımız, büyük düşünürdü. Bu sebeple büyümüşlerdir. İnançları büyüktü. Bu yüzden hiç bir zaman küçüklüğe tenezzül etmemişlerdir. İşte size bir asra yaklaşan ömrü içinde son Osmanlılardan birini, daha doğrusu o kültürün aşıklarından birini takdim edeyim şimdi: Münevver Ayaşlı... Bir zamanlar, kendisine, niçin hacca gitmediğini sorarlar. Şöyle cevaplar:

"Evladım, ben İmparatorluk çocuğuyum. Selanikli olmamama rağmen, babamın memuriyeti dolayısıyla orada doğdum. İlkokulu Halep'te, devamını Beyrut'ta okudum. Benim için, meselâ, Üsküp ve Şam, Konya ve Bursa gibiydi. Mukaddes beldeler haritamın içindeydi. Şimdi ben oralara pasaportla ve vize ile gitmeyi hazmedemem. Pasaportsuz ve vizesiz mümkünse, hemen bu sene hacca gideyim... Beni başışlayın, bir zamanlar, kaymakam, vali gönderdiği-

miz yerlere şimdi büyükelçi, konsolos göndermemizi hâlâ anlayabilmiş değilim, yadırgıyorum...”

Evet, muhteren Hacı Anne, biz de seni anlayamıyoruz ve yadırgıyoruz. Çünkü, yanibaşımızda bizi dinleyen genç kardeşimiz soruyor saf saf:

“Abi, bir zamanlar oraları bizim miydi, gerçekten?”

Tarihimizin bir üstünlüğü de, ona nur ve huzur vermiş maneviyatımızdır. Nur, huzur ve ruh vermiş, mayası olmuş bir maneviyat... Daha doğru bir deyimle, biz, dünya ile ahireti, madde ile mânâyı birleştirmiş, bütünleştirmiş bir anlayışın tarihini yaşadık. Bunun en belirgin delillerinden biri de, maddi iktidarın, daima manevi saltanattan güç almasıdır.

Sevgili Hacı Annemizin, Münevver Ayaşlı Hanımefendinin deyişiyle, her iktidar bir manevi iktidarın desteğiyle güç bulmuştur. Taçsız sultanlar, iktidarı maddeten temsil edenlere yar ve yardımcı olmuşlar, güç, kuvvet vermişler, hedef göstermişler, gerektiği zamanlarda da moral ve ümit aşılamışlar, bazan da Ordu Şeyhi Merkez Efendi gibi başkomutana refakat etmişlerdir.

Meselâ, bir Osman Gazi, Şey Edebalısız düşünülebilir mi? Yavuz Sultan Selim ile Muhyiddin-i Arabî arasındaki manevi alakayı görmezden gelebilir miyiz? Sultan III. Abdülhamid, Aziz Mahmud Hüdayi Hazretlerinin eline su döken bir derviş olmayı, kendine şeref bilmemiş midir? Sultan II. Abdühamid Han, Şazeli Dergâhının himmetiyle yücelen bir veli padişah değil midir?

Tek kanatla uçmaya çalışan ve hep “teyk of”larda durdurulan Cumhuriyet Türkiye’si, bu güç kaynağın-

dan mahrum olduğu için, hep tökezlemekte, palazlanamakta ve ayağına gelen fırsatları değerlendirememektedir. Böyle olduğu içindir ki, daima önlenabiliyor, durdurulabiliyor. Zaten, Osmanlı da bu himmetleri alamaz olunca inişe geçmedi mi? Bazı ara devirlerde gelenek yeniden canlanır gibi oluyorsa da, iç ve dış şer cephesi elbirliği ederek, madde-mânâ kaynaşmasını engelliyor.

Bu uyanış dönemlerinden en hazin bitmiş olanı da, Menderes dönemidir. Menderes'in arkasındaki manevî iktidar, Bediüzzaman Hazretleri idi. İlerlemiş yaşına rağmen, en aktüel meselelerde en gerçekçi çözümleri teklif etti. Menderes'i anladı. Başarısına fiilî ve kavî dualar etti. Fakat, ne yazık ki, o, Bediüzzaman Hazretlerini tam anlayamadı. Etrafını aşamadı, şansını kullanamadı. Bu maneviyat kutbunun vefatından iki ay dört gün sonra da halkın hâlâ devam eden desteğine rağmen, çok hazin bir biçimde iktidarı kaybetti.

Aslında bizim tarihimizin manevî temeli feyzini, himmetini, Resuller Resulünden (a.s.m.) almıştır. O kutlu ağızdan İstanbul'un hedef gösterilmesi, hedefe giden bütün yolları ve uğrak noktalarını da İslâmâ kazandırmıştır.

İstanbul önlerinde, Resulullahın bayraktarı olarak bayraklaşan Ebu Eyyübe'l-Ensarî, nasıl şehrin manevî fatihi olmuşsa, diğer beldelerimizin de hep birer manevî sahibi ve hamisi vardır.

Meselâ, Mevlânâsız bir Konya, Hacı Bayramsız bir Ankara, Şeyh Şaban Velisiz bir Kastamonu, Hayreddin Tokadîsiz bir Bolu, Emir Sultansız bir Bursa düşü-

nülebilir mi? Yunus Emre gibi bazı velileri ise, bir çok şehrimiz birden paylaşmış ve kendinden saymıştır.

“Sizde kim var?” sorusuna Bilecik köylülerinin verdiği cevapta ise, maddî saltanatla manevî olanın aynulaştığını gösteren sade bir ihtişam vardır. Ertuğrul Gazi’yi kastederek, “Bizde de Osmanlı vardır, beyim” derler, mahcup bir iftiharla...

Anadolu evliya doludur. İsimlisi, isimlisi, tanınanı, unutulmuşu ile sayısız evliya tarihimizi şereflendirmektedir. Sadece Anadolu’da mı? Hayır, Osmanlı’nın kol kanat gerdiği bütün topraklarda... Onlar alperen mücahitler olarak, duran, oturan değil; seferden sefere koşan, askerden önce hedefe ulaşıp vasatı hazırlayan bir hareketlilik gösterdiler. Çünkü, cihad hareket demektir, sefer demektir, hicret demektir...

Ve bütün bunlar da, Resulullah’tan (a.s.m.) gelen manevî miraslardır. Bir ana şefkatiyle ve imanın verdiği sım sıcak samimiyetle, halkı kucakladılar. Onların içinde kendilerini kaybetmediler. Çünkü halkın içinde Hak ile olmasını bildiler. Bütün insanlığı Cenab-ı Hakkın mahlûku bilmenin şuuruyla imana hizmeti en makbul ibadet saydılar. Hep verdiler... Almayı, Âlemlerin Rabbinden beklediler. İnsanların maddi manevi saadeti, onların yegane hedefiydi... Zira, önderleri, kılavuzları, canlarından çok sevdikleri şanlı Nebi de (a.s.m) bundan başka birşey yapmamıştı.

Bu fedakarlık sayesinde ki, gittikleri her yerde mü’minlerin sayısı arttı. Mabetler fazlalaştı. Adalet ve huzur hakim oldu.

Bugün, ata yurdumuz Orta Asyada yeniden canlanan İslâm, Hoca Ahmed Yesevî bereketidir. O Yesevî ki, vefat yaşında da Resulullah’a benzemek niyetiyle,

63 yaşına gelince, yer altına inmiş ve vefatına kadar da gün yüzü görmemiştir. İşte bu sadakatin bereketiyle yürüyen Horasan erenleri, Anadolu'yu vatanlaştırmışlardır.

Bir zamanlar, yaban topraklarını vatan yapanların torunları, kendilerine miras bırakılan yurt üzerinde mabetsiz şehirler kurmaya giriştiler. "Ezansız semtler"le övünür oldular. Şükürler olsun Rabbe ki, bu çılgınlık da bitti. Akl-ı selim hakim oldu. Tarihi miras yeniden hakim oldu. Çünkü, ruh köküne zaten bağlı olan halk, sapıtan aydınını sabırla yola getirmeye başladı. Şimdi, Anadolu'nun yeniden aslına, özüne dönüşünü yaşıyoruz.

Tarihimizin her çöküş döneminde, ortaya daha bir başka çıkan ve insanımızı tutup kaldıran maneviyat sultanları olmuştur. Batıdan Haçlı Seferleri, doğudan da Moğol istilaları ile, iki ateş arasında kalan halkı, Mevlânâ'nın, Yunus'un kutlu nefesi kurtardı. Milli Mücadelede gayretleri ateşleyen yine maneviyat kutupları olmuştur.

Bizim tarihimizde din devletsiz, devlet de dinsiz düşünülememiştir. Bu bakımdan mücadele, "din ü devlet" için yapılmıştır. Kılıcın kazandığı, kalemle pekiştirilmiş, gönüllerdeki imanla da "ebed müddet" kılınmıştır. Çünkü, "bir kılıcın kazandığı zaferi, bir başka kılıç yok edebilir. Kalemle yapılan fetihler ise, tarihe mal olur. Tarihe, yani ebediyete...

Çağdaşımız olan bu ses, günümüzün "manevi cihad"ını işaretlemektedir. Bu cihadı, özellikle manevî çöküş ve çözülüş dönemimizde seslendiren maneviyat kahramanları, bugün ayakta kalışımızı borçlu olduğumuz büyüklerdir. Onlar, görünürdeki bütün ümitsizlik sebeplerini ümide çevirecek bir ferasetin,

müjdenin ve aydınlığın temsilcisidirler. İşte onlardan biri... Bazan harp meydanlarında, bazan zindanlarda, bazan sürgünlerde... Fakat hep ilimle, fikirle, imanla meşgul... Çöküşlerin çökertemediği bir "adam"... Herşeyin bitmiş gibi görüldüğü bir anda, yeni ve nurlu bir başlangıç görerek ümit veren bir ses...

Bediüzzaman...

Diyor ki:

"Şu istikbal inkılâbâtı içinde en yüksek gür sada, İslâmın sadası olacaktır."

Sebebi ise, sır değil:

"İstikbalde, bütün hükümlerini akla ve ilme tespit ettiren Kur'ân hükmedecek..."

Onlarca yıl sonra, İngiliz tarihçisi de onu tasdik etmek mecburiyetinde kalıyor:

"İslâm, bir hamlede Kudüs'e geldi. Bütün Hristiyanlık dünyası birleşti ve Müslümanları Kudüs'ten attı. Fakat ikinci hamle ile Viyana'yı kuşattılar. Yine birleşik Avrupa orduları, Müslümanları Edirne'ye kadar geriletti. Şimdi üçüncü hamle için sıra İslâmda..."

Evet, şimdi bu hamle başlamıştır. Kılıç yerine kalemle, top tüpek yerine İslâm ahlâk ve faziletiyle... Gönülleri fethederek inşaallah...

Tarih, artık daha da huzursuz, daha da kanlı ve kinli olmamalı... Barış, dostluk, sevgi ve hoşgörü de tarih olmak için sabırsızlanmaktadır.

Yarınlara, bizi utandırmayacak bir tarih bırakalım...

"Gözü olana sabah ışımıştır..."

TARİH MASAL DEĞİLDİR

Tarih, bir bakıma geçmişî tahlil etmek, elemek ve değerlendirmektir. Bizde ise, ne yazık ki çoğu zaman, geçmişe ya övgü ya da sövgü olarak görülmüştür.

Oysa ki, tarihe sırtını dönen, tecrübeye de gözünü yummuş olur.

Asırların birikimi, tarih aynasında görünür. Bu bakımdan, tarih aynasını kirletmiş olanlar, geçmişî yanlış görürler. Geçmişini yanlış görenlerin geleceğini ise, yanlışlar doldurur.

Sağlam bir geçmişî olmayanın geleceği de yoktur. Bu sebeple, mazisi köklü ve derin olmayan kabile ve devletler kendilerine uydurma tarih icat ettiriyorlar.

Biz bu bakımdan daha da kötüsünü yapmış, şanlı şerefli bir tarihi, adeta bir pula satmışız. Asalet ünvanlarını satan müflis Avrupalılar gibi... Bir servet değerindeki antikayı, yeni ve parlak renkli plastik kaplarla değiştiren saftirikler gibi...

Yakın tarihimizdeki bu yanlışın çok ağır ve acı bedelini şimdi ödemekteyiz. Çünkü, gerçek Volter'in dediği gibidir:

"Tarih, kralların ve generallerin çiftliği değil, milletlerin tarlasıdır. Her millet geçmişte bu tarlaya ne ekmişse, gelecekte onu biçecektir."

İçinde yaşadığımız zaman, geleceği dokuyan bir tezgahtır. Tarih, günümüzü bilmek ve anlamak içindir. Zira, bugün, dünün neticesidir. Yarın da, bugünün sonucu olacaktır. Bu bakımdan, bir gözümüz geleceğin anahtarı olan geçmişte olmalı...

Tarih, sadece geçmişi doğru bilmek için değil, aynı zamanda günümüze doğru bir istikamet verebilmek içindir. Bu sebeple de devlet adamlarının vazgeçemeyecekleri bir bilgi kaynağıdır. Bu gerçeği Cevdet Paşa ne güzel ifade eder:

“Tarih bilmeyen diplomat, pusuladan anlamayan kaptana benzer. Her ikisinde de karaya oturmak tehlikesi vardır.”

İşte bizim devlet gemimizin son asırlarda sık sık karaya oturmasının temel sebeplerinden biri budur. İbret nazarıyla elenmediği için, tarih çok defa tekerrür etmiştir.

Geçmişi unutmak, köklerinden kopmak demektir.

Eğer bu kopuş bilgisizlikten geliyorsa, tedavisi kolaydır. Fakat, körükörüne oluşturulmuş bir takım önyargılardan doğmuşsa, o zaman giderilmesi çok zordur.

Tarih, milletlerin bilanço defteridir. O deftere bakmayı unutanlar, kâr zarar hesaplarını doğru neticelere ulaştıramazlar. Akıllı insan başkalarının yaşadığı tecrübelerden yararlanandır. Peki, öyleyse, kendi atalarının tecrübelerinden istifade edemeyenlere ne demeli?

Tarih, yeni nesli geçmişle irtibatlandıran bir köprüdür. Geçmişle, yani asırların biriktirdiği kültür hazineleriyle... Unutulan tarih, unutulan bir kültür

hazinesi demektir. Bu bakımdan geçmişle ilişkisini koparan bir toplum, çözülme, bozulma ve dağılma sürecine girer.

Aydınlık bir tarihten ışık alamayanlar, karanlık bir geleceğe yürürler.

Tarih, kültürün devamlılığını sağlar. Tarihin içinde oluşan, gelişen ve istikrar kazanan ortak kültür, toplumu sağlam ve güçlü kılan birlik fikrine temel olur.

Şanlı şerefli bir tarihin yeni nesillere vereceği aşk ve şevk, toplumun itici gücüdür.

Tarihin bu gücünü bilen sömürgeci ülkeler, madde-ten ya da manen işgal ettikleri yerlerde iki şey yaptılar:

1. Yerli halkın tarihini tahrif ettiler, karaladılar, çarpıttılar. Sahip çıkılamayacak derecede korkunç ve acımasız olarak gösterdiler. Böylece, halkın büyük ölçüde geçmişle bağları koptu. Sonuç olarak da köksüz, şaşkın, ümitsiz ve karamsar bir toplum meydana geldi.

2. Tarih bakımından meydana getirilen boşluğa, sömürgeci devletlerin abartılı biçimde yüceltilen geçmişi kondu. Bütün insanlığın, medeniyetin ve her türlü üstünlüğün sömürgeci Batıya ait olduğunu anlatan sahte bir tarihe mahkûm nesiller, müthiş bir aşağılık duygusuna kapıldılar... Artık her türlü sömürüye hazırıldılar.

Çok acıdır ki, bugün hâlâ Müslüman milletlerin tarihi Batılı Hıristiyanlarca yazılıyor. İslâm tarihi doktorasını yakın zamanlara kadar çoğu Müslüman, Batılı sömürgeci ülkelerde yapıyordu. En muteber sayılan Osmanlı tarihlerinden birini Avusturyalı Hammer

yazmıştır. O Hammer ki, mensup olduğu aile Osmanlıya karşı savaşan önemli askerler yetiştirmiştir.

Yakın tarihimizin kaynak aldığı birçok eserin müellifi de, onların çocukları, torunları... Müslüman Arap milletleri de geçmişlerini yabancılardan öğreniyorlar. Bu tarihçi yabancılar da çok iyi bir planla, bütün Müslümanları birbirleriyle düşman edecek bir istikamette eserler ürettiler. Meselâ, bizde Arapları abartmalı bir biçimde suçladılar.

Araplarda da Osmanlıyı fevkalade insafsız karalamaların hedefi yaptılar.

İşte, bu acıdan daha acı olan bir hakikat de şudur ki, bizim yakın tarihimiz, yeni bir siyasî sistemi oturtmak uğruna, bizzat kendi çocukları eliyle çarpıtılmıştır. Hem de, insafli bir takım yabancı tarihçileri bile şaşırtacak derecede tanınmaz hale getirilmiştir. Adeta gerçekler tepetaklak edilmiş, hainlerle kahramanlar yer değiştirtircesine başkalaştırılmıştır.

Şimdi yeniden, “kâinatın vicdanı olan tarih” gündeme geliyor. Hem de üstüne serilen kapkara örtüleri yırtıp parçalaya gün ışığına çıkıyor. Böylece, kendi tarihinin cahili kılınan yeni nesiller, geçmişten alacaklarını sağlam derslerle geleceğe yürüyecekler.

Tarih yalancılarının da mumları birer birer sönecektir.

Çok uzun yıllar önce, Bediüzzaman Hazretlerinin dediği gibi;

Elbet doğar bir gün şems-i hakikat

Hiç böyle müebbet mi kalır zulmet-i âlem?

İSLÂMÎ YOK SAYMA ALIŞKANLIĞI NE ZAMAN BİTECEK?

Cumhuriyet dönemi, hâlâ gerçekçi ve ciddi bir tahlilin konusu değil. Bu bakımdan da herkes kendi dünya görüşüne ve düşüncesine göre bu dönemi yorumlamaya çalışıyor. Oysa ki, bu yorumlara temel alınması gereken bir çok bilgi ve belge hâlâ tam mânâsıyla gün ışığına çıkarılamamış durumda...

Bir kısım yazar çizerimize göre ise, Cumhuriyetimiz hatasızdır, pir ü paktır. Ya da onun zaten az olan yanlışlarını şimdi ortaya koymanın sırası değildir. Bunu devlete bağlılık adına savunanlar, tenkit edenleri ağır ithamlarla suçluyorlar. Böyle kritik günlerde, gerçekse bile tenkitten kaçınılması gerektiğini söylüyorlar.

Bu tür düşüncelerin altında, Cumhuriyet dönemini oluşturan tek parti yönetiminin düşünceyi kısıtlayan ve tekdüzeleştiren alışkanlığını sezmek mümkün değildir. Bu kendi doğrusunu dayatma alışkanlığını bir yana bırakmanın ve acı da olsa gerçeklere teslim olmanın zamanı asıl bu günlerdir diye düşünüyoruz. Çünkü, şimdi içine girilen bir takım darboğazların ve tam olarak kurulamayan birlik ve beraberlik şuurunun altında geçmişin hâlâ devam eden bir takım hatalarının yattığına inanmaktayız.

Bu hataların başında, laikliğin ülkemizdeki tatbikatının neticeleri vardır. Bir kısım laik liberal düşünceli yazarların da artık kabullenmek zorunda kaldığı bir gerçekle karşı karşıyayız bugün. O da, laikliğe bir tarif getirilmesi ve dindar halkla devletin barıştırılmasıdır. Geçmişte dinsizlikmiş gibi anlaşıp uygulanan laiklik, şimdilerde herkese göre ayrı bir mana ihtiva etmektedir. Bu kargaşalıktan en çok zarar görenler de ülkenin önemli bir kısmını meydana getiren dindar vatandaşlarımızdır.

Doğuda ve Güneydoğuda meydana gelen terör olaylarının altında yatan örtülü sebep laikliğin devletçe algılanış biçimidir. Bu yanlış algılama sebebiyledir ki, teröre karşı alınmak istenen çözümlerde İslâmiyet adeta yok sayılmakta, o yöre halkının inançları gözardı edilmektedir. Halbuki, Doğusuyla Batısıyla bütün yurttaki birlik ve beraberliğimizin ana harcı yalnız ve sadece İslâm'dır. Dini ve manevî inançlarla ve ahlâkla iç dünyası durultulamayan insanları dışlarında barışa ve huzura getirebilmek imkansızdır. Asayiş önce insanın içinde gerçekleştirmek ve insanımızı dış düşmanlık ve kırınlıklardan önce, kendi kendisiyle barıştırmak zorundayız. Evet, bu ilk adımın da yolu İslâm imanıdır.

Ne var ki, bu açık ve tek istikamet, etkili ve yetkili zevatça daima dışlanmış. Devlet bu konuda eski tortularından kurtulamamış ve bütün dünyadaki olumlu gelişmelere rağmen kendini yeterince yenileyememiştir. Batı kaynaklı laikliğimiz de bize göre şekillenmiş, çok nazik, çıtkırıldım ve zayıf, nahif bir hastalıklı bünye olarak belirlenmiştir. Zira bu zayıf bünye en hafif ve masum dinî tezahürlere bile tahammülü olmayan, adeta Allah demekten bile hapsirip öksüren marazlı bir yapı arz edegelmiştir.

Rusya ve Çin gibi katı kızıl diktatörlükler dışında pek rastlanılmayan dinsizlik manasındaki laikliğin ülkemizde hüküm sürdüğü günler oldukça geride kaldı. Ne var ki, o günlerin olumsuz tortuları hâlâ tamamen temizlenebilmiş değildir. İşte o karanlık günlerde Müslümanların neler çektiğine dair bâkir bir vesika...

Yıl 1942... İstanbul'un meşhur kürsü vaizlerinden değerli ve faziletli âlim Alasonyalı Hacı Cemal Öğüt Hocaefendi, bir vaazında, Anadolu'nun birçok vilayetlerinde, Diyanet İşleri Reisliğinin müsaadesiyle Kur'ân dersleri verilmeye başlandığını söylüyor.

Evet, o zamanki laiklik anlayışına göre müthiş bir suç işlemiş oluyor. Hakkında hemen soruşturma başlatılıyor. İstanbul Vilayetinin 12964/22072 nolu yazısıyla ve Emniyet Müdürü Kamran Çuhruk imzasıyla, İstanbul Müftülüğüne gelen yazı aynen şöyledir:

"Beşiktaş Vişnezade Mahallesi Çekirdek Sokak 6 sayıda oturan ve Kumkapı Azaklar Camiinde vaazlık yapan Ahmed oğlu Cemal Öğüt adındaki hocanın 26/5/1942 günü vaaz esnasında;

"Anadolu'nun bir çok vilayetlerinde Diyanet İşleri Reisliğinin müsaadesiyle Kur'ân dersleri verilmeye başlandığını" söylediği haber alınmıştır. Bu hususa dair müftülüğünüzce mevcut malumatın bildirilmesini rica ederim.

"Emniyet Müdürü, Kamran Çuhruk"

• • •

Evet, böyle bir hazımsız Kur'ân düşmanlığının hüküm sürdüğü günlerden geliyoruz. Şimdi bunca yıl sonra hâlâ o ceberrutluk dönemlerine hasret duyanların gizli açık karşıtlıkları ile dinî hizmetler istenen se-

viyeye bir türlü getirilememektedir. Ülkemizin içinde bulunduğu krizli ve kritik günlerde olsun, artık geçmişin bu ağır ve utandırıcı tortularından kurtulmak zorundayız. Bunun için, vatana, bayrağa ve mukaddesata bağlı etkili ve yetkili zevatın, devleti yanlış laiklik tatbikatının şaibesinden kurtarmak yolunda harekete geçmeleri gerekmektedir.

Yirmi birinci yüzyıla birlik ve beraberlik içinde ulaşabilmemiz için, devletle milleti barıştırabilmemiz için İslâm imanının emsalsiz gücünden istifade etmemekte direnmenin mantığını anlamak mümkün değildir. Artık başörtülü kızlarımız mesele yapılmasın. Açılışa hazır ve talebe bekleyen İmam Hatip Okullarımızın hüznünlü bekleyişlerine son verilsin. Kısacası, devletimiz dinden ve dindardan korkmasın. Milli kültürümüzün özü, mayası, esası, ruhu olan İslâmla samimi bir barış ilan etmeden, ne törür biter, ne de teröre kaynaklık eden bataklıklar...

TARİH ANA

Sevginin, şefkatin, samimiyet ve sıcaklığın hakim olduğu şeyler hep anaya benzetilir. Bu bakımdan vatan da anadır. Fakat, onu daha başka duygularla sevenlerde meselâ Almanlarda vatan babadır.

Görünüştekinin tam akine bizim sevgi, merhamet dolu tarihimiz de anadır. Başka tarihlerle kıyaslanamayacak kadar, şefkatli olaylarla doludur.

Hele o tarihi, herkesin "Hacı Annesi" olan Münevver Ayaşlı Hanımefendiden dinlediğiniz zaman, bunu iyice farkedersiniz.

Bir televizyon çekimi münasebetiyle biz bu zevki ziyadesiyle tattık. Kendisine, emsalinin çok az olduğunu söylediğimiz zaman, şefkatine biraz hiddet katarak şöyle dedi:

"Batıda zengin bir hatırat edebiyatı vardır. Biz bu yönden de züğürtüz. Bu neden böyle oluyor? En başta gelen sebep, tembellik olsa gerek. Bir çokları da içinde yaşadıkları devri tenkit etmeye yanaşmıyorlar. Çünkü bunu yaptıkları zaman kendi hata ve kusurları da ortaya çıkacaktır. Bunu yapabilmek için büyük adam olmak, çok büyük adam olmak lâzım gelir.

"Üçüncü bir sebep de korkudur. 'Ya takibata uğrarsam' korkusu..."

Münevver Ayaşlı Hanımefendiye göre işte bu üç sebep, tarihimizi zenginleştirecek bir "yan tarih" malzemesinden mahrum bırakmıştır.

Kendisi, tenkit ettiği bu duruma düşmemek için, hâlâ yazıyor hatıralarını...

Ve 90 yaşını aştığı halde hâlâ okuyor. Kendisine verdiğim kitaplarımı satır satır okuduğunu hayretle müşahede ettim. Tebrik ve takdirlerine teşekkür ettim. Fakat, iltifatlarını biraz fazla bulduğumu söyleyince, "Hayır," dedi ve ekledi: "Yazanları, hele böyle güzel yazanları ne kadar çok takdir ve tebrik etsek yeridir. Çünkü, Anadolu'nun yataırı çoktur, yazarı yoktur!"

Şimdi Hacı Anne diye herkesin sevgilisi olan Hanımefendi, bir tarihlerde, "Hacca gidelim" tekliflerini hep geri çevirmiş... Sebebini, ısrarlar üzerine şöyle açıklamış:

"Ben İmparatorluk çocuğuyum. Doğduğum zaman, Sultan Abdülhamid Han devriydi. Halep'te, Beyrut'ta okudum. Mekke, Medine sınırlarımız içindeydi... Şimdi o mukaddes beldelelere, pasaportla, vizeyle gitmek bana dokunuyor. Eğer bir gün, Konya'ya, Bursa'ya gider gibi götürebilerseniz, giderim..."

Fakat, yıllar geçmiş... Pasaportsuz, vizesiz hac imkanı ortaya çıkmamış... "Baktım ki," diyor, "bir zamanlar, kaymakam, vali gönderdiğimiz yerlere şimdi konsolos, büyükelçi yolluyoruz... Artık bu hüzne alışmalıyım diyerek, hacca gittim..."

Ona göre, her maddî iktidarın arkasında, bir de manevî iktidar vardır. Manevî iktidarlarını yitirenler, ayakta kalamazlar. Bu husus, Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren çok daha belirgindir. Meselâ, Osman Ga-

zinin iktidarının arkasında Şeyh Edebalî'nin manevî desteği, himmeti vardı...

Bu husus, Cumhuriyet devrinde de devam etti mi, sorumuza, "Hayır" dedi. "Bir küçük istisna dışında hayır... Sadece Rahmetli Menderes'in arkasında, Said Nursi Hazretlerinin himmeti, desteği vardı. Fakat, Menderes, ne yazık ki bunu tam olarak idrak edemedi ve dolayısıyla da o büyük zatın tavsiyeleri istikametinde fazla olamadı. Zaten, Said Nursî Hazretlerinin irtihal-i dâr-ı bekâ eylemesi üzerine de Menderes ayakta kalamadı. Çünkü, kendisini destekleyen manevî iktidarı kaybetmişti..."

"Tarih ana" ile saatler süren sohbetimiz, hep böyle ilgi çekici konularda idi... Anladım ki, bu güzel fikirlerle, hâlâ haşır neşir olması onu sağlıklı tutuyor ve asıl önemlisi de, "Tarih ana" yapıyor. Herkesin, hepimizin Hacı Annesine daha nice sağlıklı yıllar diliyorum.

HOŞGÖRÜ FARKI

1993 yılının güzel bir bahar günüydü. Almanların ünlü televizyon kanallarından ARD, Kiliseler Günü dolayısıyla, Berlin Merkez Camiini de ziyaret etmiş, öğle namazını görüntülemiş, ardından bizlere bazı sorular sormuştu. Tabii konu İslâm olunca, söze her zaman olduğu gibi, fundamentalizmden başlamışlardı. Onlara dedim ki:

“Eğer, anladığınız manada bir İslâmî köktendincilik hareketinden korkuyorsanız, isyandan, silâhtan, kandan, kinden kuşkulanıyorsanız, bırakınız Müslümanlar dinlerini çok iyi öğrensinler. Dinin ilk ve asli kaynaklarına dönsünler. Çünkü, dinin özünü teşkil eden Kur’ân ve sünnette, hiçbir insanın korkacağı en küçük bir işaret dahi yoktur.”

İslâm imanının temeli tevhiddir. Tevhid inancı Allah’ın birliği etrafında bütün insanları birleyen, birleştiren bir anlayıştır.

Kur’ân’ın muhatabı da bütün insanlardır. İslâm, ırkçılığı kökünden reddetmiş ve cahiliye adeti olarak tarif etmiştir. İnsanlar Allah’a kullukta eşittirler. Resulullahın deyimiyle, “hepiniz Âdem’densiniz, Âdem ise topraktır.”

Dünyevî varlık, servet ve makam üstünlük sebebi olmadığı gibi, dinî imtiyazlar da yoktur. Peygamber-

ler Peygamberinin bile, Allah'ın kulu olduğu ve kulukta diğer insanlardan farkı bulunmadığı kesindir. Üstünlük ancak takva ileidir. Yani günahlardan kendini koruyarak, ahlâkî üstünlük kazanmaktır. Ancak, İslâm ahlâkının önemli bir kuralına göre de kimse, kendi üstünlüğü konusunda iddia sahibi olamaz. Zira, iman ve ibadetine güvenerek üstünlük iddia etmek, İslâm ahlâkına göre önemli bir manevî hastalıktır.

"Ve'l-âkibetü li'l-muttekin' sırrına göre de, hiç kimse, kendini, sahip olduğu iman, ahlâk ve ibadet konusunda garantide göremez. Önemli olan akıbetir, sonuçtur, bir ömrün nasıl sona erdiğiidir. Bu bakımdan Müslümanlar, yaşadıkları kulluğa hiç güvenmezler ve "Allah akıbetimizi hayretsin" diye dua ederler. Üstelik, yaşanan hayat ne kadar ideal olursa olsun, iyilikler, güzellikler, hayırlar Allah'tan; kötülükler, günahlar, hatalar insanın kendisinden bilinir. Muvaffak olunan her hayır, Yüce Yaratıcıdan bilinir ve diller böyle zamanlarda daima, "hazâ min fadl-i Rabbî" demekten kendini alamaz. Böylece, ortaya konan güzelliğin kendisinden değil, Rabbinin fazlından, ihsanından, cömertliğinden olduğu itiraf edilir.

Bu anlayıştaki mü'min, acizliğinin, fakirliğinin, faniliğinin, yani dünyada emanetçi bir kul olduğunun sürekli farkındadır. Bu bakımdan da, " Ne dünya umurundan kazandığına mesrur, ne de kaybettiğinden mahzundur."

Dünya saltanatını eline geçirmiş olanlar dahi bu anlayıştan uzaklaşmak istemezler. Tebalarının onlara, "Gururlanma padişahım, senden büyük Allah var!" demelerinden hoşlanırlar. Beş vakit, Yüce Yaratıcının önünde kulluğun en güzel göstergesi olan namaz iba-

detini ifa ederler, asıl büyüklüğün sadece Ona ait olduğunu rükularla, secdelerle bilfiil gösterirler.

Kazandıklarında şükür, kaybettiklerinde sabır içindedirler. "Küllü halin yezûl" (Her hal geçicidir) levhası sadece duvarlarını süslemez. Gönül sarayları da bu mânâ ile dop doludur. "Bu da geçer yahu" hakikati, zaferlerle sarhoş etmediği gibi, hezimetlerle de ümitsizliğe atmaz onları... Bu bakımdandır ki, en büyük başarı nefislerini firavunlaştırmaz. En büyük yenilgi de bunalım ve intihar sonucunu doğurmaz.

Bu hakikate gönül vermişlerden olan Yavuz Sultan Selim, Mısır fatihi olarak döndüğü İstanbul'a bir gece yarısı girer. Kendisine hak ettiği tezahüratı yapmak için bekleyen halkın evlerine çekilip uyuduğu saatte, gizlice Topkapı Sarayına geliverir. Payitahtın günlerdir kendisini beklediğini söyleyenlere de şöyle der:

"Yapılacak tezahüratlardan nefsim gurura kapılır diye korktum."

Müslüman, padişah da olsa, bu ruh hali içindedir.

Böyle bir Müslüman hoşgörüsüz olabilir mi? Başkalarına karşı kaba, katı, hazımsız tavırlar sergileyebilir mi? Hoşgörüsüzlüğü doğuran hangi üstünlük, hangi benlik ve bencillik, hangi menfaat duygusu Müslümanda barınabilir? Sadece dindaşına, soydaşına değil, diğer insan kardeşlerine de, aynı Yaratıcının kulları olmak itibarıyla hangi baskıyı, hangi tahakkümü, hangi ceberrutu, işkenceyi, eziyeti, zorluğu, ne hakla ve kim adına gösterebilir?

Evet, gerçek İslâm imanının hakim olduğu hiçbir dönemde bu olumsuzlukların hiçbirine tarih şahit olamadı. Allah'a teslim olmuş Müslüman, kendisini bu dünyada huzurun, dostluğun, barışın ve insanca

yaşamanın emrinde ve hizmetinde bildi. Çünkü, Rabbi böyle istiyordu. Onun emirlerinin en güzel tatbikçisi olan Resulullah (a.s.m.) böyle istiyordu. Onun inandığı Rab, Rabbü'l-Âlemindi. Elçisi ise Rahmeten li'l-Âlemin... Âlemlerin Rabbi, Hz. Muhammed'i (a.s.m) âlemlere rahmet olarak göndermişti.

İşte bu sebeple, Müslüman, âlemlerin şuurlu sakini insanlara olduğu kadar, hayvanlara ve bitkilere de ancak hayır, huzur ve saadet vermekle mükelleftir. Bu İlahî görevlendirmede, baskıya, tahakküme, silâha, kana, kine katiyetle yer yoktur.

"Yetmiş iki millete aynı gözle bakan" Müslüman sadece nefsiyle kavgalıdır. Hani şu kötülüğü emreden, günaha, haksızlığa çağıran içindeki düşmanla... Bir de nefsinin emrine girmiş insanlık düşmanlarıyla... Hakkın ve hakikatin emrindedir Müslümanın silâhı... Ve ancak son çözümdür ve sadece savunma için kullanılır. Sömürme, gasbetme, el koyma için değil...

"Yaratılanı hoşgör, Yaratandan ötürü" diyen Yunus Emre'dir onun sevgilisi... Bu hoşgörü birçok ülkeyi savaşız fethetmiş, sayısız gönlü İslâma meftun etmiştir. İslâmın hoşgörüsü, kendi inancının doğruluğuna olan güveninden gelmektedir. Diğer din ve felsefelerde bu güven yoktur. Özellikle İslâm karşısında geçersizliklerini bildiklerinden hep silâha, baskıya, kana ve kine başvurmuşlardır. Barış ve sükunet ortamlarında, akıl ve ilim ölçüleriyle İslâma karşı varlık gösteremeyeceklerini peşinen kabullenmeleri onları düşmanlaştırıyor, tahammülsüz ve acımasız kılıyor. Lenin bu gerçeği çok açık bir biçimde şöyle ifade eder:

"Bizim en büyük düşmanımız Allah'tır. Çünkü, Allah'ın girdiği yerden komünizm çıkar!"

Hristiyan Batı da aynı anlayışla, "Vur, fakat söyletme!" demiş, İslâmın varlığına tahammül edememiş, 14 defa Haçlı Seferi düzenleyerek, onu evinde boğmak istemiştir. İslâmın üç İlahî dini asırlarca barış içinde birlikte yaşattığı Kudüs'e kan ve gözyaşı getirmiştir. Yine aynı barış ortamının muhteşem bir medeniyet ikliminde yaşatıldığı Endülüs'te dayanılmaz vahşetlerin faili olmuştur. Müslümanı hazmetmek bir yana, kendi dindaşlarını bile, en küçük nüanslara katlanamaması sebebiyle vahşice doğramaktan çekinmemiştir. Bunun içindir ki, Bizans Başbakanı Notaras, Bizans başkentinde, "Kardinal şapkası görmektense, Müslüman sarığı görmeyi tercih ederim" demişti.

Yine bu sebeple, Bosna Hersek'in büyük bir bölümü Fatih Sultan Mehmed'e savaşız teslim olmuş... Sırp Kralı da, "Hükmümüz altına girersen kiliselerini Katolik mabetlerine dönüştürürüm" diyen Macar Kralının değil, "Mezhebine, mabedine dokunmam, ancak ülkeneye de mescitler yaparım" diyen Fatihin yönetimini tercih etmişti.

İnsanın gerçek yüzü savaşta ortaya çıkar. Müslüman, yapmak zorunda kaldığı savaşlara bile güzellik getirmiştir. Silâhsız insanlara, kadınlara, çocuklara, mabetlerindeki din adamlarına, ağaçlara, bitkilere, hayvanlara zarar vermekten sakınmışlardır.

Müslümanın yüreği, sadece kendi dindaşlarını değil, bütün yaratılmışları İlahî aşktan ilhamlı bir bereketli sevgiyle kuşatmıştır. Bu sevginin doğurduğu hoşgörü ile de bütün din ve inanış sahipleriyle bir arada ve dostça yaşamalarını sağlamıştır. Bu hoşgörü ile İslâmın hakim olduğu topraklarda Hristiyanlar, Yahudiler ve diğerleri asırlarca huzur bulmuşlardır.

Bugün İstanbul'un Beyoğlu semtinde ezan sesin-

den daha fazla duyulan çan sesleri, bize hoşgörüden bahseden Batılıları utandırmalıdır. Çünkü onlar hâlâ ülkelerinde ezan sesine tahammül edememektedirler.

Ve Sultan Abdülhamid Han hatırası Darülaceze... Din ve ırk ayrımı yapmadan bütün yoksullara ve kimsesizlere hizmet veren içimizdeki ışık... İçinde Müslümanlar için cami, Hristiyanlar için kilise, Yahudiler için de havra barındıran medeniyet âbidesi... Bu hoşgörü düzeyini Batı hiçbir zaman yaşamadı...

“Dinde zorlama yoktur” emrine uyarak, herkesi kendi dininde serbest bırakan Osmanlı eğer Haçlılar gibi düşünseydi, bugün Balkanlarda, bir tek Hristiyan kalabilir miydi? O Osmanlı ki, liyakati esas almış ve devletin en önemli makamlarına her ırk ve milliyetten insanı getirmekten çekinmemiştir.

Aynı dönemlerde Batı, ilkel bir ırkçılık batağında idi ve siyah derili Afrikalıları hayvan muamelesine bile tabi tutmamaktaydı. Boğaz tokluğuna çalıştırdıkları zencileri alınıp satılan bir mal gibi görüyorlardı. Ancak aynı insanlar aynı tarihlerde Osmanlıda itibarlı insanlar idi ve sarayın kapıları bile onlara sevgi ve şefkatle açılabilirdi. Her ırk ve milliyetten gelmiş kadının Osmanlı Sarayında Valide Sultan olabilme imkanı vardı.

Bu anlayışın ilhamı asırlar ötesinden ve Peygamber Efendimizin (a.s.m.) tatbikatından geliyordu. Çünkü, Efendimiz, Habeşli Bilal’i müezzin yapmış, delikanlı yaşındaki bir zenci sahabesine de, en seçkin yakınlarından oluşan ordunun komutanlığına getirmişti.

Tarihin bu güzelliği hâlâ İslâm dışı toplumlara yansımış değildir. Batı, kendi davet ettiği Müslüman işçilere bile insan muamelesi yapamaz haldedir bugün.

Onları yabancı olarak görüyor, ya asimile etmek, kendi ruh köklerinden ve kültür değerlerinden koparmak istiyor ya da kovmak istiyor. Bu duygunun kaynağını bir Batılı düşünür çok güzel ifade etmişti:

“Biz Avrupaya işçiler bekliyorduk. Fakat trenlerden insanlar indi...”

Evet, Batı hâlâ eski zihniyetinden kurtulabilmiş değil. Kendi dışındakileri menfaati için kullandıktan sonra, suyu sıkılmış bir limon gibi çöplüğe atmak istiyor.

Bu hoşgörüsüzlük, şimdilik sayıları az da olsa vicdanlı Batılıları bile isyan ettiriyor. Meselâ ateist felsefeci Karl Enderle, değerli dost Ali Erkan Beye şöyle diyor:

“İslâmın benim için en değerli yanı, diğer dinlerle birlikte yaşayabilmesidir. Bu birlikte yaşama özelliği başka hiçbir dinde yoktur.”

“Herkes kendi aynasının müşahedâtına tabidir.” Bu bakımdan Batı dünyası İslâmı da kendi anlayışına göre değerlendirmekte ve ondan korkmaktadır. Orta da fol yok, yumurta yokken, bir takım fobiler icat etmekte, İslâmı sevimsiz, korkunç ve hatta insanlık dışı tariflere hapsetmektedirler. İşte fundamentalizm—köktendincilik de bu icatların en asılsızlarından biridir. Tarih boyunca kendilerinin yaptığı din savaşlarını ve kilise acımasızlıklarını, hiçbir haklı gerekçesi ve dayanağı olmaksızın İslâma yamamaktadırlar. İçimizdeki Batı kafalı aydınlar da aynı korkuya kendilerini mahkûm etmekte, “Şimdi iyi ama, sonra ne olacak?” diye kara kara düşünmektedirler. Oysa ki, İslâm hakkıyla yaşanmadığı yerlerde bile, insancılığını, seve-

cenliğini, şefkatini, hoşgörüsünü daima göstermektedir.

İşte bu sebeple, Müslüman Boşnakların her türlü zulme, haksızlığa ve acımasızlığa rağmen canı Sırp'lara gösterdikleri insanlık, Birleşmiş Milletlere mensup askerlerin Müslüman olmalarını sağlıyor.

Hoşgörü hangi ortamın çiçeğidir? "Sen çalış, ben yiyeyim", "Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne?" diyebilen maddeci zihniyetlerin mi? 18 yaşına gelmiş çocuğunu sırtında yük gibi gören, köpek beslemeyi çocuk beslemeye tercih eden anlayışın mı? Kuruşa kurşun atan nefsanîyet kölesi insanların mı?

Bütün bunlar da göstermektedir ki, her güzellik gibi, hoşgörü de imanun eseridir.

ÜSTAD FARKI

Mürşiddi. İrşadın temeli olarak, "lisan-ı kal"den fazla, "lisan-ı hal"i gördü. "Dilinizden fazla haliniz konuşsun" tavsiyesini en fazla kendisi uyguladı. Bu konuda da, "yaşayan bir Kur'ân" olan Resulullah'a (a.s.m) benzedi.

Dersini, herkesten önce kendi nefesine verdi. Ne kendini yüceltmeye uğraştı, ne de kendisini önemli sıfatlarla anmaya çalışanlara iltifat etti. Kerametlerini gizledi. Kerameti, Kur'ân'a, imana ve namaza verdi. Şahsını hep geriye çekti. Eserlerini öne sürdü. Gönülleri dalgalandıran, imanlara hizmet eden eserlerini, "Kur'ân'ın bu asra bakan bir dersi" olarak tarıttı.

İnsanların imanına hizmette fani olmuştu. Bu hizmetin dışında dünya ile irtibatı yok gibiydi. Ölmeyecek kadar yer, çok sade giyinir, mala mülke asla meyletmezdi. Bütün dünyalığı elinde taşıyacağı kadardı. Dünya ile irtibatını artıracak çoluk çocuk meşgalesinden de uzaktı. Bu haliyle dünyanın faniliğini fiilen gösteriyor; "Ahirette seni kurtaracak bir eserin olmadığı takdirde, fani dünyada bıraktığın eserlere de kıymet verme" diyordu.

"Niçin evlenmedi?" diyen birine, "Bu devirde hiçbir evlat ona layık olamazdı?" demiştim. Şimdi bu cevabımı da değiştiriyorum ve "Ona ve dâvâsına layık

evlat sayısının, yüzbinlerce, milyonlarca olması, hem de her kavim ve milletten bulunması için..." diyorum.

Her devirde, her türlü faydalı faaliyetin içinde olan ve "âlem-i İslâma gelen darbelerin en evvel kalbime geldiğini hissediyorum" diyen bir insanın zaten evlenmeye vakti değil, hayali bile müsait değildi. İlk gençlik yılları ilim peşinde geçti. Daha sonra Doğuya ilim getirme peşine düştü. İdeali, "Mekteplilerin dinsizlikten, medreselilerin de taassuptan kurtulamaları" idi.

"Hükümlerini akla ve ilme tasdik ettiren Kur'ân'ın" istikbaldeki hakimiyetine giden yolu açmak istiyordu. Kur'ân yolunu kapatmak isteyenlere karşı, "Kur'ân'ın sönmez ve söndürülemez bir manevî güneş olduğunu" ispatlamak gayretindeydi. Rehberi yalnız Hz. Muhammed (a.s.m), kaynağı da sadece Kur'ân-ı Kerim oldu.

Vakıf olduğu Kur'ânî ilimlerle ilmî enaniyete düşmedi. Her suale cevap verir, fakat sual sormazdı. En derin ilmî meseleler onun ağzından büyük tevazu örtülerine bürenerek herkesin anlayacağı bir sadelikte ifadesini bulurdu.

Hayatını vakfettiği imana ilimle hizmeti müsesseleştirmek istedi. Özellikle Doğu Anadoluyu kurtarmak, aydınlatmak maksadıyla çırpındı, didindi. "Medresetü'z-Zehra" sevdasıyla tımarhaneye bile düştü. O, bugünkü "bilgi çağı"nı yakalamayı daha bir asır önce hedefleyen bir geniş ufuk sahibiydi.

1900'lü yılların başında devletin düşüşünü medresenin ilimsizliğine, tekkenin ihlassızlığına, aydınların Avrupayı anlamamalarına bağlıyordu? "Bunların hepsi de kendi âlemlerine dalmışlar, birbirlerini kafir

ve cahil olmakla itham ediyorlar. Bu gürültü içinde de terakki yolu kayboluyor" diyordu.

Bugün de ülkemizin temel derdi, bir vatanda birkaç millet gibi yaşayan bu kesimlerin aynı ideal etrafında bir ve beraber olamamasında değil midir?

O, bir gün iki ayaklı şeytanlardan Selanik Mebusu Yahudi Emanuel Karasso'ya İslâmı anlatırken görüldü; bir başka gün, hamallara konuşurken, ya da padişahla sohbet ederken... Bir cami kürsüsündedir, bir tiyatro sahnesinde... Bir cemiyet toplantısında, bir gazete sütununda... Bütün maksadı, Osmanlıyı İslâm can simidiyle kurtarmaktır.

"Edipler edepli olmalı" düsturunca daima yatıştırıcı, yapıcı ve uzlaştırıcıdır. Tahrip değil tamir, icbar değil ikna peşindedir. Yolu ise imanla barışık ilimdir: "Vicdanın ziyası din ilimleridir. Aklın nuru medeniyet fenleridir. İkisinin imtizacıyla (kaynaşmasıyla) hakikat tecelli eder. İftirak ettikleri (ayrıldıkları) vakit, birincisinden taassup, ikincisinden hile ve şüphe tevellüd eder (doğar)" der.

Toptancı değildir. Meselâ, bazı kumandanların fenalığı sebebiyle bütün bir orduyu mahkûm etmez. İnsandaki bir kötülüğü genelleştirerek onu bütünüyle suçlamaz. Onun suçladığı insan değil, kötü huylardır, zararlı alışkanlıklar ve günahlardır. Bu sebeple insan olan herkese iyimser bir gözle bakar ve onları kazanmaya bakar. Hakiki Hristiyanları bile potansiyel ümmet olarak değerlendirir. Müslüman İsevîler ismine mâsadak bir cemaatin çıkacağını haber verir. İmansızlığa karşı onlarla birlikte mücadele edilebileceğini söyler.

Savaşa, kana, kine karşıdır, barışçıdır. Ancak düşmanın saldırganlaştığı, zalimleştiği anda silâhını ateş-

lemeyi de bilir... Birinci Dünya Savaşının kahraman bir kumandanı olması bundandır. Ne var ki asıl maksadını ateş hattında da unutmaz. Cephede, at üstünde Kur'ân'a tefsir yazmakla meşgul olur. Küçük cihat içinde büyük cihadın cephanesini hazırlar. Böylece, asıl meselenin, ilimle yapılacak manevî cihad olduğunu göstermiştir.

Düşmana esir olduğu zaman bile galiptir. Ölümle tehdit edilmesine rağmen, imanun izzetini izhar eder ve ölümü ahiret âlemine göçmek ve Resulullahın huzuruna varmak için bir pasaport olarak görür. İzzeti için ölümü hiçe saydığı iman sayesinde esaretten kurtulur. Bu harika kurtuluşu da, "zaaf ve aczine binaen gelen bir İlahî yardım" olarak değerlendirir.

"İslâmiyet selm ve müsalemettir, dahilde niza ve husumet istemez" der, harici düşmana karşı en şiddetli ve celalli tavrını takınırdı. İstanbul'u işgal eden İngilizlere karşı, "köpeklerin en köpeğinden köpekleşmiş köpek!" diye hiddet etmesi bundandı.

Milli Mücadele yıllarında işgalcilere karşı cihad fetvasını imzalar. Fakat zaferden sonra cihad ruhuna karşı gelişen fikirler onu mahkûm eder. Hiçbir mahkûmiyet onu yolundan çeviremez, üzemez, ümitsiz edemez. Yaşadığı sürgünleri ve hapisleri, zihnini kargaşalıktan uzak tuttuğu ve "Kur'ân'ın feyzini olduğu gibi almaya vesile" olduğu için şükürle, sabırla karşılar. Sürgünler, çok arzuladığı inziva; zindanlar ise, Yusufiye medreseleridir artık... Islahhaneye dönüştürdüğü hapishanelerde eserlerini telif eder.

Hakikatini açıkladığı imanla zindanlar saraylaşmıştı. Talebeleri onunla olabilmek için güle oynaya giriyorlardı zindana... Rahmetli Serdengeçti, onun talebeleriyle Konya hapishanesinde iken, devrin devlet

başkanı Cemal Gürsel, "Memlekette huzur kalmadı" demişti. Serdengeçti, Gürsel'e bir telgraf çekerek, "Eğer huzur arıyorsan, Konya hapishanesine gel" demişti.

Evet, onun nuru hapishaneleri bile huzurhaneler yapmıştı. Gözünü kırpmadan adam öldüren kanlı katiller, onun irşadıyla tahta kurusu, pire öldüremeyecek bir hassasiyet kazanmışlardı.

Hizmette en önde, ücrette en arkada olmayı tavsiye etmişti. Kendisi maddî manevî hiçbir ücret talep etmedi. Hatta ilmin izzetini muhafaza için hediye bile kabul etmedi. Elini öpenlerden, hak ettiği iltifatları izhar edenlerden sıkıldı. Bu sebeple, hayatında olduğu gibi, vefatında da kendini örttü, gizledi, sakladı. Aslo-lan imandı, Kur'ân'dı. Hürmet onlara yapılmalıydı. Onu ziyaret etmek isteyenler eserlerini okumalıydı.

Herkese hakkını helal etti. Kendisini sürgünlere salanlara, hapishanelere atanlara, zehirleyenlere, idamını isteyenlere bile hakkını helal etti. Onların da farkına varmayarak İslâma hizmet ettiklerini söyledi.

Bu milleti çok sevdi. Onların ebedî saadetleri adına maddî ve manevî bütün füyuzât hislerinden vazgeçti. "bu milletin imanını selamette görürsem, Cehennem alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül gülistan olur" dedi.

En ümitsiz anlarda en büyük ümitlerle gönülleri heyecenlandırırdı. Vefatı hayatından fazla imana hizmet etti. Gönüllere ektiği Nur tohumları ormanlaştı. Ona Bediüzzaman diyenler haklı çıktı. Ve rahmetli Hulusi Ağabey tam on ikiden vurmuştu: "Bu zâta ömrümde ilk defa Üstad dedim, hata etmedim, isabet ettim."

YAZ FARKI

“Yaz farkı” dediler.

“Başüstüne” dedim. Ve yaz farkını, yaza girerken yazmaya başladım.

• • •

Bir zamanlar yaz, geçim derdi peşinde ter dökme dönemi-ydi. Şimdi ise, haram helal demeden ele geçirilenin hovardaca saçıp savurulması vaktidir. Zaten, bir kazancın nerede harcanacağını anlamak için, nasıl kazanıldığına bakmak kafidir.

Şimdilerde, bütün mevsimler yaz olmak üzere... Bunu sadece dünyanın gittikçe ısınan maddî iklimi için söylemiyoruz. Aynı zamanda, yaz aylaklığının hesap kitabı ve plan programı bütün bir seneyi kapsadığı için ifade ediyoruz. Daha yaz biterken, gelecek yazın hülyası, rüyası, düşüncesi ve hazırlığı başlıyor. Böylece, insan yaz için, yazın getirdiği tembellik, eğlence ve hatta sefahet için çalışır duruma düşüyor.

Evet bir zamanlar, yaz kışa hazırlıktı... Şimdi, kış yaza hazırlık oldu.

Bunun için midir, Bediüzzaman Hazretlerinin yazı “gaflet ve tembellik” mevsimi olarak tanımlaması?

• • •

Oysa ki, iç dünyamızı imar ve tamir edecek düzenin çağırısı yaz rehavetine kapılmıyor, tatile çıkmıyor. Ezan hep okunuyor ve yazın da günü beş dönüm noktasından yakalayıp İlahî ikazı yapıyor.

Ne var ki, yazı en gevşek zaman israflarıyla yaşayan sahillerde ezana geçit var mı? Son zamanlarda kıyı bölgelerimize doğru ilerleyen camilere bakılırsa, her türlü olumsuz şarta rağmen ezan çağırısını daha da yayıyor her yana... Fakat, yazlıkçı halet-i ruhiyesindeki insanımızda onun çağırısına teslim olabilecek irade gücü ve manevî atmosfer kalıyor mu?

Bu soruya "evet" demeyi çok arzu ederiz.

• • •

Yaz, bütün ihtişamıyla göze ve gönüle hitap eden kâinat kitabının okunması ve tefekkürü vaktiydi. Eserden Müessire, sanattan Sanatkâra ulaştıran nurlu bir iman köprüsüydü. Şimdi, bu köprüyü bombardıman eden gümbür gümbür müzikler (!), kadeh kadeh içkiler, kışkırtılmış hayvanî duygular var. İlahî sanatın bütün görkemiyle göz kamaştırdığı ortamlarda, basireti bağlayacak, beyin faaliyetlerini durduracak, tefekkürü iflas ettirecek her türlü tuzak kurulmuş... Bu güzel mevsime, his, heves ve nefsaniliğin vakti olmak yaklaşıyor mu?

"Alkol, Boğazın düşmanıymış. Ben bu gerçeği içkiyi bıraktıktan sonra anladım. Meğer istanbul Boğazı ne kadar güzelmış. Bildiğimden ve sevdiğimden çok daha farklı bir güzellikte olduğunu anlamam için, elimde kadeh olmamalıymış" diyen Münir Özkul doğru demiyor mu?

• • •

Yaz, sıla-yı rahim fırsatı idi. Ana babanın, akrabalarının, hısımın, baba dostlarının ana ahretliklerinin hatırlandığı, gönül saflarını sıkılaştırma mevsimi idi. Bu mevsimde vefa duyguları yenilenir, köke ve asla bağlılık tazelenirdi.

Şimdi mi? Bir kaçış mevsimi... İnsan, önce kendi insan yanlarından, ruhundan, maneviyâtından kaçtı. Sonra da, anadan babadan, hısım akrabadan ve maddî zevk ve keyfine engel gördüğü herkesten ve herşeyden...

Bu kaçış, bedene, maddeye, nefse, sefahete, eğlenceye, yemeye, içmeye, yatmayadır. Bu kaçışı yaşayanlar, sadece hayvanî zevklerin öne çıkarıldığı, dikkatin yalnız tene çevrildiği bir irtifa kaybını ifade ediyorlar. Çünkü, yazın getirdiği dışımızdaki uzun süreli aydınlık, sadece ciltleri karartmıyor, ondan da önce, içimizdeki ışıkları söndürüyor, kalbimizi sim siyah ediyor...

İşte bu iç kararmasının şiddeti nisbetinde ahlakî kararmalar sökün ediyor... Onları sıralamak bizim sayfalarımızı da karartacağı için bahse değer görmüyoruz.

Tatil deyince, kitaplarını yakan öğrenciler gibi olmayınız. Çünkü tatil kafanın, kalbin, tefekkürün durdurulması değildir. Belki değişik bir biçimde çalışmaya devam etmesidir. Sıfır kilometre bir beyin, yazın da işe yaramaz.

Yaz tatiline çıkarken, ruhunuzu, kalbinizi ve bütün mukaddeslerinizi de birlikte alın. Yaz, kişiliğinizi ve kimliğinizi değiştirmesin. Yazın başka bir insan olmayın. Çünkü, her yaz biraz terkedilen manevî değerlerimiz, üst üste gelen firelerle tanınmazlaşır. Ve nihayet

bir tatil dönüşü, bir de bakarsınız ki yerinde yeller esiyor.

Yaz tuzakları, inandığı gibi yaşamayanları, yaşadıkları gibi inanmaya hemencecik itiverir.

Yaz tatilinden firesiz dönmek isteyenler, ruh, kalp ve kafa gıdası bakımından zengin bir beslenme çantası hazırlamalıdır. Aslında muhterem Gürbüz Azak Ağabey doğru söylüyor:

“Elektrik ve Coca Cola’nın bulunmadığı bir yere gidemeyenler, tatile, hele de dinlenmeye gittiklerini hiç söylemesinler.”

• • •

Eskiden, yaz, insanları yükseklerle, yaylalara götürür, serinletir, ferahlatır, dinlendirir, tazelerirdi. Şimdi, sıcak sahillerin et pazarına dönmüş hay huyu içinde yoruyor, terletiyor, bazan da ar damarlarını çatlatıyor.

Avrupalılar, gri gökyüzünün, güneşsiz yazların acısını güneşli güney yazlarında çıkarıyorlar. Fakat, onların bu dinlenme, eğlenme, tatil dedikleri şeye bakınca, ülkelerinin niçin yazsız olduğunu çok iyi anlıyoruz. Rabbim, güneşi görünce çıldıran bu insanlara iyi ki bol güneş vermemişsin, diyoruz.

İnancı zayıf insan çılgınlık için fırsat arıyor, bahane dileniyor. Zavallı yazı da istismar ediyor. Tabii yaz bahanesiyle de kadını... Hiç böyle olmasaydı, yaza hazırlık diye Şubat ayında mayo defilesi yaparlarmıydı?

İç çamaşırı defilesi diye modern köle pazarları manzarası sergilemek ne kadar garip değil mi? Aslında bunların hepsi, kadını sergileme defilesi kılıfları-

dır. Evet, yaz alet ediliyor. Zavallı yaz...

Fakat, bir azınlığın bu hevesât kışkırtmalarına karşı, inançlı çoğunluğun sesini benim anam ne güzel seslendirmişti. Onu muayene için götürdüğüm bayan doktor, hayretle;

"Aaa bu da ne? Bu sıcakta böyle örtünmek olur mu?" diye sorunca, anacığım;

"Cehennem daha sıcak evladım" deyivermişti.

TOPLANTI FARKI

İnsanlar niçin bir araya gelir, neden toplanır? Hangi toplantıdan nasıl bir netice çıkar? Medeniyetler aynı düşüncedeki insanların bir araya gelmelerinden doğar. Bir araya gelişler, güç oluşturur. Ancak, gücün değeri, hangi maksat için kullanıldığına bağlıdır. Toplulukları faydalı kılan, hayra götüren imandır. Bu bakımdan da, batıl inançla peşindeki Batı toplumlarından sömürü sistemleri üremiştir. Müslüman toplumlar ise, yetmiş iki millete huzur ve barış getiren devletler kurmuştur. Çeşitli din ve inançları, asırlarca bir arada, dostça yaşatan gerçek medeniyet ortamı, Müslüman iktidarlar döneminde yaşanabilmiştir. Asya'nın, Hindistan'ın, Filistin'in, Balkanların, Kuzey Afrikanın, İspanya'nın en huzurlu, istikrarlı ve mutlu günleri Müslüman yönetimlerce sağlanmıştır. Müslümanların toplanıp güç oluşturmamasından daima hayır ve hoşgörü de doğmuştur.

İnançsız insan, bencil, çıkarıcı ve maddecidir. Böyle insanların bir araya gelişi, zayıf, güçsüzü kullanmak ve sömürmek sonucunu doğurur. Böylelerinin iktidarı ele geçirmeleri, sömürü düzeninin teşkilatlanması demektir. Allah aşkı ile, Allah'ın istediği istikamette toplananlar, Yaratıcının eseri bildikleri herkese ve her şeye dost olurlar. Yaratılmışı Yaratandan ötürü severler. İslâm bir sevgi medeniyetidir. İnançsızların top-

lanması, inananların dağınık ve ayrı kalması, dünyanın felaketidir. Üzücüdür ki, çakal ruhlular, korkaklık ve ödlekliliklerinden dolayı hep bir araya gelir, toplanırlar da, aslanlar yalnız yaşarlar. Oysa ki, aslanlar toplanabilselerdi ve birlikte hareket edebilselerdi...

Aslan ruhlu atalarımız, "yürekerin toplu vurmasını" istemişler. "Bir elin nesi var, iki elin sesi var" demişler. Rahat zamanında birliğe yanaşmayanların, ihtiyaç anında yanlarında kimseyi bulamayacaklarını söylemişler: "Peyniri yalnız yiyen, kendiri dişiyle çeker."

Kim, nerede toplanır sorusunu da çok kestirme cevaplamışlar: "Hacı hacıyı Mekke'de, derviş dervişi tekkede, kavat kavatı dakkada bulur."

İnançsız insan, daha çok kazanmak için toplanıyor. Daha çılgın eğlenmek için birleşiyor. İnanan ise, kazancını zekat ve sadaka ile temizliyor. Ruhunun zevklerini çoğaltmak için cemaatleşiyor. Cami, cem eden, toplayandır. Sinesinde topladıklarını arıtır, kaynaştırır, birleştirir, kardeş kılar. Maddî planda safına aldığı mü'minleri saflaştırır, dışarıda kurduğu düzeni gönüllerde de kurar. Caminin sükun ve huzuru gönülleri sarıp sarmalar.

Eğlence yerlerinde toplananlar, bu derunî mutluluktan nasipsizdirler. Bedenlerini besleyip eğlendirirken, ruhlarını unuturlar. O türlü toplantılardan çıkacak olan sadece kavga, gürültü, gösteriş, israf ve pişmanlıktır. Bir de, ruhî ve bedenî yorgunluk...

İslâm çerçevesinde yaşanan sevinçlerin özünde ise, ibadet şevki vardır. Müslümanın bayramı, ruhi sevinçlerin ağır bastığı gerçek mutluluk günleridir. Bayramlaşmak için toplananlar, tevazu, teselli ve yardımlaşma kutbu oluştururlar.

Hac ise, başka hiç bir inanç sisteminde görülmeyen bir muhteşem toplantı... Yeryüzündeki bütün Müslümanların temsilcilerini, Allah'ın birliğinde bir eder. Siyahı, beyazı, sarısı, kırmızısı ile bütün mü'minleri birleştirip toplayan hac ibadeti, mahşerin bir küçük örneği olarak milyonları yıkayıp temizler. Yeri göğü, tevhid hakikatini ilan ederek inleyen bu topluluk, kulluğun cihan çapında temsildir. Bir çok insanın sahte tanrılara meylettiği günümüzde, hac için toplananların Allah adını yüceltmeleri ulvî bir tavidir. Bu tavn cihan çapında bayraklaştıran başka bir toplantı yoktur. Hacda kul, Cenab-ı Hakka âlemlerin Rabbi sıfatıyla ibadet ettiğini daha derin ve daha yakın anlar.

• • •

Yusuf İslâm, Berlin'e gelmişti. Eski bir Alman hayranı, ona şu soruyu sordu:

"Siz yıllar önce, ünlü bir şarkıcı olarak konser vermek üzere Berlin'e geldiğinizde, havaalanında binlerce hayranınız tarafından karşılanmıştınız. Şimdi ise, üç beş kişi tarafından karşılandınız. Bu sizi üzmedi mi? Geçmişteki kalabalıkları aramadınız mı?"

Şimdi ihlaslı bir mü'min olan Yusuf İslâm, ona şu cevabı verdi:

"Hiç üzülmедim. Ne havaalanındaki kalabalıkları, ne de konserimi dinlemek için stadları dolduran kalabalıkları, kesinlikle aramıyorum. Çünkü, o kalabalıklar beni, bana olan sevgi ve saygıları sebebiyle değil, kendi çıkarları, rahatları ve zevkleri için arıyorlardı. Onların bende bulduğu kendi istifadeleri idi. Şimdi etrafımdaki din kardeşlerim ise, beni, benim inancım için seviyorlar. Onlarla beni birleştiren şey, İslâm imanıdır, müşterek inancımızdır.

"Allah'a iman etrafında birleşmiş beş Müslüman, benim yanımda, eski hayranlarımın beş bininden daha kıymetlidir. Çünkü, şimdiki dostlarım, nefsi his ve heveslerini tatmin ettiğim için değil, aynı Allah'a kul olduğum için yanımdalar..."

Kaldı ki, burada beni hiç kimse karşılamasa idi bile, ben yalnızlık duygusuna asla kapılmazdım. Zira, 'Allah ile beraber olan, hiç bir zaman yalnız değildir.' Ben içimde bu imanı bulmadığım zamanlarda, milyonlarca hayranıma rağmen kendimi yapayalnız hissediyordum. Bu bakımdan, Yusuf İslâm'ın şu mütevazi çevresi, Cat Stewens'in milyonlarından daha iyidir."

Gerçekten de, hakiki imanı kazanmış bir Müslüman, tek başına bir cemaattir. Bu imandan uzak olanlar ise, ne kadar kalabalık olurlarsa olsunlar, sürüdürler. Toplulukları çoğaldıkça güçleri azalır. Çünkü, binlerce yarımı bir araya getirmekle bir tam elde etmek imkansızdır.

• • •

Ganalı uçak mühendisi Ahmed Bey, kilise bursuyla okumuş. Hristiyan ilahiyatı da tahsil etmiş. Bir süre de papazlık yapmış, Şimdi İslâma hizmet için çırpınan ihlaslı bir Müslüman... Papazlık yaptığı dönemdeki izlenimlerini anlatırken şunları söylüyor:

"Ben kilisede ayin yönetirken, kendimi orkestra şefi gibi hissederdim. Sanki orası bir mabed değil de bir konser salonu idi. Eminim, kilisedekiler de kendilerini bir musiki toplantısında hissediyorlardı. Fakat, camide kulluğumu idrak ediyorum. Burada kendini belli eden şey, sadece ibadettir."

• • •

Batılı insan, hangi sebeplerle toplanıyor? Toplantılarda neler yapıyor, neler konuşuyor? Bunu da bir Batılı dosttan dinleyelim derseniz:

“Bizim insanımız, artık çok sık buluşmuyor. Bir araya gelmek için bir takım özel sebepler gerekiyor. Yaş günü kutlaması, mezuniyet töreni, meslekî toplantılar, turistik geziler gibi... Bu toplantılarda, konuşulur, konuşulur, fakat hiç bir şey söylenmez. Çünkü herkes, başkasını dinlemekten çok, kendini anlatmak peşindedir. Konu ise hep aynıdır. Yemek içmek, moda, futbol, araba, tatil planları, para ve seks... Bu toplantıların manzarası, tam bir sağırlar diyalogudur. Kederlere ve sevinçlere katılmaz. Her şey yapmacık ve sahtedir. Hatta için için üzüntülere sevinilir, sevinçlere üzülmür. Hakim duygu haset ve kıskançlıktır.

“Kalabalık bir çevre içinde yapayalnız ve dastsuz kalmanın acısını herkes yüreğinde duyar. Fakat, dıştan mutlu görünürler. Saatler süren toplantının sonunda, kimsenin kulağında ve hele de kafasında diğerinin sözü kalmaz. Yürekler ise, kendi duygularıyla geldikleri gibi dönerler geriye. Toplantıdan hatırlanan, yalnız kendi sözleri ve diğerlerine üstünlüğüdür.

“Ferdiyetçi toplum, bencilliğiyle ördüğü duvarlardan kendini kapattığı bir hapishane yapıyor. Kapitalizmin acımasız rekabet ortamına tek başına giren Batılı insan, bolluk ve refah içinde yalnızlığın ıstırabını yaşıyor. Refah içindeki insan bir türlü ferahlayamıyor.

“Bu bakımdan da toplantılarından kıskançlık ve haset çıkıyor ya da üstün gelmenin gururu... Davetler, ziyafetler güç gösterisi, hediyeler servet sergileme vesilesi... Dilenciye bile almadan vermeyen bu insanlar, doruk noktasına çıkan bencillikleriyle, artık sadece beden olarak bir araya geliyorlar. Fakat, duygu ve dü-

şünceleriyle toplanamıyorlar. Çekirdek aile bile artık hücrelere bölünüyor. Şimdi bu bölünme, aynı kişi üzerinde ruh ve vücut ayrılığı noktasına kadar gelip dayandı... Kısacası Batıda toplanma değil, tam manasıyla bir dağılma yaşanıyor.”

Bizim, aynı sofraya uzanan ellerimizden başlayarak, acıda ve sevinçte gönüllerimizi birleştiren çeşitli merasimlerimize uzanan toplantılarımız henüz yaşıyor. Fakat, şuursuz bir Batı modası salgınına karşı daha ne kadar dayanacakları merak konusudur?

Ruhsuz toplantılar Batı medeniyetinin geldiği tabii bir sonuç idi. Bizim toplantılarımız ruhunu kaybeder, manasızlaşır ve Batıdakilere benzerse, bunun suçu, kültürümüze kible değiştirenlere ait olacaktır. Fakat umuyoruz ki, her türlü zorlamaya rağmen halkımız bu farksızlaşmaya karşı da direnecek, millî ve manevî özünü koruyacaktır.

BAYRAM FARKI

Bayram, sevinç ve mutluluk demektir. Müslüman bayramında sevinç ve mutluluk, bedenî ve maddî olmaktan çok, ruhî ve manevîdir. Bu sebeple de, bizde bayram, sadece varlıklılar ve sağlam olanlara değil; yoksula, yetime, öksüze ve dula da gelir. Maddî ve manevî hediyelerle ziyaret edilip hatırlanan bu insanlar da bayramı iyiden iyiye hissederler. Hatta ölmüş olanlar bile hatırlanır; bayram ziyaretlerine mezarlıktan başlanır. İslâm bayramı toplumun bütün katmanlarına huzur, sevinç ve mutluluk getiren gerçek bir medeniyet habercisidir.

İnsanî hususiyetlerin ön plana çıktığı, sevinçlerin merhamet ve şefkatle süslendiği bayram günlerinden Müslüman olmayanlar da nasiplerini alırlar. Müslümanla komşu olmanın, dost olmanın güzelliğini yaşarlar. Böylece, bizim bayramlarımız, birlik ve bütünlüğümüzün tazelenip takviye edildiği günler olur.

Özellikle Ramazan Bayramı, insanın iç dünyasını zenginleştirdiği, ruhunu bedenine hakim kıldığı ve meleklediği günlerin ardından gelir. İşte böyle ruhanî ve nuranî bir ortamda cömertleşen, diğergamlaşan, şükür duygularıyla dolup taşan mü'min, sevgiyle coşkun gönlünü herkese açar. Küskünse barışır, değilse küskünleri barıştırmamanın fırsatını kollar. Böylece bayram, önce mü'mini kendisiyle barıştırır, sonra da

diğer insanlarla... Bizim bayramlarımız barış demektir, sevinçle birlikte sevindirmek demektir. Zekatlarla, fitr sadakalarıyla, hediyelerle, sahip olduğunu paylaşmanın tarifsiz zevkini tatmak demektir.

Mü'min yedirirken doyar, giydirirken ısınır, verirken kazanır. Bayramlar, bu özelliklerin çok daha görünür olduğu bir ortamı getirir. Ruhların çocuk saflığında kaynaştığı bayram atmosferinin asıl tesiri çocuklardır. El öperler, dualarla birlikte harçlıklar, hediyeler alırlar.

İslâm medeniyeti, toplumun bütününe kucaklayan ve çoğunluğa mutluluk getiren bir sistemdir. Bu sebeple, gücü, etkisi ve yetkisi itibariyle, herkesin herkesten derece derece sorumlu olduğu bir zihniyetin sahibidir Müslüman... "Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" anlayışının, "Altta kalanın canı çıksın" zihniyetinin dinimizde yeri yoktur. Hele de bayram günlerinde... Bizim bayramlarımız, yürekleri birleştiren, bütünleştiren, hatta onları bir büyük yürek haline getiren İslâm imanının eseridir.

• • •

Bu anlamda Batıda bayram yoktur. Onlar, "fest" yapıyorlar. "Karnaval" yapıyorlar. "Fetişing" yapıyorlar. Bütün bu sevinç günleri, müthiş bir benlik ve bencillik gösterisine dönüşüyor. Tamamen maddî, nefsî ve bedenî bir eğlence, bir şenlik, bir şölen oluyor. Dini bir sebebe dayanan bayram günlerinde bile, şahsî, ferdî menfaat düşünceleri öne çıkıyor, hediyeler belli bir yakınlığın çerçevesinde karşılıklı alışverişe dönüşüyor. Kökü dini bir geleneğe dayanan bayramların mahiyeti çoktan unutulmuş durumdadır. Fingsten denilen kutsal günün ne anlama geldiğini bir Alman ilahiyatçıya sormuştum. Cevabı, beni hiç de şaşırtmadı:

“Bunu size anlatabilmem çok zor. Bir hayli karışık ve karmaşık bir mesele. Ancak, geniş bir zamanda açıklamayı deneyebilirim.”

“Peki, ilahiyat okumamış Almanlar nasıl anlayabiliyorlar Fingsteni?”

“Almanların da % 90’ı bunun ne olduğunu anlamazlar. Onlar sadece fingsten için verilen tatilin kaç gün olduğunu bilirler.”

Hristiyanlığın unutulmuş kısımları arasına bayramlar da girmiş durumda. Öyle ki, en çok bilinen, önem verilen yılbaşında bile, kaç kişinin Hz. İsa’yı andığı doğrusu merak konusudur. 25 Aralık’ta Hz. İsa’yı hatırlayanlar çok azdır ama, yılbaşında Noel Baba’yı unutan pek yoktur. Hristiyan bayramlarının hediyeleri, ya en yakınları arasında yapılan bir değiş tokuştur ya da maddî manevî bir beklentinin işaretidir.

Batı dünyasında bayram, içlerinde bastırılmış çılgınlıkların daha bir serbestçe açığa vurulmasının bahanesidir. Daha çok yiyip içmenin daha fazla nara atmanın, hayvanî hissiyatı daha ziyade doyurmanın bahanesi...

Karnaval yürüyüşleri kaba sabalığın, hoyratlığın doruğa çıktığı zamanlardır. Yaralananlar, ölenler, içki ve uyuşturucu komasına girenler, yani bedeninin emrine girerek insanlıktan çıkanlar, Batı bayramlarının acı ve acınacak neticeleridir. Bu şenlikler sırasında mağazaların vitrinleri kalın kontraplaklarla kaplanıp kapatılıyor ve böylece soyguna ve yağmaya karşı ekstra bir tedbir alınıyor.

İnsanların neye ve nasıl sevindikleri, kalitelerini gösteren bir ölçüdür. İslâm ve Batı medeniyeti arasın-

daki fark, bayramlarımızı da farklı kılıyor. Medeniyetlerimiz arasındaki fark devam ettikçe, bayramlarımız bize mahsus güzelliklerle sürecektir. Bayramlarımızı sadece bir tatil fırsatı derekesine indirmeyelim ki, toplumumuz, hiç olmazsa, senede bir kaç gün nefes alsın...

Cenab-ı Haktan, İslâm dünyasına daha az acılı bayramlar nasip etmesini diliyorum.

BAHAR FARKI

Bahar, Cenab-ı Hakkın güzel isimlerinin bir tecellisi... Kudretinin, yaratıcılığının ve güzelliğinin şeffaf bir perdesi... Ölümden sonraki dirilişin bir delili... Kâinat kitabının en parlak, en görkemli, en renkli sayfalarından biri... Bolluğun, bereketin, İlahî ikramın coştuğu bir mevsim... Her güzel çiçek, her sanatlı böcek, her sanat harikası bitki, Yaratıcısına övgüler söyleyen içli bir kaside... Satırlardaki İlahî hitap bu süslü kitaba dikkat çekiyor: "Allah'ın rahmet eserlerine bak" diyor. "Nasıl da yeryüzünü diriltiyor, ölümünden sonra..."

Gözüne gönlünü de ekleyip bakan Mevlânâ, "Bu, bahar mevsimi değil, bâm başka bir mevsim" diye inliyor. "Her gözün mahmurluğu, bir başka vuslattan. Her dal oynamada ama, her dalın oynayışı, başka bir sebeple." Bahar güzelliğini meydana getiren her varlık, bir başka dille anıyor Rabbini, şükrünü bir başka eda ile ifa ediyor.

Alışkanlığımızın örtüsü baharın güzel yüzüne kara bir perde gibi geriliyor. Şeffaf güzelliklerin altında görülen Güzeller Güzeline gizlemeye çalışıyor. Fakat kalp gözü açık olan, Allah'ın nuruyla bakıyor, her yerde sanatın işaret ettiği Sanatkârı gösteriyor:

"Nereye baş korsam, secde edilen Odur. Altı taraf-

ta da ibadet edilen Odur, altı tarafın dışında da... Bahçe, gül, bülbül, sema, sevgili... Bunların hepsi bahane, maksat Odur ancak..."

"Sevgili güneş gibi parlayınca, aşık zerre gibi oynar, titrer, döner durur. Aşk baharının rüzgarı esmeye başladı mı, kuru olmayan her dal oynamaya başlar."

İçinde baharı bulamayanlara dışarıdaki bahar fazla birşey ifade edemez. İçimizin baharı ise, ebedî dirilişin müjdesi olan imandır. İmanla kendini ebediyen diri bilenlere, ahiretin ölümsüz baharı olan Cennet vaadedilmekte.

Fani dünyanın baharı, ebedî âlemin baharı olan Cennetin habercisidir.

Bir tek çiçeği yaratırcasına kolayca baharı Yaratana, bir tek çiçeği bile yaratamayan insan kul olmaz da ne yapar...

Tatil köyünün asude âlemine, yeşil dünyasına gitmek için can atan, elemsiz lezzetlerin dünyası olan ebedî bahara, Cennete niçin iştihak duymaz?

Bir yapma çiçeğin ustasına hayranlık duyan, saksıdaki gerçeğine niçin dikkat etmez? Keşif rekortmeni Edison'un dikkati ne güzel: "Hiçbir keşif, otların top-rağı yarıp çıkması kadar muhteşem değildir. Çünkü otlar Allah'ın yapısıdır."

Bahar sadece yeryüzünde değil. Yıldızlar da gökyüzünün baharıdır. Gökyüzü baharının sultanı olan Güneş, yeryüzü baharının da besin kaynağıdır. Baharımız, muhteşem bir yardımlaşmanın neticesidir. Rab-bimizin rahmeti yağmur şeklinde tecelli etmese dünya yeşile hasret kalmaz mı? İçimizin baharı da ışıksız ve rahmetsiz olamaz.

Ve okyanusların dibinde keşfedilmeyi bekleyen bir muazzam bahar var.

“Neyleyim sensiz baharı, yazı” diye inleyen aşık, fanilik damgasını taşıyan varlıklarla gönlünü kandırabilir mi? Baharın güzelliklerini ebedileştirebilmek ve hazarın hüznünü silebilmek için, önce içimizdeki baharı bulmalıyız. İçini imanla baharlaştırırlar için, bütün mevsimler bahardır. Aksi halde baharlar kışa döner. “Sensiz baharı neylerim” diyenin maksadı Rabbi olmalı...

O yoksa bahar yok.. Hiçbir şey yok... Onu bulan herşeyi bulmuştur. Ebedî baharın müjdesini içinde bulan, “Biz dünyadan gider olduk, kalanlara selam olsun” diyor. İçinde bütün mevsimler kış olan ise, “Benden sonra tufan” bencilliğine kapılıyor.

Her şeyin bir bedeli var. Dünya kışına dayanamayanlar, ahiret baharını hak edemezler.

Bahar gönüllüler, baharın kaybolup gitmesine katlanamazlar. Onların içli ve ısrarlı niyazlarının peşin bir kabulü müdür ki, bahar Cennette ebedileşmiştir. Bu ebedi bahar olmasaydı, vicdanlar sararıp solan her yaprakla birlikte eriyip tükenecek, kendisinde yaşama mecali bulamayacaktı.

Bahar, anlayan ve okuyan gözler ister. Yoksa, o güzelim bahar yeşillikleri keçilere ve koyunlara yem olma derekesine düşer.

Gözlere ıslıl ıslıl görünen baharı görmeyenlere inat, baharı gözsüz gören ve bu sebeple de gözünün açılmasını istemeyenler var. En güzel bahar tasvirlerini şiirlerine süs yapan Aşık Veysel, bunun sırrını şöyle açıklıyor:

Bir küçük dünyam var içimde benim;
 Mihnetime, ziynetim bana kâfidir.
 Görenler dar görür, geniştir bana;
 Sohbetim, ülfetim bana kafidir.

.....

Dünya geniş olsun, ister dar olsun;
 Yeter ki kalbimde iman var olsun...
 Her zaman milletim bahtiyar olsun,
 Rütbemle mesnedim bana kafidir.

Bahar sayfası, bakana göre mânâ taşır. Rahmetli Akif, Taceddin Dergâhının avlusundaki bir avuç çayır çimene bakarak, "Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda" diyor ve vücudunda kan kırmızı güller açan kefensiz şehitleri ülke toprağının altını baharlaştıran mânâ olarak görüyordu. "Gül devrini görseydim onun bülbülü olurum" feryadının gözyaşlarıyla manevî kışımızı bahara çeviriyordu.

İmanının hakim olmadığı topraklardaki baharı kendine yabancı gören şairin bakış açısını Karacaoğlan'da buluyoruz:

İndim seyran ettim Frengistan'ı,
 İlleri var, bizim ile benzemez.
 Levin tutmuş goncaları açılmış,
 Gülleri var, bizim güle benzemez.

Baharın güzellikleri kıymetini bilmeyen, mânâsına vakıf olmayanların elinde bir garipçe, bir mahzunca boyun bükür:

Kadrin bilmeyenler alır eline,
Onun için eğri biter menekşe.

MANEVİ BAHAR

Herkesin bir başka açıdan gördüğü en önemli gerçek... Çağımızın gerçeği, geleceğin özünü oluşturan hakim duygu, din ve maneviyattır.

İnsanlık maddenin ve bencilliğin kısılcığında bunılıyor. Fransız düşünür Andre Malraux, daha 50'li yıllarda ısrarla vurguluyordu: "21. asır ya din ve maneviyat asrı olacaktır ya da hiç olmayacaktır."

Tarih felsefecisi İngiliz Toynbee de başka türlü düşünmüyordu. Geleceğin medeniyetler savaşına sahne olacağını, insanların sadece fikir ve düşüncelerle değil, duygu ve inanç bakımından da gönüllerine tatmin verecek yollarla meşgul olacağını belirtiyordu.

Yine yarım asır önce konuşan Nobel ödüllü İngiliz yazar Bernard Shaw, gelecekte hakim olacak dini isimlendiriyor ve "İngiltere'de demokrasi kemale ermiştir. Daha ilerisi İslâmdır" diyordu.

Gorbaçov, dünyanın yeni bir değerler sistemine muhtaç olduğunu savunuyor, Papa ise yıkılan sosyalizm ve vahşileşen kapitalizmden sonra daha insanî bir üçüncü çözüme ihtiyaç olduğunu söylüyordu.

Çağdaş insanın içinde bulunduğu problemleri ilmi bakış açılarıyla irdeleyenler, yeni çağın, hayatın mânâsını anlamaya yöneleceğini ifade ediyorlar.

Hayatın mânâsı ise, felsefenin genel anlatımı içinde net olarak algılanamıyor, birbirini tekzip eden ifadelerle daha çok belirsizleşiyordu. Bu bakımdan kimileri Alman şair ve düşünürü Goethe gibi, "Okuduğum herşey boş, ben bir köpekten daha şanssızım. Kendimi, bana hiçbir şey vermeyen ilmin dışına çekip, ilmi simyaya veriyorum" diyerek aklını başka sahalarda kullanmak istiyor... Kimileri de Pascal gibi, "bana filozofların değil, Peygamberlerin anlattığı Allah'ı tanıttın. Bana dayanacağım bir nass lâzım" diye feryat ediyordu.

Bütün bu arayışlar, artık gerçek inancın keşfiyle mutlu sona ulaşmaktadır. Artık dünya, eski bağınazlığından ve kullandığı at gözlüklerinden kurtuluyor. Bir gün Galler Prensi Charles, İslâmî değerlerin üstünlüğünden söz ediyor. Bir başka gün, Clinton, iman ve ibadet konusunda Müslümanları örnek gösteriyor. Bir başka gün Mitterand'ın danışmanı Bernard Kouchner, "Batının İslâmdan öğreneceği çok şey var" diyor.

Artık her yerden yükselen sesler, İslâmın önlemeyen yükselişini dostça ya da düşmanca itiraf etmek zorunda kalıyor. Evet, artık dünya din ve maneviyat asrına giriyor.

İnancını ilmî temeller üzerinde yükselten İslâmın mevsimi başlamıştır. Bu bakımdan, "Silâhımız burhan-ı katıdır" diyen Bediüzzaman, gündemin ilk maddesini oluşturuyor. Bugünleri onlarca yıl önceden haber veren sesine kulak vermenin tam zamanıdır:

"Akıl, ilim ve fennin hükmettiği istikbalde, elbette, burhan-ı akliye istinat eden ve bütün hükümlerini akla tespit ettiren Kur'ân hükmedecektir."

Bu istikbal başlamıştır. Manevî bahara hazır mısınız?

ÖLÜM FARKI

Hayatın en kesin ve keskin gerçeği... İnsanlığın en değişmez eşitliği... Ölüm... İnsanın bu dünyadaki hayatı, ölümü algılama ve anlamasına göre şekilleniyor.

Ecele karşı göz yummak, başını kuma sokmaktır. Buna rağmen, "ölüm konusunda düşünmemeyi prensip edinenler var. Aslında genç görünmek için bitip tükenmek bilmeyen çabaların ve yaşını ısrarla saklamanın altında hep ölümden kaçma isteği gizli...

Böyleleri, hayatın beşikle tabut arasındaki mesafe olduğunu anlamak istemeyenlerdir.

• • •

Mü'min ise, daha doğarken ölüme adım attığının bilincindedir. İşte onlardan birisi.. Osman Yüksek! Serdengeçti. Allah, millet, vatan yolunda, anadan, yârdan ve serden geçmenin aşkıyla doluydu. Parkinson hastalığıyla, adeta taksit taksit gelen ölüme meydan okuyor, ellerini sarsılan dizine bastırırken, "ahiretle mors alfabesi yoluyla haberleşmeye başladığını" gülererek söylüyordu.

Bir başkası ise, merhum Fethi Gemuhluoğlu, geçirdiği kalp krizinden sonra bembeyaz olmuş saçlarını göstererek, "Ölüm korkusundan oldu; hayret, imanım ne kadar zayıfmış" diye hayıflanıyordu.

Evet, o başkalardan biri de, aynı gün ailesinden altı insanı kaybetmenin acısını yaşayan Musa Amcaydı. Taziye gelenleri kapıda karşıyor, herkesin rahat ettirilmesiyle tek tek ilgileniyor, teselli için söylenecek söz bırakmıyordu.

İki evladını, Kahramanmaraş'ta baraj sularına kaptırmış bir kahraman anne ise, "Veren aldı, dostlar sağolsun" diyebiliyordu.

Bandırma'da yılın annesi seçilen müstesna bir hanımefendi ise, asker olan beyini ve iki oğlunu şehit vermenin hüznü içinde bir ibret âbidesi gibi duruyordu.

• • •

Uzun bir aradan sonra, onu bir iskelet olarak bulmuştum. Adı Derviş Kısakürek'ti. Adının tecellisi ile, kendisi de derviş ruhlu bir mübarek insandı. Canlı kanlı bir emekli askeri birden böyle görmenin derin acısıyla sözler boğazımda düğümlendi. Gözlerim, önünü alamadığım bir gözyaşı dalgasıyla ıslandı. Konuşamıyor, ancak bir takım hırıltılar çıkarabiliyordu. Ne dediğini ancak, ailesi anlayabiliyordu. Çevresindekilerin içine girdikleri hüznün girdabını müşahade edince askerleşti. Diyordu ki, "Kardeşim ağlamayı bırak da, hazır bunca kalabalık varken bize İslâmî gelişmelerden, hizmetlerden bahsetsin."

Adı Mehmed Emin Alpkan'dı.. Kansere yakalandığını yurt dışında iken duymuştum. Uzun bir aradan sonra, evinde ziyaret ettim. Bizi yatarak karşılamak istemedi. Zor konuşuyordu. Fakat yine de yatağında doğrulmak istedi. Derin acılar içinde olduğu sayılı zamanlarını yaşıyordu. Bizans surlarındaki Ulubatlı gibiydi. Çökmüş bir cesetti. Fakat dip diri bir ruhtu.

Bütün halsizliğine rağmen sükutumuzu o bozdu. "Ne var böyle kederlenecek, gideceğim yer belli, ahirete imanımız yok mu?"

Bunlar ve binlerce benzeri, Allah ve âhiret imanıyla ölümü güzelleştiren insanlardı... "Her nefis ölümü tadacaktır" hakikatini biliyorlar ve ömür boyu bu gerçeğe hazırlanıyorlardı. Ölümü ahiretin pasaportu bilmenin rahatlığı içinde dünyalarını değiştiriyorlardı. Bunun için de, son nefesinde, "Bismillahirrahmanirrahim" diyen Bayezid-i Bestami gibi, inşaallah bir güzel ve ebedî âleme geçiveriyorlardı.

• • •

Çağdaş insan ölümden kaçıyor. Çünkü ölümü gerçekten ölüm sanıyor. Ölümü, yokluk, bitmek, tükenmek, sona ermek, bir avuç toprak olmak sanıyor. Artık, sürekli ölümle irtibatlı olmak yok. Aksine onun her belirtisinden çaresiz bir telaşla kaçmak var. Ama nereye? "Durdurun dünyayı incek var" diyen şair, acaba "Beni Rab olarak tanımıyorsanız, hadi mülkünden çıkın öyleyse!" diyen İlahî fermanı biliyor mu?

Evet, ölüm korkusu ruhun en büyük işkencesi... İmandan başka da devası yok. Oysa ki artık mezarlık manzaralı daireler tercih edilmiyor ve daha ucuza gidiyor. Ölümün mahiyetini anlamış devirlerde ise, mezarlıklar hayatın içinde idi. Mezarlar cami avlularında, şehrin orta yerlerindeydi. Mezar taşları her an, "Dün biz de sizin gibiydik. Yarın siz de bizim gibi olacaksınız" hakikatini terennüm ediyordu.

• • •

Ölüm korkusunun çıldırttığı insanlar, yaklaşan sona dayanamayıp intiharı seçiyorlar. Cesetlerini don-

durtup yeniden hayata uyanmayı umuyorlar. Ölümün soğuk yüzünü görmek istemeyen insanlar, en yakınlarının cenazelerine gelmiyorlar, mezarlarını ziyaret etmiyorlar. Bunun için cenaze şirketleri yaygınlaşıyor.

Kimileri, mezarlık görmek istemezken, bazıları da daha ölmeden mezarlarını yaptırıyorlar. Ya da mezar yerlerini ayırttırıyorlar. Böylelerinden birine Hz. Ebubekir (r.a.) şöyle demiş:

“Kendine mezar hazırlayacağına, kendini mezara hazırla!”

• • •

Bir tarihte Kadıköy kaymakamlık binası önünde cenaze arabaları dururdu. Memurlar, “Bunları sürekli görerek moralimiz bozuluyor, verimli çalışmıyoruz” diyerek cenaze arabalarını kaldırtmışlardı.

Bir meslektaşım da Alibeyköy Lisesinden tayinini ısrarla istiyordu. Sebebini sorduğumda her sabah ve akşam Eyüp Sultan Mezarlığından geçmeye dayanamadığını söylemişti.

Oysa ki, bu düşünceler, ölümü “şeb-i arus” (düğün gecesi) olarak gören Mevlânâ’nın inancına, yani İslâm’a göre ne kadar geçersizdi. O imanla ölüm korkusunu yenmiş olanı, ne ile korkutabilirsiniz?

Hız. Ömer (r.a.) “Vaiz olarak ölüm kâfidir” hadisini yüzüğünün kaşına nakşettirmişti. Çünkü, ona göre, bir yerde ölüm tesirini yitirmişse, artık bütün vaizler susmalıydı. Bu bakımdan, yüklendiği halifelik sorumluluğunu hakkıyla ifa edebilmek için, kendisini sürekli “Ey Ömer, öleceğini unutma!” diye ikaz edecek birini görevlendirmişti. Bir zaman sonra, bu zâta, artık bu

hatırlatmaya ihtiyaç kalmadığını söyledi. Sebebi ilginçti:

“Saçlarımda meydana gelen beyazlıklar, zaten bu ikazı bana yapmakta.”

Prof. Ayhan Songar anlatıyor:

“Nekre, nüktedan, zarif ve âlim bir dosttu Şefik hoca. Bir gurbetçimizin cenazesini kaldırırken hiç cemaat yokmuş da kabristandaki ağaçlarda tüneyen kuşlara dönüp, ‘Merhumu hal-i hayatta iken nasıl bilirdiniz?’ diye tezkiye almıştı. Almanya’daki gurbetçi kardeşlerimizin yalnızlığını bundan daha iyi gösteren bir şey olamaz.

“Bir gün önu Bâb-ı Âliden Sirkeci’ye doğru yürürken gördüm. Omuzlarını kaldırmış, başını içine çekip öne eğilmiş, âdeta dünyayı görmeden gidiyordu. Koluna dokunup, ‘Ne oldu Şefik Hoca, Karadeniz’de gemilerin mi battı?’ diye sordum.

“Yok, öyle değil, yetim kaldık, ona üzülüyorum” demişti.

“Ne o hocam, yoksa pederi yeni mi kaybettin?” diyecek oldum. Verdiği cevap ciltlerle kitaba değerdi:

“Yetim-i akran olduk, eşten, dosttan, akrandan, emsalden yetim kaldık... Bu, babadan yetim, anadan öksüz kalmaktan daha acı...”

“Gerçekten de, insanın belki saatlerce yol yürüyüp de selamlaşacağı bir akrana rastlayamaması, hatıralarını paylaşacağı bir emsalinin olmaması ne kadar zor... Bunu gün geçtikçe daha iyi anlıyor, bu sebeple eski dostlarımla değerini, kıymetini daha iyi takdir ediyorum.”

Elbette ki, akranını âhirete yollayarak yalnız kalmaktan daha da acısı, onları sağlıklarında kaybetmektir. Asıl ıstırap verici olan, vücutları yaşarken dostlukları ölmüş bulunanların halidir. Akranı, emsali, akrabası varken onlardan manen kopmak, kalabalık içinde yalnızlaşmak... Asıl dram bu... Bugünkü Batılı insan bu dramı en acı boyutlarıyla yaşamaktadır.

• • •

Allah rahmet etsin, dedem uzunca yaşamıştı. Ömrünün son yıllarındaki her karşılaşmamızda şöyle derdi:

“Oğlum ölümü talep etmek günahtır. Siz benim için dua edin de, Rabbim iman selâmetiyle emanetini artık alıversin. Akranım, emsalim, dostum, yaşıttım kalmadı, çok sıkılıyorum.”

Adetâ, ahlâbının çoğunun göçmüş olduğu bir diyara, bir an önce gidip hasret gidermek ister gibiydi.

Bugün bir asra yaklaşmış olan yaşıyla cefakâr anneannem ayrı talepte bulunuyor: “Sizlere zahmet veriyorum, artık burada bir işe yaramıyorum, böyle yatalak yaşamaktan hele de gençlerin ölümünü duymaktan utanıyorum. Dua edin de sıramız daha fazla gecikmesin.”

Bunlar geride kalanların daha çok rahat etmesini, kendi yüzünden huzurlarının kaçmamasını isteyenler.. Yunus Emre gibi;

Biz dünyadan gider olduk

Kalanlara selam olsun, diyenler..

İslâm imanından nasipiz olanlar ise, kendilerinden başka kimseyi düşünecek halde değiller. “Benden

sonra tufan" zihniyetindedirler. "Ben öldükten sonra güneş doğmasın, dünya dönmesin" dileği vardır içlerinde.

Müslüman son anında bile, geride kalanlar için dostluk düşünür, dostça dilekler besler. Bu sebeple de öldükten onra unutulmaz, dualarla Kur'ân'larla anılır.

"Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz öyle dirilirsiniz" gerçeğine inananlar, dünya hayatında günah cihetinden ölmüşler, daima sevapça yaşamaya bakmışlardır.

Doktorların altı ay yaşayabilir dediği merhum Bekir Berk, müthiş bir iman şevkiyle altı yıl yaşamıştı. Son ziyaretimizdeki tek endişesi ise yattığı yerden ima ile kıldığı namazlarını kibleye tam dönemeyerek eda etmesiydi.

Son devrin büyük velilerinden olan Mehmed Zahid Efendi ise, "Ne şikayetiniz var?" diyen hekime, "Kahrın da hoş, lütfun da hoş" dedirten müthiş bir teslimiyet abidesi halinde, "Ne şikayeti? Şikayetimin olduğunu kim söyledi?" buyurmuş.

Ölmeden önce, herkesi öldürmek için Roma'yı yakan Neron'a göre, ne muazzam bir ölüm farkı... İslâm, tevhid inancıyla ölüme de anlamlı bir güzellik kazandırmıştır.

GÖRDÜKLERİM

Kumyaka, Mudanya'ya yakın bir sahil köyü... Eskiden şirin bir balıkçı köyü iken, şimdilerde ne yazık ki, bilinçsiz yapılaşmadan çok kötü nasiplenmiş... Güzelim tabiat orada da, günden güne katı, kaba ve soğuk betonlaşmada.

Köyün biraz dışında, denize doğru sarp bir yamaçta tarihi bir mezarlık var. Kumyaka Vakıf Mezarlığı... Civardaki lüks yazlık sitelerin önünde, sanki bir başka âlemden, bir başka medeniyettenmiş gibi, yalnız, kimsesiz ve bakımsız duruyor. Her yanı, mezar taşlarının boyunu aşmış otlarla kaplı... Bazı mezarlar, tek taşla kalmış, bazıları da taşlarının ancak yarısını koruyabilmişler.

Her biri bir güzel sanat eseri... Konuşan taşlar... Başlıklarından mezarda yatanların cinsiyetini, mesleğini, hatta yaşlarını anlamak mümkün. Çeşit çeşit yazılar, desenler, başlıklar... Yoldan görünen kocaman kavuklusu, köyün imamına ait... Hepsi de fatiha bekliyor, rahmet istiyor. Acaba yoldan geçen kaç kişi okuyor?

Mezarlığın duvarı dibindeki çeşmeden su dolduran gençlere yaklaştım. Hem bidonlarını dolduruyorlar, hem de Michael Jackson'ın son klibi üzerine bağırarak çağıra konuşuyorlardı.

Bu mezarlık onlar için hiçbir şey ifade etmiyor gibiydi. Taşlardaki yazıları okumaya çalıştığımı görünce biri sordu:

“Amca Arapça biliyor musunuz?”

“Bu taşlardaki yazılar Arapça değil, Türkçe” dedim.

Hepsi birden soran gözlerle bana bakmaya başladılar. Biraz sohbet ettik. Duygulandılar ve ölülerimize karşı görevlerimizi yapmadığımızı, mezarlıklarımıza karşı saygısızlığımızı kabul ettiler.

“Öyleyse,” dedim, “haydin hep beraber, birer Fâtîha okuyalım.”

Bir genç kız itiraz etti:

“Aaa bu kıyafetle, hem de abdestsiz Fâtîha okunur mu?”

Anlayışını tebrik ettim. Elbette, plaj kıyafetiyle ve abdestsiz okunmasa daha iyi olurdu. Bir dahaki sefere okumaya söz verdiler.

“Ama evinizden de okusanız olur” dedim.

Onlar sularını doldurup giderken, ben, garip ve hüzünlü duygularla dolu olarak, bir kenara oturdum. Yer yer görünen yeni mezarların taşlarına baktım. Nasıl da yakışmıyorlardı buraya... Bu iki cins mezar taşı, asıl bir kültür ve medeniyetten, nereye geldiğimizi çok açık ve net bir biçimde gösteriyordu. Hüznüm arttı. Eski mezar taşları, sanatın, zerafetin, maneviyyatın; yenileri de zevksizliğin, basitliğin, kabalığın temsilcisiydi sanki...

Bu farkı gören asırlık serviler, hafif esintide hazin hazin ürperiyor ve iç geçiriyorlarmış gibi geldi bana...

Rahmetli Yahya Kemal'i andım: "Yeni mezarlık ne senaat. Hangi milletindir belli değil. Kapısında edebî bir lakırdı. Burası sükun yeri, böyle şiir olur mu?"

Evet, şiiri, ahengi, güzelliği hayatın her yerinde yitirmiştik.

• • •

Oysa ki, biz ölülerimizle birlikte ve içiçe yaşar, geçmişten kopmaz, atalarımıza vefatlarından sonra da saygıda kusur etmez, vefalı davranırdık. Kabristan, şehrin ve dolayısıyla da hayatın dışında değildi. Yaşayanlarla birlikteydi. Sadece bayramlarda değil, her zaman anılır, ruhları Fâtîha ve Yâsinlerle şenlendirilirdi. Hele de türbeler... Onlar, bütün bir mukaddesatı hatırlatan ve canlı tutan kandiller gibiydi.

Yahya Kemal'in ifadesiyle, ecdad "ikametgahtan ziyade mezara ehemmiyet vermiş. Onların tercüme-i halleri yok, yattığı yer mühim. Bizim vatanımız her vatan gibi fethedilmiş. Fethedilince Türkleştirmek için mezarları esaslandırmış. Bu mezarlarla vatanımızı Müslüman etmişiz. Onun için mezara ehemmiyet vermişiz. Ecdadımızdan bir çokları için nerede oturur demeyiz de nerede gömülü olduğunu yazarız. Biz ölülerimizle yaşarız. Çünkü, milliyetini idrak eden bir millet, ölüleriyle bilikte yaşar."

Bu anlayış sebebiyle, bizim mezarlıklarımız uhrevî bir havayı teneffüs ettirir. Uhrevî ve ruhanî... Öte dünyadan mesajlar verir. Hollandalı ressam rahmetli Said Clement, bu gerçeği ne güzel farketmişti:

"Müslüman mezarlığında muhabbet ve dostluk havası var. Din kardeşliğiyle sağlığında yanyana, omuz omuza, gönül gönüle olan insanlar, vefatlarında da yan yana, sırt sırta, kucak kucağa yatıyorlar. İn-

san, Karacaahmed'i gezerken, hemen onlara karışıp bu muhabbete dahil olmak istiyor.

"Hristiyan mezarlıklarında bir sunilik, soğukluk ve resmiyet var. Cetvelle çizilmiş ayrılmış mezarlarında, hayatlarındaki gibi yapayalnız ve tek başlarına kalmış gibiler."

Bu değerli ressamın son yaptığı eser, Karacaahmed tablosu idi. Şimdi vasiyeti üzere orada yatıyor. Şairimize göre de rahmetli isabet etmiştir. Çünkü, "Karacaahmed gibi bir mezarlık güzelliği, hiç bir yerde yoktur. Esasen, Hristiyan mezarlıkları ruhani değildir."

Ne var ki, biz mezarlıkları, türbeleri, camileri, tekeleri, dergâhlarıyla, adeta uhrevî alemden bir köşe olmuş semtlerimizin ruhunu anlayamamışız. "Eyüp'e bile ancak peysajının sükununu bir yabancı gibi hissederek" bakmışız. "Onun ihtiva ettiği hatıraları idrak" edememişiz.

Halbuki, o semtlerde dünya ile âhiretin içiçe bir bütün olduğu ne açık hissedilir:

Âhiret öyle yakın seyredilen manzarada,

O kadar komşu ki dünyaya duvar yok arada...

Geçer insan bir adım atsa birinden birine,

Kavuşur karşıda kaybettiği bir sevdiğine.

KİTAP FARKI

Herşey Hira Nur Dağında başladı. Bir anda, en zengin gönüle, en son İlahî hitap indi ve herşey değişti. Ortaçağ karanlığı delindi. Kurumuş toprağın suya hasreti gibi, insanlığa, ahlâka, fazilete susamış gönüller, nicedir beklenen rahmete erdi...

Bu gelen Kur'ân'dı... Yaratıcının en üstün yaratılmışı sunduğu kurtuluş rehberiydi. Bir muazzam ve muhteşem medeniyetin tohumu idi. Kainat kitabını harf harf okuyan, sırlarını aydınlatan, insanı insana tanıtan hitaptı...

Kitaptı. Fakat hiçbir kitaba benzemezdi. Arapçaydı. Ancak, öylesine farklıydı ki, o Rabcadır denildi.

Şiire benziyordu. Fakat devrin en erişilmez şairlerini gölgelemiş, kendi elleriyle Kâbe duvarlarından şiirlerini indirtecek bir güzellik sergilemişti.

Onu nesir olarak kabullenenler, söz sanatındaki ulaşılmaz yerini idrak edince önünde secdeye vardılar.

Oysa ki ne şiirdi, ne de nesir... Söz sanatında kendine has yeni bir çığır açmıştı. İnsan sözü olmadığını gururlu ustalara ispatlamak için meydan okumuştı. Hem de herkese, bütün çağlara, akıllara, ilimlere... Onun bir sûresine bile benzer yapamayanlar, hırs ve hınçlarını yenemeyerek kaba kuvvete başvurmuşlar,

ilim ve edebiyat yarışını bırakmışlardı. Bu sebeple Kur'ân, tarih boyunca, karşısında hep kılıç, top tüfek, yalan, hile ve entrika bulmuştu.

İnsanı insana tanıtan, insanı içinde yaşadığı çevrenin bütün unsurlarına dost eden ve Rabbiyle iletişim kurduran bir Kitap...

Sözü mucize... Her devre ayrı bir mânâ, başka bir ilim sunuyor.

Sesi mucize... Gönüllere huzur iklimlerinin tatlı meltemlerini estiriyor. En çok sevdiği kişinin sesini bile duymak istemeyen ağır hastalar onun sesini duymakla rahatlıyorlar.

Yazısı mucize... Göz zevkini emsalsiz doruklara ulaştıran bir kaligrafi harikası...

Muhtevası mucize... "Yaş ve kuru ne varsa hepsini" onda bulmak mümkün...

Ve Kur'ân'ın adaleti, herşeye hakkını vermek... Olaylar, insanlar ve eşya, cirmi, cismi ve önemi kadar yer buluyor onda...

İnsanlığın hayrına ve faydasına ne varsa, hepsi de en mükemmel biçimde onda bulmuş izahını... Medeniyet adına yapılanlara o ışık tutmuş ilk defa...

Teklif ettiği ahlâk, insanı meleklerden öte değerlere yükseltmiş... Onun, Peygamber Efendimizin (a.s.m.) eseri olduğunu sanan Fransız ilim adamı nice asırlar sonra şöyle haykırmuş:

"Ey şanlı arap! Aşkolsun sana... Sen adaletin tâ kendini bulmuşsun!"

Asırlarca ezilen, sömürülen, bir mal ve eşya gibi ticarete konu olan kadını insanlık mertebesine yüksel-

ten Kur'ân'dır. İlahi hitap, kadını erkek karşısında insan olarak eşit, hak ve hukuk olarak aynı ve fakat ane olarak daha üstün tutmuştur.

Aklının ve ruhunun hakimiyetine teslim olabilen kadın, Kur'ân'ı bir saadet kitabı olarak yaşamıştır. Nefsinin ve şehvetinin kurbanı olanlar ise, ondan uzak durmayı tercih etmişlerdir. Uzaklıkları Kur'ân'ı perdeleyen, örten, kapatan suni duvarlar örmüştür etrafına... Bunun farkında olan bir Batılı bizden bir Batı-ya, İslâma karşı mücadele için şu öğüdü vermiştir:

"Kur'ân'ı kapatın, kadınlarınızı açın!"

Kur'ân'ı perdelemek için en zavallı çare... Çaresizlik içindekileri sevindirebilen bir çare... Çünkü Kur'ân gerçek manasıyla açık kaldığı sürece kadınlar açık saçık olmayacak, kapandığı zaman da kapalı kalama-dıkları gibi...

Kur'ân açıldığı zaman mutlaka galip gelecek... Öyleyse ilkel, kaba ve ortaçağ üslubu mücadele, onu kapatma mücadelesi olacaktır... Bu derebeylik dönemi yöntemi daima, "Söyletmen, vurun!" çığılığı olmuştur.

Ne var ki, Kur'ân'ın sonsuz ilim deryasında kendilerini bulmuş olanlar da hiç boş durmadılar. İlmî nefeslerinin yettiğince derinlerine dalıp mânâ incilerini çıkardılar. Her yeni dalış bir başka güzelliğin yeryüzünü aydınlatmasına sebep oldu. Tefsir ilminin rafları binlerce ciltle dolup taşı.

Kur'ân mektebinden yetişen talebeler, gidebildikleri en uzak, en ücra yerlere kadar binbir meşakkatle uzandılar. Onun temel mesajı olan tevhidi götürdüler. Allah ve Resulullah bayrağını hep yükselttiler. Gidemedikleri, tevhid bayrağını çekemedikleri yerlerin acısını da hep yüreklerinde taşıdılar.

Kur'ân'ın en mübarek, en müstesna, en seçkin talebesi olan Hz. Muhammed (a.s.m.) bugün artık sadece mü'minlerce değil, düşmanlarınca da gelmiş geçmiş en değerli, en önemli insan olarak ilan ediliyor. Ve bu birincilik kürsüsünden hiç inmeyecek görünüyor. Çünkü o, "yaşayan bir Kur'ân'dı..." Böylece ümmetine de yükselip yücelmenin Kur'ân yoluyla olacağını fiilen göstermiş bulunuyor...

Kur'ân'da herşey vardır diyene bir nadan sormuş:

"Peki helva yapmak da var mıdır?"

"Evet vardır."

"Hangi âyette?"

"Zikir ehline (bilenlerine) sorunuz mealindeki âyette..." diye cevap vermiş.

Evet, Kur'ân anlaşılması için akıllı devreye sokuyor, düşünmeye çağırıyor, ilme teşvik ediyor. Bu bakımdandır ki, Bediüzzaman Hazretleri, "Akıl, ilim ve fenin hakim olduğu istikbalde, elbette Kur'ân hakim olacaktır" derken doğru düşünüyordu.

Zaten o mü'minler mağlupken de galipti. Batının onu araştıran, duyan, dinleyen dahi çocukları, Allah kelamı olduğunda ittifak etmişlerdir. İlim adamı, devlet adamı, şair, yazar birçok Batılı, Kur'ân'ı insanları benzerini yapmaktan aciz bırakan bir İlahî kitap olarak tarif etmişlerdir.

Fakat, yine aynı tarihlerde Batı siyasetinin içimizdeki kolları ile işbirliği, Kur'ân etrafındaki surları yıkmakla meşguldu. Bütün koruyucu surları tahrip edilen Kur'ân, sonunda kendi kendini müdafaa durumunda bırakıldı... Ve öyle acımasız saldırılara karşı direndi, öyle yalan ve yanlış propagandalara rağmen

ayakta kaldı ki... Bu da, onu koruyanın gönderen olduğunu ispatladı. Zaten Cenab-ı Hak, "Onu Biz indirdik, kıyamete kadar da koruyacak olan Biziz" buyurmuştu...

Düşmanları da haklıydı... "Bu Kur'ân Müslümanların elinde bulunduğu sürece onlara hakimiyet kurmamız imkansızdır. Ya Kur'ân'ı onların elinden almalı, ya da onları Kur'ân'dan soğutmalıyız" diyorlardı... Onlar açısından tek çıkar yol buydu, ama bu da mümkün değildi. Mü'minler günden güne bilinçlenmekte, ilim ise her gün biraz daha Kur'ân'ı tasdik etmek zorundaydı...

Şimdilerde, Batının zeka tarlası olan çocukları Kur'ân'a daha bir dikkatle ve objektif yaklaşımakta, ona sempati duymakta, zaman zaman da tasdik bahına ermektedirler... "Aramızdaki müşterek kelimeye gelin!" çağrısı günden güne daha çok gönlü çekmektedir.

Artık vakit Kur'ân vaktidir. Zaman onun en tesirli müfessiri olmaktadır. Kur'ân hakikatleri kafa ve kalpleri fethetmektedir. Herkese düşen onun her gün biraz daha yücelen tevhid bayrağı altında birleşmektir.

İnsanlığın Kur'ân çağını yaşamasına az kaldı. Yeni çağın çağrısına kulak verelim. Yeniden ve bir daha hep birlikte Kur'ân'a dönelim... Çağ kitabını kucaklamak üzere... Bu tarihi buluşmada bizim de payımız olsun...

KADIN FARKI

Kadın erkeğe göre farklı olmalı. Farkı kaldırmaya, erkekle aynı olmaya çalışmamalı. Eğer böyle bir çaba içinde olursa, otomatikman erkeğin üstünlüğünü kabullenmiş olur. Kaldı ki, erkekle arasındaki farkları büsbütün kaldırabilmesi de imkansızdır.

Erkekleşmeye çalışan kadın, kendi ince, zarif, duygulu yaratılışına ihanet içindedir. Hayatımızın hayatı olan o yaratılışı bozmaya, değiştirmeye, başkalaştırmaya kendisinin de hakkı yoktur. Kendisi kendi varlığının hakiki sahibi ve maliki değildir ki, varlığı üzerinde sınırsız bir tasarruf hakkı bulunsun. Bu bakımdan, "Doğu doğudur, batı da batı. Bu ikisi asla aynı olamaz" diyen Rudyard Kipling gibi, biz de "Erkek erkektir, kadın da kadın. Bu ikisi asla aynı olamaz" diyenlere katılıyoruz. Çünkü bu ikisi birbirlerini tamamlama, bütünleme ve mükemmelleştirmekle vazifelidir. Aksi halde, "Sen sensen, ben de benim!" inatlaşması, ayrılığı, gayrılığı ve ihtilafı getirir. Kavganın her türüsünde ise, kaybeden daima kadındır. Zira, onun yapısı bu dünyaya kavga değil barış, anlaşmazlık değil huzur, düşmanlık değil dostluk getirmeye ayarlı ve uyarlıdır.

Yüreğinin sevgi ve şefkat üreten güzelliği, çirkinlikleri örter. Hoyratlıklar, onun zerafetiyle incelir. Kabalıklar, onun nezaketiyle terbiye edilir. Dünya, biraz

da kadın ruhunun ulvî duygularıyla yaşanılır hale gelir. Bu duyguları itibariyle, kadınla kadın arasında bile müthiş farklar varken, kadınla erkeği eşitlemeye kalkmanın hiç bir mantıklı izahı olamaz. Fakat, renkleri, kokuları ve biçimleri farklı da olsa, kadınlar dünya bahçesinin çiçekleridir. Ve işte asıl bu bahçenin her yanına, körlerin de görebileceği şekilde, "Lütfen çiçekleri koparmayınız!" levhasını dikmeliyiz.

Kadını ruhundan soyutlayarak, sadece beden olarak algılayanlar, onun etrafındaki bütün muhafazaları kaldırmışlardır. Böylece, kadın, fethedilmesi gerekli bir sırlar kalesi olmaktan çıkmış, ayağa düşmüş ve ucuzlamıştır. Ruhundan ve gönlünden soyutlanan kadın bir ticarî meta haline düşürüldüğünden beri, eksikliğini maddi unsurlarla tamamlamaya girişmiştir. Sürekli dışını süsleyen kadın erkek dünyasının eğlencesidir. Sadece zevk ve sefa mânâsında değil, sürekli değişen modanın oyuncuğu olarak da eğlencedir. Çünkü, ona yüklenen ana görev, erkekler tarafından farkedilmek olmuştur. Üstünlüğünü erkeklerin ilgi ve iltifatında arayan kadın giderek zavallılaşmaktadır.

• • •

Kendisini erkeklerin nefsanî ve şehvanî hissiyatının terazisinde tartarak değerlendiren kadın, bütün değerini yitirmekte, varlık sebebini inkar etmekte, kimlik ve kişiliğini onulmaz biçimde zedelemektedir. Bu gerçeği gördüğü noktada da, büyük bir hırs ve hınçla ayağa kalkmakta, erkeklerden daha üstün ve değerli olduğunu iddia etmektedir. Bu duygularla örülen feminist akımların tesiriyle de, kaybedeceği baştan belli bir rekabet pazarını açmaktadır.

Kadın, mahremiyettir. Mahremiyet sırrını ve sınırlarını yitiren kadın, bütün cazibesini de kaybetti.

Mebzul bir meta oldu. Alınan, satılan bir ticarî mala dönüştü. Böylece, hem kendine, hem de erkeğe kötülük etti. Zira erkek, istediği an, istediği yerde ve istediği biçimde bulabildiği kadına olan bütün saygısını yitirdi. Tabii sevgisini de... Şimdi artık, iştihasını ve arzusunu da yitirmekte... Bu sebepten dolayı, şehevanî ve cinsî hazları için başka alanlar ve öznelere arıyor. Çılgınca, cinsel sapıklıklara doğru koşuyor.

Böylece, hayatın anlamını cinsel hazlara indirgeyen anlayış, fitratın sersemleten tokatlarını yiyor. Daima daha fazlasını aradığı, hayvanî bir açgözlülükle saldırdığı cinsel hazlardan büsbütün mahrum kalmaya mahkûm oluyor. Bugün Batılı insanın geldiği nokta budur. "El-cezâû min cinsi'l-amel" (Ceza eylemle aynı cinsten olur) kaidesi gerçekleşiyor.

• • •

Cinsel mânâda başıboş yaşayan kadın, erkeğe göre daha fazla zarar görmektedir. Çünkü, onun yapısı erkeğe göre daha narin, nazik ve incedir. Eğer severse, gerçekten bağlanır. Gözü başkasını görmez. Sevdiği halde ayrılırsa, erkekten fazla sarsılır, örselenir. Eğer aşık değilse, hayvanlar gibi, önüne gelenle dürtüleri istikametinde düşüp kalkarsa, yine örselenir. Zira, onun davranışını belirleyen kalbidir. Erkeğe göre daha yoğun sevgi ve sadakat ihtiva eden kalbi devreden çıktığı an, kendisi olmaktan çıkar, samimiyetsizleşir. Riyakarca tavırlara girer. Bu halini gizlemek için de artık makyaj kafi gelmez, binbir türlü maske kullanır.

Böyle bir kadının kalbi artık hükümsüzdür. Ve kadın bir başka varlıktır. Nefsinin esiri olmaya alışır. Alışmış kudurmuştan beterdir kaidesince, aile yuvası kurması zorlaşır. Evine, kocasına ve çocuklarına sadakat gösteremez. Zira, artık yuvasına ait olmayı, ağır

bir mahkûmiyet ve mahrumiyet telakki eder. Gözü daima dışarıdadır.

Yuva dışı alanlar kadın için deplasmandır. Deplasmanda yapılan mücadeleler ise, çoğunlukla mağlubiyet getirir.

• • •

Yuvayı yapan dişi kuştur. Muhafaza eden ve koruyan da... Kadın evde rakipsizdir. Asıl üstünlüğünü evde gösterir. Hayatın her alanında erkeklerle yarışan modern kadın, artık yorgun ve bitkin düşmüştür. Bu bakımdan da, Eylül 1994'te yapılan geniş kapsamlı bir anketin sonuçlarına göre, "Amerikalı genç kızların % 74'ü evinin hanımı olmak" istemişlerdir.

Ana rahminden sonra, maddi ve manevî gelişimi için çocuğun ihtiyaç duyduğu en önemli mekan evi-
dir. Annesiz bir ev ise, kuru, soğuk ve sevimsizdir. Anne sıcaklığının kurduğu ve koruduğu ortamı bulamayan Batılı çocuklar, bunalımların kısılcasında ezilmekte; kendilerini alkolün, uyuşturucunun ve çılgınlıkların kucağına atmaktadırlar.

Kadın ise, annelik şerefini ayaklar altına atmakta, bunu bir gereksiz yük telakki etmektedir. Amerikalı bir kadının, karnında taşıdığı yavrudan kurtulmak için, ona tabancayla ateş etmesi, annelik duygusunun son SOS'larından biridir.

Bütün bu olumsuzluklardan kadını kurtarabilmek için, Batının bir hastalığı olan sınırsız cinsellik anlayışından kurtulmak gerek. Cinselliği geriye, olması gereken yere çekmeliyiz. Bütün hayatı ondan ibaret gören hayvani duyguyu insani boyutlarıyla sınırlamalıyız. Kadını sadece cinsel bir obje olarak değil, ana olarak, bacı olarak, kardeş olarak da görmeliyiz. Çünkü

onun gerçek yaratılış hikayesi bunu gerektiriyor.

O, Adem'e yakınlığı ile cenneti daha bir cennet etmek üzere yaratıldı. Hemen kaynaşıp anlaşılabisinler diye de, Hz. Adem'in kemiğinden yaratıldı. Başka ve yabancı bir maddeden değil... Üstelik aynı bedenden yaratılmış olması, muhtemel üstünlük iddialarını da daha baştan önlemek içindir. İnsan olarak Hz. Adem neyse, Hz. Havva da odur. İkisi de aynı kumaşın parçasıdır. Resulullah'ın (a.s.m.) diliyle; "Hepiniz Âdem'densiniz, Âdem ise topraktır."

Evet, unutmamak gerekir ki, Hz. Havva, cenneti cehenneme çevirmek için görevli değildir. Tam tersine cennet içre cennettir. Âdemoğullarının bu gerçeğin bilincinde olarak, onun fıtratına saygılı davranması gerek... Kadının farklılığı erkeğin en büyük şansısıdır. Bu farkı ortadan kaldırmaya çalışması da en büyük gafletti...

TİCARET FARKI

İslâm, ekonomiyi ahlâkî bir temele oturtmuştur. Parayı yönlendiren, bu güzel ahlâkın ilkeleridir. Çünkü ahlâkî ölçülerin yıprandığı ve hükümsüz kaldığı bir ortamda, ekonomik faaliyetler, güçlünün güçsüzü ezdiği acımasız bir yarışa döner.

Müslümanın temel ahlâkî prensibi, kul hakkına riayetir. Hak yemekten, yani haram kazançtan şiddetle kaçar.

Mü'minin ticareti, helal lokmanın temini içindir. Zira, haramla beslenenin, ibadetleri değerini yitirecektir.

Dünyayı ahiretin tarlası bilen bir mü'min için, bütün mesele, dünya kazancını da öteki dünya için bir azık yapabilmektir. Bu bakımdan da kendi kârı için, başkasını zarara sokmamaya azami bir dikkat sarfeder.

Kazancın en helali ise, el emeği, göz nuru ve alın teriyle kazanılmış olandır. Bu bakımdandır ki, peygamberler, kendi kazandıklarından yemişler, başkalarına el açmak durumunda kalmamışlardır. "El kâsibü habibullah" (Kazanan Allah'ın sevgilisidir) hadisi, sünnete uygun yaşayan Müslümanların şiarı olmuştur. Helal yoldan kazanmak için de, peygamberler daima birer meslek sahibi olmuşlardır.

Bu yoldan ayrılanlar ise, adeta “El gâsıbu habibullah” yanlışına yanaşmışlardır. Yani, “Gasbedenin, çalıp çırpanın, haksızlıkla hazıra konanın Allah yanında makbul” olduğunu sanmışlardır. Oysa ki, İslâm tarihine şeref veren birçok büyük, haram bir yana bilmeden yediği şüpheli lokmayı kusmak istemişlerdir. “Helal süt emmiş” insanlarla güzelleşen dünyamız, ne yazık ki, şimdi, haram mama ile büyüyenlerin ellerinde perişandır...

• • •

Bir zamanlar, ticaret vesile idi, vasıta idi, araç idi... Şimdi amaç oldu, gaye oldu, hedef oldu. Ticaret ile malını çoğalt da, nasıl olursa olsun gelindi. Halbuki, ticarete bulunmak malı artırır, fakat rızık değil... Kimse rızıkdan, nasibinden fazlasını yiyemez, kullanamaz.

Ahlâk ilkelerini çiğneyerek, helal haram demeden kazanmaya bakan, “Elinin emeği ve alnunun teri ile ye. Dinini satıp yeme!” hadisinin mânâsını ve “Allah’ın âyetlerini ucuza satmayın” İlahî emrini çiğner. Yani, dinini, inancını ve mukaddesatını da üç kuruşluk menfaati uğruna feda edebilir.

Büyük bir açgözlülükle dünyaya saldıran günümüz insanı, dünyasını kazanmak için, bilerek ahiretini rüşvet veriyor. Evet, bilerek ve farkında olarak, elmas değerindeki şeyleri basit ve kıymetsiz cam parçacıklarıyla değiştiriyor. Dünya hırsı, faniyi, baki ve ebedî olana bilerek tercih ettiriyor. Böylece, ticaretin en zararlısı yapılıyor, ne yazık ki...

• • •

“Müslüman para kazanır, fakat zengin olmaz.” Hayatı, ihtişamdan, gösteriştan, içinde yaşadığı toplu-

mun ortalama hayatından çok fazla bir depdebe ihtiva etmez. Böylece, haset ve kıskançlıktan uzak kalır. Üstelik, zekat ve sadakasını da vererek, fukaranın duasını kazanır. Toplumun katmanları arasında bir barış ve dostluk köprüsü de kurmuş olur.

Helal kazancı en güzel ibadetlerin biri bilen ve bunun neticesindeki serveti de kendi marifeti değil, Cenab-ı Hakkın bir ikramı kabul eden mü'min, zenginlikten doğan şımarıklıklara düşebilir mi?

Ve Allah'ın ihsanı bildiği kazancının zekatını verdiği anki ilahî emre uymuşluğunun verdiği rahat ve huzurunun emsali var mıdır? İşte o zaman, doyurduğu açtan önce kendisi doymuş, giydirdiği çıplaktan evvel kendisi giyinmiş, ısınmış olacaktır. Kazandığını sadece kendisi yiyen maddeci insanın hiçbir zaman duymayacağı bir iç huzurudur bu...

Bu iç huzurunun bir unutulmaz göstergesini Rahmetli Necip Fazıl Beyde görmüştüm. Muhasebecisinin çıkardığı hesaba göre, yıllık kazancının ilk defa nisap miktarına ulaşması, onu öyle coşkunun bir heyecana getirmişti ki... Hemen seccadesini atarak şükür secdesi yapmış ve "Şükürler olsun hal-i hayatımda zekat ibadetini yapmak da nasip oldu" demişti...

Zekattan kurtulmak için ince hesaplar yapan Müslümanlar için cidden çok mânâlı bir dersti bu şükür secdesi... Adeta, "Mü'min, işte bunun için, kulluk için kazanır. Allah'ın rızası için kazanır, dünya imtihanında başarılı olup ahirete yüzü ak, alnı açık olarak gitmek için kazanır" diyordu...

Bu duygudaki mü'min, alış-verişinde aldatabilir mi? Malının özrünü, noksanını açıkça söyler, aldatmış olmaktan, ticaretine yalan katmaktan titrerdi. Kazara,

aldatmış gibi olursa, müşterisinin peşine düşer, yollar boyu aramaya başlar, buluncaya ve helalleşinceye kadar her türlü masrafı, külfeti, perişanlığı göze alırdı... Malının kusurunu söylemek, yerini reklam gözbağcılıklarına bıraktı. Malın kusuru farkedildiği anda da, "Ne yapalım, gözünü açsaydın" sorumsuzluğu gündeme gelir oldu. Böylece, ticari hayatta itimat ve emniyet ortadan kalktı. Böyle bir güvensizlik ortamında, "Söz senet" olmaktan çıktı... Senetler ve çekler geçerliliğini kaybetti. İmanın hakim olduğu bir cemiyette söz senetti. Allah ve ahiret inancının sarsıldığı toplumlarda ise, hiçbir vesike, mükellefi hakkı ödeme çizgisine getiremiyor.

Ahiret ticaretine inananların, dünya ticaretleri de farklıdır. Onlar için asıl kazanç, bir insanı, bir gönülü kazanmaktır. Değil midir ki, Yüce Nebi, birtek insanın hidayetine vesile olmayı, güneşin üzerinden doğup battığı herşeyden daha değerli göstermiştir. Bu sebeple, mü'min için bütün kazançlar, bu asıl kazanç içindi. Ve işte, yine bu sebeple, Osmanlı tartışmasız hakimiyet kurduğu ülkelerde bile, hiçbir zaman sömürgeci olmamıştır. Gittiği diyarların zenginliklerini, merkeze, İstanbul'a, Anadolu'ya taşımamıştır. Bu inançta olmayan diğer süper güçlerin hâlâ yaptıkları ise, hakimiyet kurdukları toprakların zenginliklerini ülkelerine taşımak ve sömürmekten başka bir şey değildir.

Hâlâ kolonilerine birkaç parça elektronik alet vererek, gemiler dolusu meyve sebze getiren Batılılar yok mu? Muz cumhuriyetleri ile yapılan ticaretin içyüzü bu değil midir? Şahıstan şahısa değil, milletten millete kolektif bir aldatmaca... Kibar adı, milletlerarası ticaret...

Bu anlayış daha yakın zamanlara kadar, Asyanın

ve Afrikanın o bahtsız toprakların garip çocuklarını da ticaret konusu yapmadı mı? Kunta Kintelerin Amerika'da ne işi vardı?

Bu insan ticareti ile biti kanlanmış Batılı, 60'lı yılların başında çağırdığı işçileri de aynı statüye sokmaya çalıştı. Gelenlerin eski kölelerden çok farklı olduklarını anladıkları zamanda şikayetleri başladı. Bunu bir Alman düşünür ne güzel ifade etmiştir:

"Biz, sadece işçiler gelecek diye bekliyorduk... Trenlerden insanlar indi..."

İnsanı ticaret konusu yapmayan Osmanlı, Afrikalı yerlilerin de gönüllü akınına uğramış, saraylarda, konaklarda insanca yaşamışlardır. Bu insanca davranışlara müthiş bir sadakatle cevap vermişler, çoğu velinimet-i bildiği insanları, sürgün hayatlarında bile bırakmamışlardır. Sadakatlari, sadece ikbal devirlerinde değil, idbar ve gözden düşme anlarında da devam etmiş, zenginliğin nimetlerinden pay alanlar, fukaralığı da her türlü acıya rağmen paylaşmayı göze almışlardır.

• • •

Bizim ticaretten nasibi olmayan fakirimizin, kendisini işçi olarak çalıştıran patronuna yaptığı şu dua herşeyi ne kadar güzel özetliyor:

"Ya Rabbi, Hacı Osman'ın oğluna daha çok ver. Çünkü o bana yeteri kadar veriyor, sağolsun..."

İşçi patron ilişkisi Batıda bedduaların ve ihtilallerin konusu iken, bizde birlik ve beraberliğin, kaynaşmanın, sadakatin temeli olmuştur.

Müslüman tüccar, Batılı meslektaşlarının stres ve bunalımlarından uzaktır. Çünkü o, "ne dünya umu-

rundan kazandıklarına mesrur, ne de kaybettiklerine mahzun olur..." Diğeri ise, canının yongası bildiği mal ile gider, gelir, düşer, yükselir. Bu bakımdan, ticarî hayatında başarılı olmuş zengin Müslüman, İmam-ı Âzam Ebu Hanife gibi olur. O, "Develerimi gönlüme değil, ahıra bağlıyorum" demişti.

İşte bu zengin, "Servetini elinde tutup kalbine koymayan" özelliğiyle sevgiye, saygıya layıktır. Eğer bu ahlâkî meziyetleri yoksa, sırf zenginliğinden dolayı ona saygı göstermek, kötü ahlâktır İslâma göre...

Kalbi, İslâm imanının erişilmez güzellikleriyle dolu ticaret ehli, kendisinden ikinci bir mal daha almak isteyen Fatih sultan Mehmed Hana, "Onu da şu karşiki komşumdan alınız Efendim, çünkü şükürler osun ben sabah siftahımı yaptım" diyebiliyor. Böylesi insanların meydana getirdiği bir toplum, yeni bir çağın açılmasını görmeyi hak etmiş değil midir? Şimdi, çağ atlamayı düşünenler, o ticarî anlayıştan ne kadar nasip sahibi?

Kazancın çokluğuna değil, kalitesine önem verilen devirlerde;

"Ya Rabbi, azdıracak ve saptıracak kadar çok verme" diye dua edilirdi. Şimdilerde, azmak ve saptmak ve çılgınca eğlenmek için, kazanç peşine düşülüyor.

Fakat ibretli bir gerçek var ki, sadece tüccarlar değil, her kazanan kulağına küpe etmeli:

"Bir paranın nasıl kazanıldığını anlamak için, nereye harcandığına bakmalı."

Eskiden paşa konaklarında fakir fukaraya verilen iftar ziyafetleri sonunda, kese kese para dağıtılmış dış kirası olarak... Anadoluda küçücük çocukların tut-

tukları oruçları satın alan ana-babalar, büyükler varmış... Ve bunların hepsi de ahiret ticareti içinmiş... Şimdi onlar, kazanmayı umdukları âlemdeler... Ruhları şad, makamları Cennet olsun. Ve torunlarına da, dualarımız var: Ticarî hayatlarına insanî ve ahlâkî bir boyut kazandırınlar. Aldatmasınlar. Kuracakları güven ortamında, yeni ve güzel bir dünyanın yetişip; gelişeceğini, boy atıp güçleneceğini idrak etsinler... Üç kuruş uğruna, şahsiyetlerini, kimlik ve kişiliklerini satmasınlar...

Evet, bütün bunları insanların kendilerini, düşüncelerini, inançlarını, hatta bedenlerini satışa çıkarabildikleri bir dünyada istemek biraz fazla gelebilir. Ama, asıl bunun için, Müslüman ticarî anlayışındaki farkı da göstermek zorundadır. Aksi halde, eskiden olduğu gibi mesleğini icrada hileye sapanların pabucu dama atılacak, dünyada ve ahirette hüsrana uğrayacaklardır.

Müslümanın hayatında din ve dünya işi ayrımı yoktur. Çünkü İslâma uygun dünya işleri de âhiret işlerine dönüşerek ibadet sevabı kazandırır. Bunun için, halkın içinde Hak ile beraber olmak gerek. Eli parada, işte olan kişinin kalbinde Cenab-ı Hakka iman haki-kati bulunursa, yaptıklarını Onun rızası istikametinde yapacak, haksızlığa düşmeyecektir. Tüccarın, ticaretini nasıl ibadete çevirebileceğinin güzel bir misali vardır:

Evlîyanın büyüklerinden Bahaeddin Buhari buyuruyor ki: "Mekke'de sakallı, yaşlı birisini gördüm. Kâbenin örtüsüne sarılmış, gözyaşlarıyla yalvarıyor. Kalbine nazar ettim. Dünyaya meyletmiş, ihlassız idi. Sonra, Medine pazarında bir genç gördüm. Hep alış-

veriŖle meŖguldü. Kalbine baktım, bir an bile Allahu Tealadan gafil değildi. İŖini ihlasla yapıyordu.”

Eli iŖte, gönlü Hakta olan ticaret ehline çok ihtiyaçı-
mız var. Ancak böyle tüccarlar eliyle İslâm geniŖ çev-
relere kolaylıkla yayılabilir. Bir zamanlar, Uzak Doğu
Asya ülkelerine yayıldığı gibi... Tüccarın dürüstlüğü,
onun inancının bir tavsiyesi olmaktadır. İnancının ge-
rektirdiği dürüstlüğü göstermeyenler ise, Müslüman
Anadolu tüccarının kendilerinden değil, daha dürüst
buldukları Yahudilerden alışveriŖ etmelerini sağlıyor-
lar. Ve tabii onların ne kadar güvenilir olduklarını da
reklam ediyorlar. Bu, çok ağır bir sorumluluktur.

Muhammedü'l-Emin'in gerçekte ümmeti olan ticaret
adamları, küçük, basit ve nefsi hesapları bir yana ata-
rak, ticaretlerindeki farkı da ortaya koymalı, böylece,
inançlarına perde değil ayna olmalıdırlar...

Evet, buna cidden muhtacız... Doğruluk, dürüstlük
iddiaları nazariyatta kalmasın... Bu özellikleri her yer-
den önce çarşı pazarımızda görmeliyiz.

Bir tarihte, fakir bir gencin elindeki üç beŖ turistik
kitapla polis tarafından yakalandığını görünce, acımış
ve kurtarmak istemiŖtim. Oradaki bir turist ise, para-
sını aldığı halde kendisine kitap vermediğini iddia
ediyordu. Polis, durumu anlar anlamaz, bu garip va-
tandaŖına dönerek, hiç unutamadığım Ŗu sözleri söy-
lemiŖti:

“Ver ulan herifin parasını, gavur yalan söylemez!”

İŖte bû çeŖit kanaatlere hak verdirecek, davranıŖlar-
dan bir an önce kurtulmalıyız. Ticarette de Müslüma-
nın farkı, dürüstlük olarak belirlenmeli, yerleŖmeli ve
bir genel kabul haline yeniden gelmelidir.

TAKVİM FARKI

Takvim sözlükte düzeltme, doğrultma, kıvamına koyma, bir şeye kıymet tayin eylemek gibi manalara gelir. Deyim olarak ise, her gün güneşin doğuş, batışını ve ayın hükümlerini kaydeden defter anlamını taşıyor.

Zamanı ölçmek ve değerlendirmek insanlığın en eski meşguliyetlerinden biridir. Hayatı düzene koymak bakımından da takvim medeniyetin vazgeçilmez bir şartıdır.

M. Ö. 4000'lerde Mısırlılar, zamanı güneş ve meydana getirdiği gölgenin boyuyla ölçmüşler. Daha sonra gece de kullanılan kum ve su saatleri ve belli sürede yanan mumlar kullanılmış. İlk mekanik saat, Abbasi Halifesi Harun Reşid zamanında yapılmış... Bu saatlerden biri, Fransa Kralı I. Şarl'a Halife tarafından hediye edilmiş, fakat çalışmasına akıl erdirilemeyerek ve içinde şeytan olduğu sanılarak kilisenin onayıyla imhasına karar verilmiştir.

Geçmiş ve geleceği ölçme ihtiyacı takvimi doğurmuştur. Takvimi meydana getiren ay, hafta, gün sayısı ve bunların bütün dünyada birbirine benzemesi, hepsinin kaynağının bir olduğunu gösterir. Bu tek kaynak, ilk ve temel bilgileri öğreten atamız Âdem Peygamberden başkası değildir. Ona da, bütün eşyanın

isimlerini öğreten Allah olduğuna göre, kaynak sema-vîdir. Fakat zamanla herşey gibi takvim de farklılaşmıştır.

Temelde güneş ve ay esasına göre iki çeşit takvim vardır. Güneş senesine göre hesaplamalar, Rumî ve Miladî takvimlerdir. Ay senesine göre ise Hicrî takvim hesaplanır.

Her millet, kendine göre önemli gördüğü bir tarihî olayı takvim başı olarak kabul etmiştir. Meselâ Romalılar, Roma şehrinin kuruluşunu, Yunanlılar ilk olimpiyat oyunlarının başlangıcını, Hristiyanlar ise Hz. İsa'nın doğum yılı sandıkları tarihi yılbaşı ilan etmişlerdir. Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Mekke'den Medine'ye hicreti de İslâm takviminin başlangıç yılı olarak kabul edilmiştir. Hicretin İslâm takvimine başlangıç olarak kabulü, Hicretten 17 yıl sonra Hz. Ömer (r.a.) devrinde gerçekleşmiştir.

Miladi takvime en yakın olan eski Roma takvimi olan Julien takvimiydi. M. Ö. 45 yılında Roma İmparatoru Julius Caesar tarafından düzeltilen bu takvimde sene 365 gün, 6 saatti. Her yıldan artan 6 saatler, 4 yılda bir sene 366 gün yapılarak halledildi. Bugün de, artık yıl, Şubat ayına eklenmektedir.

Julien takviminde bir başka düzeltme de Papa XIII. Gregorius tarafından 1582'de yapıldı. Gregoriyen Takvimi adı verilen bu takvim, 1582'de Fransa ve İtalya, 1700'de Almanya, 1751'de İngiltere, 1917'de Bulgaristan, 1918'te Rusya, 1923'te Yunanistan ve 1925'te de Türkiye tarafından kabul edildi. Böylece Hicri Takvim, 698 Sayılı Takvimde Tarih Mebdeinin Tebdili Hakkındaki Kanun çıkıncaya kadar kullanılmış oldu. Bu değişikliğin asıl maksadı 10 yıl sonra Başvekil İsmet İnönü imzasıyla Büyük Millet Meclisine sunulan

Milli Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanun tasarısında açıklandı: "Bütün medeni milletlerce tatil günü olarak kabul edildiği" için...

2739 Sayılı Kanunla kesinleşerek, artık o gün bu gün 31 Aralık öğleden sonra başlayan tatil, 1 Ocak gününü de kapsıyor, biz de diğer Avrupalılar gibi medenileşiyorduk.

Osmanlıda kullanılan bir de Rumi Takvim vardı. Güneş senesine göre hesaplanan Miladi 584 senesinden başlatılan, yılbaşının 14 Mart olduğu bu takvim de 1926'da Miladi takvimin kabulüyle birlikte yürürlükten kaldırıldı. Ancak nüfus cüzdanlarında Rumi takvime göre belirlenmiş doğum tarihleri iptal edilmedi. Kendisi de Rumi takvime göre doğmuş olan Şair Arif Nihat Asya, Miladi takvimin yılbaşlarını gördükçe, eski takvim başlarını daha bir hasretle anar:

"Biz, Muharremlerle, Martlarla başlayan yılları da biliriz... Ki, hiçbirisi böyle şımarıklıkla, böyle ayyaşlıkla, böyle kumarbazlıkla açılmazdı. Hepsi, efendi yıllardı."

Çünkü, sadece takvimde tarih başlangıcı değiştirilmemiş, bütün bir yaşama biçimi de Miladi takvimin anavatanındakine benzetilmişti... Artık, yılbaşı çamlı, Noel Babalı, içkili, eğlenceli, kumarlı geliyor ve insanımızı Batı tipi çılgınlıklara itiyordu.

Miladi yılbaşının Hz. İsa'nın doğum yıldönümü olması ilmî kesinlikten uzaktır. Buna rağmen, Hristiyan dünyası, her 25 Aralık günü Hz. İsa'nın doğumunu kutluyor. Fakat, o günlerde bile, kiliseler eskisi gibi dolu olamıyor. Ayinlerdeki heyecan da sürekli azalmakta... Artık yılbaşlarına Noel Babanın havası hakim.. Hristiyanlıktan çok, daha eski putperest devir-

lerin bir kalıntısı olan Noel Baba... Kim bu adam? Hayal mi, gerçek mi? Rahmetli Arif Nihat Asya'nın isabetli tespitlerine kulak verelim mi:

“Memleketimizde herhalde, Beyoğlu'ndan giren, Haliç'i atlayarak Fatihlere, Aksaraylara, sonra Rume-lye ve Boğazı aşarak önce Kadıköylere, Modalara ve Üsküdarlara ve oradan Anadolu'ya geçen bu bunak, neyimiz olur? Babamız mı, dedemiz mi, amcamız mı, yoksa Avrupalılıkta pirimiz mi?

“İstanbul'un Tepebaşı'ndan Adana'nın Tepeba-ğı'na kadar her yeri bilen, her yere uğrayan bu moruk kimdir, necidir?

“Bir resmine bakarsınız Havarilere, öteki resmine bakarsınız Rasputin'e benzeyen bu iskambil papazı, aramızda neyin nesidir? Bunu hiç merak etmediniz mi? Siz bırakın da ben söyleyeyim onun kim olduğunu: O, Haçlı Seferlerinden kalma bir kılıç artığıdır. O, evimize girerken eşeğini kapımızın halkasına bağla-yan bir Piyer Lermit'tir. Kardeşlerini Mukaddes Sava-şa harızlamaktan geliyor. O, adıyla sanıyla bir misyo-nerdir ki, şu memlekette ocağına incir dikildikten sonra, kılığını değiştirmiş ve bizi avlamaya, kucağın-da getirdiği oyuncaklarla en can alıcı noktamızdan, çocuklarımızdan başlamıştır.

“Bu cömertliğin karşılığını istemeyecek mi sanıyor-sunuz? Fedakarlığının sebebini düşünmediniz mi? Bırakın, onun hakkından ben gelirim: İşte sakalını çe-kince gördünüz... Sakalı elimde kaldı ve altından Lü-sifer (şeytan) çıktı. Bilirsiniz ki, casuslar da kıyafetleri-ni ekseriya böyle değiştirirler.

“Bu mezar beğenmeyen hortlağa, ya mezarını gös-terin, yahut bırakın. Haçında çarmıha gereyim onu...

Tehlikeyi sezer de kendiliğinden gitmeye kalkarsa, çıkarken ceplerini yoklamayı unutmayınız. Muhakkak, bir şeyinizi çalmıştır.”

Evet, değişen sadece takvimimizin başlangıcı değildi. Başlangıcı, sonu ve ortası... Takvimimizi süsleyen yıldızlar, birer birer sönmeye, kararmaya yüz tuttu. Artık kandillerimiz daha şevksiz, Ramazanımız daha nursuz, bayramlarımız daha neşesiz gelmeye başladı. Günlük ibadetlerimiz ise, bu yeni takvimdeki yerlerine bir türlü alışamadılar. İçi boşaltılmış gereksiz lafızlar gibi algılandılar. Eski günlerin yerine daha itibarlı sayılan yeni yıldönümleri gelip kuruldular. Çünkü içi boşaltılmış, dışı süslenmiş yıldönümleriymi bunlar... Tamamen gösteriştten, riyakarlıktan, ticarete alet edilmekten ibaret bir kurulum, cansızlık ve ruhsuzluk içindeydiler... Meselâ, Anneler Günü gibi... Babalar Günü gibi... Kaynanalar Günü gibi...

Hicri Takvimde, içi dolu, anlamı insan ruhunu saran derinikli maneviyatlı günler bütün mevsimleri dolanırdı. Her yıl 10 gün önce gelen yıldönümleri 4 mevsimi ziyaret eder, mukaddesleştirir ve böylece bütün günlerin aynı derecede değerli ve eşit olduğunu gösterirdi. Meselâ Ramazan ayı, her 33 yılda bir, aynı günlere denk gelir, yani bütün bir seneyi devrederdi. Eğer Ramazan ayı böyle bütün bir yılı turlamayıp da Miladi takvimde olduğu gibi, meselâ her zaman Şubat ayına denk gelseydi, Şili’de çok sıcak, Finlandiya’da çok soğuk, Ekvator Bölgesinde de en uygun iklim şartı bulunmuş olacaktı. Bu durum ise, dünyanın her yerinde oruç tutan Müslümanlar için adaletli bir vaziyet sayılamazdı. Oysa ki, islâm, sadece dar bir bölgeye değil, dünyanın her yanına hitap eden, evrensel bir dindir. Kaldı ki daha şimdiden Amerika’da,

Avustralya'da Müslümanlar vardır. Kutuplarda bile Müslümanlık yaşanır olmuştur. Meselâ Eskimolar da artık hidayet nuruyla aydınlanmış durumdadırlar. Hicri takvime göre ibadet zamanını ayarlayan İslâm, bütün coğrafyaların ve bütün ırkların dini olduğunu da göstermiş olmuyor mu?

1992 yılının sonlarıydı. Berlin'deydim. Her sene olduğu gibi, bütün şehir çok hareketli bir alışveriş ortamına girmiş, her yer göz kamaştıran bir ışık, renk ve gösteriş seline boğulmuş yılbaşını bekliyordu. Bir lise-de Türk gençleri öğretmenleriyle tartışmışlar, yılbaşı dolayısıyla yapılacak her çeşit faaliyeti, eğlenceyi protesto edeceklerini söylemişler. Sebebini soranlara da "Bugün bunların Hristiyan adeti olduğunu, kendilerininse Müslüman olduklarını" ifade etmişler. Fakat tartışma sırasında söz Hz. İsa'ya (a.s.) gelince, ona ileri geri laflar etmişler:

"Niçin böyle hakaret ediyorsunuz? O bir peygamberdir" diyenlere de, "Bizim peygamberimiz başkadır" karşılığını vermişler. Olay büyüme istidadı gösterince, ben devreye girdim. Bizim gençlerimize, Hz. İsa'nın da bir İslâm peygamberi olduğunu, gerçekten Müslüman olabilmek için, ona da inanmak gerektiğini açıkladım. Doğrusu şaşkınlıkları görülmeye değerdi.

Hatta bir kısmı, itiraz ediyor, "Hz. İsa Hristiyanların peygamberidir, nasıl İslâm peygamberi dersiniz?" diyorlardı.

Onları önce sakinleştirmem, sonra bazı açıklamalarda bulunmam gerektiğini anlamıştım. Uzunca bir sohbete de Noel Baba olayının hurafe oluşunu açıklayarak başlamıştım. Ancak, o konuda da bir problemleri vardı. Çünkü, onlar da Noel Baba (Almancada

Weinachtman) olayının temelsizliğine inanıyorlar, onu bir masal unsuru olarak alıyorlardı. Bu bakımdan da, çoğu yılbaşında Noel Baba kılığına girip bütün gece hediye dağıtacak ve bu hizmetlerinin gereği olarak da 100 Mark kazanacaklardı.

Bu ne demekti? Beş on günlük harçlıkları karşılığında bizim çocuklarımızı hiç de inanmadıkları bir konuda kullanmaları değil miydi? Bu kullanılma sözü onları bir hayli etkiledi ve düşündürdü.

Bizim Batı kültürüne asıl itirazımız Noel Baba konusundadır. Hz. İsa hususunda değil. Hatta tam tersine Hz. İsa asıl önemini, yerini ve değerini İslâm kültüründe bulan bir büyük peygamberdir. Hem de Peygamberimiz Hz. Muhammed'i (a.s.m.) müjdelemiş bir büyük İslâm peygamberi, Allah elçisi... Bu bakımdandır ki, birçok eski Hristiyan, "Biz Hz. İsa'yı Müslüman olduktan sonra gerçekten ve hakkıyla sevmeye başladık" demişlerdir.

Bizim gençlerimizle Almanları anlaştıracak bir ortak nokta böylece belirmişti. Sonunda bizimkiler Hz. İsa'ya söylediklerinden dolayı özür dilediler, onlar da Resulullah'a söyledikleri küfürleri geriye aldılar.

İşte bu olay başka bir takım faaliyetlere sebep oldu. İş sonunda Hristiyan ve Müslüman takvimi konusuna geldi. Türk-Alman Dostluk Cemiyetinde İslâm takvimi üzerine bir konuşma yaptım. Orada bir Alman şu soruyu sordu:

"Niçin İslâm takvimi, Hz. Muhammed'in (a.s.m.) doğum günü başlatılmamış? Hicret olayı Peygamberin hayatında yaşanmış tek bir hadise... Oysa ki, doğumu takvim başlangıcı yapılarak, Onun kutsallığı daha iyi vurgulanmış olmaz mıydı?"

O zata dedim ki:

“Doğum gününün takvim başlangıcı yapılmayışı Hz. Muhamed (a.s.m.) ile sizin inanışınızdaki Hz. İsa (a.s.) arasındaki farktan kaynaklanıyor. Çünkü siz Hz. İsa’ya (a.s.) hâşâ Allah’ın oğlu yakıştırmasını yaparak, onun Yaratıcıdan bir parça olduğunu kabulleniyorsunuz. Böylece ona ve maddi varlığına da İlahî bir kutsallık izafe ediyorsunuz. Oysa ki bizim inancımızda Hz. Muhammed (a.s.m.) ancak bir kuldur. Senin, benim gibi bir kul...”

İşte bu kul sözü üzerine ortalık karıştı. Türkçe bilen Almanlar benim sözüm üzerine, diğerleri de tercümesi dolayısıyla itiraza başladılar. Tercümanlığımı yapan ve Almancayı fevkalade konuşan değerli genç kardeşim de durdu. Çünkü, kullandığı ilk kelime, “hizmetçi” anlamına geliyordu. İkinci söylediği “uşak” mânâsına, üçüncü seçtiği söz de daha çok “tebaa” diye anlaşıyordu. Konferansa kısa bir ara vererek hep birlikte düşündük ve sonunda Almancada Türkçedeki kul kelimesinin tam bir karşılığının bulunmadığını anlamış olduk.

Bunun üzerine ben Alman dostlarımıza bir espri yapmaktan kendimi alamadım. Dedim ki: “Allah’a kulluğu büyük ölçüde ortadan kaldırmış bir ülkede yaşadığınız için bu kelimenin dilinizde bulunmayışı önemli bir noksanlık sayılmamalı, üzülmeiniz...”

Büyük bölümü isteksizce de olsa tebessüm etmeye çalıştılar. “Fakat,” dedim, “Bu da mühim değil, ben tek kelimeyle değil, tarif ederek durumu açıklayayım. Hz. Muhammed (a.s.m.) sıcakta terleyen, soğukta üşüyen, hasta olan, yiyen, içen, sevinen, üzülen bir insandır. Sizin, benim gibi bir insan...”

“Fakat her bakımdan seçkin, üstün ve benzersiz bir insan” diye de ekleyecektim ki, yaşlıca bir bayan şiddetle itiraz etti:

“Siz kim oluyorsunuz da, Allah’ın büyük bir peygamberi için, sizin bizim gibi bir insandı dersiniz. Sizi protesto ediyorum. Hz. Muhammed de büyük bir peygamberdir ve herhangi bir insan değildir.”

Sonradan Macarca tercümanı olduğunu öğrendiğim bu hanıma da teşekkür ederek ve hak vererek konuşmama devam ettim. Meğer o vakte kadar kendini gizleyen bir Müslümanmış...

“Dikkat edilirse şهادet kelimesinde bile, Peygamberimizin önce Allah’ın kulu, sonra da elçisi olduğunu söylemekteyiz. İşte, Allah’ın kulu olan ve ondan herhangi bir ilâhlık sıfatı getirmemiş olan Peygamberimizin doğumu değil, hicreti takvim başı yapılmıştır. Çünkü, Onun insan olarak yaratılıp dünyaya gönderilmesi, diğer insanlardan farklı değildi. Fakat, getirdiği iman ve o imanı tam bir serbestliğe, hürriyete kavuşturarak bütün dünyaya hakim etmesinin yolunu açacak olan hicret çok önemliydi. Ve takvim başlangıcı olmaya daha layık bir tarihti. Böylece Peygamberimizin maddî varlığından daha çok imanına ve evrensel mesajına yani İslâma çekilmiş oluyor.

“Hıristiyanlar ise, Hz. İsa Aleyhisselamın ne getirdiğinden çok, geliş tarzına takılıp kalmışlar ve bunu da yanlış anlayarak Allah’ın oğlu demişler. Dolayısıyla da onun doğum günü sandıkları bir tarihi, takvimlerine başlangıç yapmışlardır.”

Daha sonra PM dergisi, hicreti dünyayı değiştiren 10 olay arasında en önemlisi olarak açıklamıştı.

Demek oluyor ki, Hz. Muhammed (a.s.m.) ile Hz. İsa'nın (a.s.) algılanış ve anlaşılış biçimleri, takvim başlangıçlarına da yansımış oluyor. İslâm ile bugünkü Hristiyanlık arasındaki farklar da takvimin muhtevasına aksediyor. İslâm takvimi, bütün mukaddes gün ve gecelerini, ayını bütün bir yılı dolaştırarak, zamanın bütün olarak kutsallığını ve değerini açıklıyor ve uğursuz zaman kavramını reddediyor. Hristiyan takvimi ise, dini yıldönümlerini bile dünyevileştirerek kurulaştırmış, ruhsuzlaştırmış, maddileştirmiş ve sadece tatil günlerine dönüştürmüştür. Bu sebeple de, tatilinden yararlandıkları kutsal günlerinin ne anlama geldiğine sokaktaki Batılı vatandaş artık hiç bilmiyor. Üstelik bilmek de istemiyor. Hristiyan takviminin manası ve muhtevası boşalmış ve bitmiştir. İslâm takvimi ise, kandillerle, mahyalarla ıslıl ışıldır ve hayatımızın içindedir.

MELEK FARKI

O bir melekti... Fakat insan olduğunu unutmaması gereken bir melek... Onun da duyguları, hissiyatı ve nefsi vardı.

İyiliği istiyor, dostluktan hoşlanıyordu. Herkesi sevir, düşenin imdadına koşuyordu.

Öğrenmek ve öğretmek istiyordu. Bildiklerini uygulamaktan ve başkalarıyla paylaşmaktan mutluluk duyuyordu.

Bir alıp on verircesine bereketli bir yediveren gü-lüydü. Gönül hazinesini sonuna kadar açmıştı. "Güzel görüyor, güzel düşünüyor ve hayatından lezzet alıyordu."

Onun dünyasında kötülüğe yer yoktu. Hiçbir büyük günahla tanışıklığı da olmamıştı. Çevresi hep güvenilir kimselerle doluydu. Bu sebeple, bütün dünyayı da kendi âlemi gibi sanıyor ve tabii aldanıyordu.

O bir melekti. Fakat, insan olduğunu unutmaması gereken bir melek... Çünkü, onun da duyguları, hissiyatı ve nefsi vardı. Ve nefis, daima kötülüğü emrederdi.

Tertemiz yüzü, saf kalbinin aynası gibiydi. Hep sefkatle bakardı. Şeytana ve şeytanlaşmış insanlara şaşardı. Bunca iyilik, güzellik varken hiç kötülükten

zevk alınır mı diye düşünürdü. Günahkârları bir türlü anlayamazdı.

Belki de biraz ayıplardı, aklını ve inancını nefsanî hisleriyle susturanları... Bir gün kendisinin de böyle bir zorlu imtihandan geçebileceğini hayaline bile getiremezdi. Günah engellerinin onu tökezleteceğine, zaten kimseler de inanmazdı...

Evlenmişti. Artık mutluluğa doğru daha hızlı koşacaktı. Kendisini iki kişi gibi hissediyordu. Daha güçlü, daha sağlam basacaktı yere... Olanca iyi niyeti ve sevecenliğiyle kendisini yuvasına vakfetmişti. Hele de anne olduktan sonra, olgunlaşmış kalbinin bütün hazinelerini, ailesine ve çevresine daha bir selsebil etmişti.

Ne var ki bu dünyanın zevkleri, acılarla karışık. Sevinçler hüznlerle gölgeliydi. Mutlulukları çoğu zaman hayal kırıklıkları izliyordu. İnsanlar bilerek ya da bilmeyerek hep almaya çalışıyor, özverili yürekleri kötüye kullanıyorlardı. Verdikçe daha çok isteyen bir dünya, sonunda onu da tükenişe mahkûm etmişti.

Halbuki o bunu hak etmemişti. Gönül gülü susuz kalan bir çiçek gibi hüznle soluverdi. Hayat bu muydu? Fedakarlığın karşılığı gaddarlık, şefkatin bedeli acımasızlık mıydı? Gönül hazinesi nasıl da yağmalanmıştı.

O bir melekti. Bir kelebektir. Böyle hoyratlıklara hiç de hazırlıklı değildi. Sevenleri bile, o nazik ve nazenin varlığı incitmişti. Kaldı ki, o sevginin bile haşinine, kabrasına dayanamayacak bir zerafetteydi.

Şimdi ne yapacaktı? İlk kez yaşadığı bu birikmiş, ağırlaşmış yıkımı nasıl tamir edecekti? Herkesin iyiliğine koşan, başkalarını mutlu etmekten hoşlanan o

duygulu kalp, yaralı bir serçe gibi çırpınıyordu.

Ve bir anlık gaflet, onu da bir günahın kenarına getirdi. Yasak bir aşkın gönlünü kemirmesine mani olmadı. Artık, tanınmaz haldeydi. İçindeki meydan savaşının korkunç gümbürtülerini, bombardımanlarını duyuyordu.

Yoksa aradığı, özlediği teselli bu içini kavuran ateşte miydi? Ama nasıl olurdu? Bunca inanç, ibadet ve ahlâktan sonra bu aykırılık ona yakışır mıydı? Zehiri zehirle tedavi etmek mümkün müydü? Yoksa bu hal, kırık el ile intikam almaya kalkmak mıydı?

Ama şeytan ne kadar usta bir makyajcı idi... Bu iç çatışmasını nasıl da gûnahtan tarafa meylettirmişti. Yoksa duygu yoğunluğu altında bir hipnoza mı girmişti. Hayır, hayır, bu sadece bir kâbustu, bir karabasa sandı... Gafletin kara ve kapkaranlık bir örtüsüydü. Gözünü ve gönlünü gerçeklere kapattı.

İçini kimselere açamıyor, herkesten kaçıyordu. Âdeta, meylettiği günahı işlemiş gibiydi. Uykusuz geceleri bir an kesintiye uğrasa, rüyaları günahlarla doluyordu. "Kalbim bozulmuş benim" diyordu. Belki zaten bozuktu da, o hayatı boyu temizim diye kendini aldatmıştı.

Şimdi ona öğüt verecek, günahsızlığa yönlendirecek insanlara, gerçek dostlara ne kadar ihtiyaç duyuyordu. Ne var ki, çevresi ondan almaya alışmışlardı. Vermek, yardım etmek akıllarına bile gelmiyordu. Aslında çoğu onun varlığını bile hissetmiyorlardı. Süregelen alçakgönüllülüğü varlığını gözlerden silmişti sanki...

Hüznünü sorsalar, söyleyecek miydi? Bu, söylenecek şey miydi?

Çünkü o bir melekti. İçinde bir günah kıyametinin başladığını kime, nasıl açıklardı? Kendisini, kendisi bile anlayamazken başkaları ne derdi?

Artık yapayalnızdı. İç dünyasının fırtınaları ve ardarda patlayan volkanlarıyla başbaşa kalmıştı.

Ve bir gün kendisini işlemiş gibi hissettiği günaha doğru yürüyordu...

Ama kolay mıydı o cehennemi yaşamak? Yıllardır taşıdığı melek libasını bir anda soyunup atmak... Meğer günahın cezası içindeymiş... Meğer günahın kendisi bir ceza olarak yeter de artarmış... Ne ağır bir yükmiş, ne dayanılmaz bir acıymış...

Zehirli balı tatmaya varmak, bütün ulvî duygularını susturmak, ruhunun bütün isyanlarını bastırmamış meğerse... Ve bu ne kadar zormuş... Bir zorlu akıntının anaforuna kapılıp gitmek neyse de, dönmek ne mümkünmüş... Bütün gittiği yerde paramparça olmak ve ruhsuz bir ceset gibi geriye dönmek... Sanki insan olarak gidip bir başka varlık olarak dönmek, dönmek midir?

"Tam gittim ama, yarım olarak bile dönemedim!" demekte ne kadar haklı idi... İşte bu ilk ve son günahının ertesinde anladı ki, önceleri ne kadar da mutluymuş. Nasıl da farkına varamamış bu yoğun saadeti? Demek ki bazı şeyleri farketmek için, onları kaybetmek gerekiyormuş... Ama kaybettikten sonra anlamak neye yarar? Yok olanın değerini anlayabilmek akıllılık mıdır? "Varken nasıl da bilemedim? Helalin tadı yok haramda... Bunu ben denemeden anlayamayacak kadar geri zekalı mıyım?"

Bitmeyen sorular beyninde kördüğüm oluyor, nefsi daralıyor, yemekten, içmekten kesiliyor ve yaşamak

istemiyordu artık... Bu günahın her gün işleyenler nasıl dayanabiliyorlardı? Vicdanlarının isyanını nasıl susturabiliyorlardı? Vicdanlarının isyanını nasıl susturabiliyorlardı? Nasıl yaşayabiliyorlar, nasıl gülebiliyorlar, nasıl insanların yüzüne bakabiliyorlardı? Dahası, kendilerini aynada görmeye nasıl katlanabiliyorlardı?

Bu sonu gelmez soruların oluşturduğu azaptan kurtulmak imkansızdı?

Bir saatlik günah zevki günler, geceler boyu süren intikamını almaya başlamıştı.

Bu işin bir de hesabı vardı. Bu korku ile o herşeyden habersiz yavruya sütünü vermek bile istemiyordu.

"Nedir bu halin?" diyenlere içini açamamak ise başka bir acı... Üstelik iyi niyetli bir başkasını da günahına ortak etmişti. Ama bu iyi niyetli insan neden onun deliliğine mâni olamadı? Niçin onu uyarmadı, uyandırmadı.

Sevgi özleminin çaresi, onu çalmak mıydı? "Ben normal yoldan bulamadığım sevgiyi hırsızlamaya kalktım" diyordu. Ruhuna şefkat aramak, bedenî zevklerle mi oluyordu?

Aslında manevî bir gıda olan sevgiyi ararken meşru çizgiyi aşmış ve şehvi duygularının tuzağına düşmüştü. Mektubunda şöyle diyordu:

"Ben ondaki rahmet ve şefkat tecellisini sevmiştim. Meğer onların hakiki kaynağını unutmuşum. Duygularıma takılıp kalmış, nefsimin gölgesine sığınmışım. Sevgi kaynağının koyduğu ölçülere uymak yerine, bir anlık gafletin sevkettiği günaha sürüklenmişim..."

“Bir sevmekte bir öpmekte batma!” diyen sesi nasıl oldu da hatırlayamadım. Ben ne ile sarhoştum. Yoksa inancıma, ahlâkıma uymayan davranışların özentisi mi birikmişti içimde? Farkına varmadan ahlâk dışı tavırların yoğun etkisiyle duman altı mı olmuştum?

“Bilemiyorum.

“Bildiğim tek şey, birden bütün irademi kaybettğim ve o çirkin günaha battığımdı. Evet, kelimenin tam anlamıyla battım. Pencereden baktım. Kimseyi göremeyince hiç kimse yok sandım. Yandım, ama ne yandım...

“Evet, daha önceleri ne kadar mutluymuşum... Günah yükü ne ağır, ne taşınmaz bir bela imiş... Aynada kendimi tanıyamıyorum. Yüzüm gözüm değişmiş. Kararan kalbim yüzüme vurmuş sanki...

“İçimde bir yerim, bana hayat veren, güç veren bir yerim karıyor. Kan kaybediyorum, can kaybediyorum. Kendimden nefret ediyorum. Ama bu nefreti belli edecek, başımı yumruklayacak kuvvetim yok artık...

“Allahım, yaşadıklarımın bir rüya, bir hayal olmasını ne kadar isterdim.

“Ben, bu günahı başkalarında bile hoş görmeyen, affetmeyen ben, nasıl yapabildim? Kendimin bile yüzüne bakamazken başkalarının yüzüne etrafımdaki meleklerin, nur yüzlülerin yüzüne nasıl bakacağım? Meğer ben, ne aşağılık bir mahlukmuşum? Ben ki, ‘Rabbim, beni bana bırakma, beni nefsimin eline terketme!’ diye dua etmez miydim? Demek dualarım hiç samimi değilmiş.

“Evet, ben ne aşağılık bir mahlukmuşum meğerse!

Şimdi bu günahımın yükü altında kendimi Müslüman gibi bile hissedemiyorum."

O bir melekti. Fakat insan olduğunu unutmaması gereken bir melek. Bu meleğe neler demeliydim, nasıl teselli etmeli, nelerle yeniden hayata dönmesini sağlamalıydım?

Bir an gözlerim doldu. Fakat ağlayamıyordum. Bu günahı beni de etkileyen, ezen, üzen bir taraf vardı. Çünkü bu günaha ben de, biz de, hepimiz de ortaklık.

O masum meleğin gönlüne mutluluk veremeyenler, hep alıp hiç bir türlü vermeyi düşünmeyenler, fitratına uygun bir mecra kazandırmayanlar da suçlu değil miydi? Aldığı eğitim, seyrettiği televizyon, ahlâkını küçümseyen çevre... Bütün bunlar, günaha giden yolları genişletmiyorlar mı?

Günahı olağan sayanlar, mutluluğun, eğlencenin, neşenin ancak günahlarla tadılabileceğini gizli ve açık sürekli vurgulayanlar suçsuz mu?

Ve bizim güzel insanlarımızı sevgi yetimi, şefkat öksüzü durumuna düşürenler! Kimlerseniz, ne iseniz, hepiniz suçlusunuz, hepinizin günahı payı var çünkü... Hepimizin her günahı hissesi var.

Bu gerçek ortada iken bir kenara çekilerek, "Neme lâzım?" diyebilir miyiz? Hiç bir şey olmamış gibi davranabilir miyiz? Hele de, kendimiz bu türlü hatalardan ebediyen korunmuş gibi, dedikodusunu yapabilir miyiz? Manevî yangınların itafiyecileri nerede?

Günaha koşarak gönüllü gidenler bir yana, melek yaratılışının gereğini yaşamak isteyenlerin bile kendini kurtaramadığı bir manevi bataklığı oluşturanlar? Sizler zehirlemekten zevk alan yılanlarsınız, biliyo-

rum ama, sizin zararınızı önlemeye koşacak kahramanlar nerede?

Günah bataklıklarının ortasında, melek fitratlarını korumak isteyenlerin sığınacağı kurtarılmış bölgeleri, huzur adalarını ne zaman kurabileceğiz?

Ama şimdi, ben bütün bu soruları bir yana bırakarak, bu bir tek günahın acısına dayanamayan ve onu öldürücü bir yara gibi gören meleğe seslenmeliyim. O ki, "Ben bu günahla bebeğimi öpemem, kocamın yüzüne bakamam, insanların içine çıkamam, anneme sarılamam, ben yaşayamam artık. Çünkü, ben o günahla yok oldum. Ben yaşama hakkımı kaybettim. İnsan tarafımı kendi ellerimle öldürdüm!" diyebilecek kadar melek...

Madem ki ağlıyorsun, ağlayabiliyorsun günahına, öyleyse ondan memnun değilsin. Günahına sevinmiyor, tam tersine üzülüyorsun. Bu hal iman alametidir. Hem de gınahtan pişman edecek kadar güçlü bir iman habercisidir. Gınahtan hemen sonra gelen bu dayanılmaz ıstırap, inşaallah ondan temizleneceğinin de müjdesidir.

Tevbe temizliktir. Hakiki tevbenin ispatı da gözyaşı...

Gözyaşı rahmetin işareti, affın ve bağışlamanın göstergesidir. Nasıl susuzluktan çatlamış toprak, bir rahmet tecellisi olarak yağmuru beklerse, günahla kurumuş bir gönül de gözyaşını ister.

Evet, gözyaşı günahın en etkili deterjanıdır. Sevaplar da günahların panzehiri... Bu bakımdan "İyilikler kötülükleri giderir" buyurulmuştur.

Bir daha aynı günaha dönüp bakmayan ve tevbesi-

ne gözyaşını katık eden, Rabbimizin sonsuz bağışlamasından nasiplendiğine inanabilir.

Gerçek inanç sahibi günahını küçük görmez. Küçük günahlarını bile önemser ve dert edinir. Çabucak tevbe ve istiğfarla onları temizlemeye özen gösterir.

Peygamber Efendimiz (a.s.m.) şöyle buyuruyor: "İşlediğiniz her bir günahla, kalbinize küçük bir siyah nokta düşer. Eğer hemen tevbe ve pişmanlık içine girilirse, kalpteki bu siyah leke yıkanıp temizlenir. Ancak tevbe edilmez ve günahlar da peşpeşe işlenirse, bu siyah noktalar kalbi karartıncaya kadar devam eder."

Demek oluyor ki, işlenen günah insanı imanından etmez. Fakat tevbesiz günahlar süreklilik kazanırsa, sonunda kalpteki iman nuru sönebilir. Bu sebeple "Her bir günah içinde küfre (inançsızlığa) giden bir yol vardır." Tевbesiz günahların birikimi, inançsızlığa giden yolu açar ve genişletir.

İşte bu gerçekten dolayı kesinlikle ümitsiz olunmamalı, "Benim günahım bağışlanmaz" dememelidir. Hepimiz insanız. Günahlar da insanlar içindir. Ancak, günahtan arınmanın yolunu bilmeli, hiç bir şekilde ümitsizliğe düşmemelidir. Şunu iyi bilmeliyiz ki, hiç bir günah Allah'ın rahmetinden daha büyük değildir.

Sonsuz bir esirgeme ve bağışlama sahibi olan Yüce Allah, bizleri günahsız görmeyi değil, işlediğimiz günahlarımızdan arınmış ve temizlenmiş görmeyi istiyor.

Aslında en büyük günah, günahları sebebiyle ümitsizliğe düşmektir. "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz. Çünkü ümit kesenler ancak inançsızlardır" buyuran O değil midir?

Affedilmeyecek tek günah, her günahı bağışlayabileceğini söyleyen Yüce Yaratıcıyı inkar etmektir. Onun varlığını kabul etmemek, insanı rahmetinden, affından, bağışlamasından da mahrum bırakmaktadır. Şuurlu Müslümanlar, daima bağışlanmayı ümit ederler. Ancak bu konuda bir garanti olmadığı için de sürekli dua ile, ibadetle, iyilikle rahmete davetiye gönderirler. Samimi ve ısrarlı biçimde devam eden kulun çağrısı, elbette cevapsız bırakılmayacaktır.

“Kulum beni nasıl bilirse, ben onun için öyleyim” buyuruyor. Biz Müslümanlar Onu affın, mağfiretin kaynağı olarak biliriz. Zaten bizi insan olarak yaratması, bu büyük armağanı bizlere isteğimizin ve bilgimizin dışında olarak vermesi bizleri ne kadar çok sevdiğini göstermiyor mu?

“Kulum bana bir adım gelirse, ben ona on adım yaklaşıyorum. Kulum bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak varırım” müjdesini vermiyor mu?

Bütün annelerin evlat sevgisi, onun rahmet tecellisinin ancak bir sızıntısı olabilir. Böyle bir sevgi kaynağından ümitsiz olunabilir mi? Böyle bir ümitsizlikle başka nereye bel bağlanabilir, güvenilir?

Günah ateşine yaklaşan da Ona koşmalı, daha çok Onunla olmalı, irtibatını yeniden ve çok daha sağlam şekilde kurmaya çalışmalıdır. Ondandır daha şefkatli kim var ki, ona yönelelim? Ondandır daha bağışlayıcı kim var ki, gönlümüzü ona açalım ve yalvaralım?

Gerçekten duyarak, hissederek, ihlasla, “Rabbim!” dediğimizde, bir sesin “Kulum!” diye içimizi ısıttığını, gönlümüzü yumuşattığını, ruhumuzu rahatlattığını göreceğiz. Evet, kalpler ancak onunla tatmin olur ve teselli bulur.

Rabbimizden uzaklaşmakta hayır yoktur. Hiç bir sebep onunla ilişkimizi gevşetmemeli. "Sen artık ona layık değilsin" diyen ses şeytanıdır. Evet, Rabbimizden kaçış fikri şeytanın bir aldatmacasıdır. Ondan Ona sığınırız. Gazabından rahmetine iltica ederiz. Aksi halde kaçış nereye?

Keşke hep melekler gibi günahsız olabilseydik. Fakat biz insanız. Kur'ân'da adı geçen bir büyük peygamber, Hz. Yusuf (a.s.) bile, yine Kur'ân lisanıyla şöyle diyor: "Ben nefsimi temize çıkarmıyorum. Muhakkak ki nefis kötülüğü emredicidir. Ancak, Rabbin rahmetiyle koruması kurtarabilir."

Hz. Yusuf gibi bir peygamber böyle derse, biz ne söyleyebiliriz?

Günah karanlıktır. Sevaplar ise aydınlığımız. Eğer günahlar olmasa idi, sevapların nuru, huzuru tam anlaşılabilir miydi?

Karanlık ve kapalı gökyüzü olmasaydı, güneşin kıymetini tam idrak edebilir miydik?

Bu bakımdan her günahattan sonra, Rabbimizin bizim için çizdiği yolun değerini daha iyi anlar, ondan mahrum kalmanın felaketini daha fazla biliriz.

Günah, insana zayıflığını, güçsüzlüğünü hatırlatır. Benliğini, enaniyetini, gururunu kırar. Bu sebeple her günahattan sonra içimizin ezilmişliği, bizi alçakgönüllülüğe çağırır. Başkalarına daha çok müsamahalı olmaya, günahkârları anlamaya ve ayıplamamaya sevkeder.

Kaçabildiğimiz günahlardan dolayı övünmek yerine, bu başarıyı lütfeden Rabbimize şükretmeyi öğretir.

Bir çok yüce ruhlu insan, günahını bir sıçrama tahası yapmış ve oradan erişilmez güzelliklere yükselivermiştir. Gunahtan sonraki tevbenin şiddeti kimini Medine halkına yetecek bir iman gücüne ulaştırmış, kimini de veliler arasına katmıştır. Günahın her türlü-süne battıktan sonra, öyle müthiş bir pişmanlıkla kul- luğa dönüşler vardır ki, çıktıkları makam göz ve gö- nül kamaştırır. Bunların en ibretli örneklerinden biri de, kadın evliya denince akla ilk gelen Râbiatü'l-Ade- viye'dir.

Gunahtan sonra ne yapacağımızı, Âdem babamızla Havva annemiz bize ne güzel gösteriyorlar. Bir gü- nahla kaybettikleri Cenneti, binbir sevapla yeniden kazanmanın, ebediyyen kazanmanın imtihanıdır bu...

Evet, günahlar karnemizdeki zayıflardır. Ama bu zayıfları kurtarmanın yolu bizim için daima açıktır. Hem de Rabbimizin rahmetiyle, birimiz bin sayıla- rak... Allah'ın adaleti terazisinde fazla gelen sevapla- rımıza karşılık, günahlarımızın bütünü yok sayıla- rak... Yani rahmetle, merhametle ve sınırsız bir şefkat- le...

Ey günah duvarına çarpıp duran! Kalk! Kendine gel ve toparlan! Düştüğü yerde durmak, imanlı bir yüreğin işi olamaz. Günah engeline takılıp kalmak, onu aşılmaz bir büyüklükte görmek, şeytanın aldat- macasından başka bir şey değildir.

Şimdi senin işin, günahlı bir geçmişi ayağına pran- ga yapmak değil, sevaplı bir geleceği kurmaktır. Azimle, gayretle ve inançla...

Unutma ki, günah dağları ne kadar yüksek olursa olsun, sevabın aydınlık yolları, daima onun üstünden aşıp gidecek güçtedir.

Gücün inancındadır.

Ve insanlık kervanı, bugün her zamankinden fazla
senin öncülüğüne muhtaçtır.

ASIYE'LER BÖYLE KURTULUR

Yorgun bir Berlin akşamında, kendimi metroya atıp günlerdir çantamda bekleyen kitabı okumaya başlıyorum. Gözlerim yoruluyor. Kitabımı kapatıyorum. Başımı kaldırır kaldırmaz, karşımdaki manzara beni öyle şaşırtıyor ki, gözlerimi oğuşturup tekrar bakmak ihtiyacını duyuyorum. Çünkü yanındaki arkadaşıyla konuşan genç kız, başını bir güzel örtmüş. Fakat eteği mini... Tam tanışıp bu durumun hikmetini sorayım derken genç kız ve arkadaşı inip gidiveriyorlar... Arkalarından büyük bir üzüntüyle bakakalıyorum.

Birkaç gün sonra aynı metroda ve aynı vagonda onunla tekrar karşılaşıyorum. Yine aynı şekilde giymiş. Büyük bir sevinç duyarak yanına gidiyorum.

"Merhaba, sizinle tanışabilir miyim?"

"Merhaba, tabii... Ama niçin tanışmak istiyorsunuz?"

"Sizi tebrik etmek için..."

Yüzünde gezinen hayret ifadesinin iyice belirginleşmesinden sonra soruyor:

"Niçin tebrik edeceksiniz?"

"Baksanıza, şu son derece çıplak gezen genç kızların arasında saçınızın bir telini bile göstermeyecek ka-

dar güzel bir dikkat içindesiniz. Bu benim için çok önemli... Hem de bir defa değil, birçok defa tebriğe geçecek kadar önemli."

"Anladığım kadarıyla siz dindar bir insansınız. Ama geçenlerde bir başka dindar, hem de sakallı bir kişi, beni kıyafetim sebebiyle bir güzel azarladi. Eteğimin bir Müslümana hiç yakışmayacağını söyledi... Halbuki siz, başörtüm sebebiyle tebrik ediyorsunuz. Herhalde eteğimi farketmediniz."

"Yoo, farkettim. Ama benim bir prensibim var. Önce iyi ve güzel şeyleri görmek isterim. Çünkü çok sevdiğim bir söz vardır: 'Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen hayatından lezzet alır.' Bunun için size çok yakışmış olan başörtünüzü cidden ve candan tebrik ediyorum."

Genç kız, memnuniyetini belirten sözler edince onunla aynı istasyonda indim ve kendisine yazdığım kitaplardan göndermek istediğimi söyledim. Ancak o, adresini ve telefonunu vermekten çekindi. Bunun üzerine merkezi bir yerde bürosu olan mühendis dostum Sabri Bey'e kitap bırakmaya söz verdim.

Artık bu genç kıza kitap yetiştirmek bir mesele olmuştu. Çünkü çok kısa bir süre içinde aldıklarını okuyor ve yenilerini istiyordu. Ben, sadece ismini bildiğim bu genç kızın haberlerini değerli dostumdan öğreniyor ve gelen haberlerden büyük memnuniyet duyuyordum. Altı ay sonra, genç kız küçük bir kütüphaneye kurmuş sayılabilir. Benim bütün kitaplarımı okumuş, şimdi ise İslâm Tarihine merak sarmıştı. O artık benim talebemdi, kızımdı, canımdı. Çünkü, manevî açıdan "çorak bir toprak" sayılan Avrupa zemininde açan emsalsiz bir güldü. Belki de, bir merakla, hobi ile, "Kendimi daha rahat hissediyorum" diyerek

başına koyduğu örtü, ona hayatının dönüm noktası olabilecek bir yolu açmıştı.

Asiye'nin 01.08.1989 tarihli mektubunu aynen yayınlarak sözü noktalarken, kendisine, tuttuğu yolda devam ve tekamül dualarımı burada bir kere daha tekrarlamaktan büyük bir memnuniyet duyduğumu ifade etmek istiyorum.

"Sevgili hocam,

"Geçmiş olan bayramınızı kutlar, ellerinizden öperim. Sizden aldığım o kıymetli kitaplarınızı okuyorum ve Allah nasip ederse devam da edeceğim. Üstelik onları hem ağabeyime, hem de dayıma tavsiye ediyorum. Kitaplarınızı öylesine zevkle, gururla okuyorum ki, bunu size anlatamam. Bambaşka bir duygu bu. Sanki yıllarca bu özlemi beklemişim ben ve nihayet kavuştum diyebilirim. Dinimiz ile ilgili kitapları şimdiye kadar ilk kez elime alıyorum. Hocam, sayenizde çok bilgiler edindim. Bir Müslüman kızı, sadece başörtüsüyle yetinmemeli. Beş vakit namazını kılmalı, Kur'ân'ını okumalı ve daha nicelerini yapmalı...

"Bunları ben neden bu kadar geç anladım, bilemiyorum. Acaba hata bende mi? Herhalde ben dinimi daha yeni yeni keşfetmekteyim ki, bu kadar zoruma gidiyor. Namazın bu kadar önemli olduğunu bilmiyordum, ne yazık ki... Ve şimdi başladım kılmaya! Yüce Mevlâımız için daha çok ibadet yapacağım ki, Ona layık bir kul olayım. Artık Cuma akşamları Yâsin'i okumadan edemiyorum Hocam...

"Allah'tan hem korkuyorum ve hem de ona karşı büyük bir sevgim var. Bu nasıl oluyor, kendim de anlayamadım. Sizi yordum Hocam, beni bağışlayın. Siz olmasaydınız, o gün sizinle karşılaşmasaydık, acaba

benim halim ne olacaktı, neye varacaktı? Size daha ne diyebilirim, Hocam; yalnız 'Allah sizden razı olsun' demekten başka..."

YAYINLARIMIZ

VEHBİ VAKKASOĞLU SERİSİ

Bu Vatanı Terkedenler
Önce Alkışladılar Sonra Öldürdüler
Osmanlıdan Cumhuriyete İslâm Âlimleri
Maneviyat Dünyamızda İz Bırakanlar
Son Bozgun I-II.
İslâm Dünya Gündeminde
Öğrencime Mektuplar 1-2-3
Üzüntüsüz Yaşamak
Yaşadığım Avrupa
Osmanlı İnsanı
Yûnus Emre
Bir Destandır Çanakkale
Mehmed Akif
Bilinmeyen Kadın
Farkınız İslâm Olbun
Kalp Sevmekten Yorulmaz
Doğru Düşünme ve Başarma Sanatı
İçinizdeki Dostu Keşfedin

PROF. DR. İBRAHİM CANAN SERİSİ

Bediüzzaman'dan Çözümler
İslâm Davetçisinin El Kitabı
Çevre Ahlakı
Hangi Medeniyet , Hangi Kültür, Hangi Dünya?
Sahabe Dünyası
Çocuk Eğitimi
Peygamberimizin Tebliğ Metotları -1
Peygamberimizin Tebliğ Metotları -2
Risale-i Nur Işığında Alevilik-Sünnilik Meselesi

FARKINIZ İSLÂM OLSUN

Kültürsüz Amerikan kültürü, günümüz insanını farksızlaştırıyor. Aynı şeyleri giyen, aynı gıdaları yiyen, aynı şeyleri düşünen, tek düze ve yalınkat yaşayan, derinliksiz, farksız insanlar üretiyor.

Oysa ki, her insan ayrı bir dünyadır. Maddî yapısında onu diğerlerinden ayıran çok önemli farklılıklar bulunduğu gibi, manevî dünyasında da bambaşka özellikler taşır. Ancak bu ayrılıklarda bir gayrılık, yabanîlik ve birbirine karşı yabancılaşıma meydana gelmemesi için, tevhid inancı etrafında birlik sağlanmış; insanlar, aynı Allah'ın kulu olarak birbirine eşitlenmiştir.

Bütün etnik kökenleri, ayrı renkleri, dilleri birleştiren, kardeşleştiren, tek olan Allah'a kullukta buluşmaktadır.

Bu kulluğu emsalsiz bir güzellikte temsil eden, hayata geçiren Resûlullah (s.a.v.) ve sünnetine sadakatla; ayıran, başkalaştıran, düşmanlaştıran farklar ortadan kalkıyor; hakikî bir dostluk, sevgi, saygı ve barış ortamı oluşuyor.

8.00 TL

9 799756 503095

www.nesilyayinlari.com